

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
ALTI YAŞINDAKİ BİR KIZ ÇOCUĞUNUN EVLİLİK ADI
ALTINDA CİNSEL İSTİSMARA MARUZ
BIRAKILMASI OLAYININ ARAŞTIRILARAK BENZER
OLAYLARIN YAŞANMAMASI VE HER TÜRLÜ ÇOCUK
İSTİSMARININ ÖNLENMESİ İÇİN ALINMASI GEREKEN
TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
(10/6818, 6819, 6821, 6822, 6823, 6824, 6825)
TUTANAK DERGİSİ**

**4'üncü Toplantı
1 Mart 2023 Çarşamba**

(TBMM Tutanak Hizmetleri Başkanlığı tarafından hazırlanan bu Tutanak Dergisi'nde okunmuş bulunan her tür belge ile konuşmacılar tarafından ifade edilmiş ve turnak içinde belirtilmiş alıntı sözler aslına uygun olarak yazılmıştır.)

İÇİNDEKİLER

Sayfa

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cengiz Aydoğdu'nun, Komisyonun bugünkü gündemine ve Kahramanmaraş merkezli depremde yakınlarını kaybeden çocuklarla ilgili olarak Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığından gelen rapora ilişkin açıklaması

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Komisyon Başkanı Cengiz Aydoğdu'nun yaptığı açıklamadaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

IV.- SUNUMLAR

1.- İMDAT Derneği Başkanı Mehmet Oğuz Polat'ın, depremden etkilenen çocukların durumu, çocuk istismarıyla ilgili tespitler ve her türlü çocuk istismarının önlenmesi için alınması gereken tedbirler hakkında sunumu

2.- Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği Başkan Yardımcısı Kasım Karataş'ın, çocukların korunması için ve çocuk istismarılarının yaşanmaması için yapılması gerekenler hakkında sunumu

3.- Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Zeynep Mutlu'nun, çocuk korumayla ilgili kritik alanlar ve depremden etkilenen çocuklar hakkında sunumu

4.- Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Ülkü Aydeniz'in, her türlü çocuk istismarında çocukları koruma aşamaları ve yapılması gerekenler hakkında sunumu

5.- Türkiye Psikiyatri Derneği Temsilcisi İrem Yıldız'ın, sosyal hizmet uzmanlarının önemi, deprem sonrasında psikolojik ilk yardım ilkeleri ve cinsel istismarın sorgulanması gerekliliği hakkında sunumu

6.-Türkiye Psikiyatri Derneği Merkez Etik Kurul Üyesi Koray Başar'ın, çocuklara cinsel istismar uygulayan kişilere ilişkin tespitleri ve çalışmaları hakkında sunumu

V.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.- Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği temsilcilerinin yaptıkları sunumlara ilişkin görüşme

**ALTI YAŞINDAKİ BİR KIZ ÇOCUĞUNUN EVLİLİK ADI ALTINDA CİNSEL İSTİSMARA
MARUZ BIRAKILMASI OLAYININ ARAŞTIRILARAK BENZER OLAYLARIN
YAŞANMAMASI VE HER TÜRLÜ ÇOCUK İSTİSMARININ ÖNLENMESİ İÇİN
ALINMASI GEREKEN TEDBİRLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN MECLİS
ARAŞTIRMASI KOMİSYONU**

(10/6818, 6819, 6821, 6822, 6823, 6824, 6825)

4'üncü Toplantı

1 Mart 2023 Çarşamba

I.- GÖRÜŞÜLEN KONULAR

Altı Yaşındaki Bir Kız Çocuğunun Evlilik Adı Altında Cinsel İstismara Maruz Bırakılması Olayının Araştırılarak Benzer Olayların Yaşanmaması ve Her Türlü Çocuk İstismarının Önlenmesi İçin Alınması Gereken Tedbirlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu saat 15.05'te açıldı.

Komisyon Başkanı Cengiz Aydoğdu, Komisyonun bugünkü gündemine ve Kahramanmaraş merkezli depremde yakınlarını kaybeden çocuklarla ilgili olarak Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığından gelen rapora ilişkin açıklama yaptı.

Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir, Komisyon Başkanı Cengiz Aydoğdu'nun yaptığı açıklamadaki bazı ifadelerine ilişkin açıklama yaptı.

İMDAT Derneği Başkanı Mehmet Oğuz Polat tarafından, depremden etkilenen çocukların durumu, çocuk istismarıyla ilgili tespitler ve her türlü çocuk istismarının önlenmesi için alınması gereken tedbirler,

Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği Başkan Yardımcısı Kasım Karataş tarafından, çocukların korunması için ve çocuk istismarılarının yaşanmaması için yapılması gerekenler,

Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Zeynep Mutlu tarafından, çocuk korumayla ilgili kritik alanlar ve depremden etkilenen çocuklar,

Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Ülkü Aydeniz tarafından, her türlü çocuk istismarında çocukları koruma aşamaları ve yapılması gerekenler,

Türkiye Psikiyatri Derneği Temsilcisi İrem Yıldız tarafından, sosyal hizmet uzmanlarının önemi, deprem sonrasında psikolojik ilk yardım ilkeleri ve cinsel istismarın sorgulanması gerekliliği,

Türkiye Psikiyatri Derneği Merkez Etik Kurul Üyesi Koray Başar tarafından, çocuklara cinsel istismar uygulayan kişilere ilişkin tespitleri ve çalışmaları,

Hakkında sunum yapıldı.

Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği temsilcilerinin yaptıkları sunumlara,

Türkiye Psikiyatri Derneği temsilcilerinin yaptıkları sunumlara,

İlişkin görüşmeler yapıldı.

Komisyon gündeminde görüşülecek başka konu bulunmadığından saat 18.30'da toplantıya son verildi.

1 Mart 2023 Çarşamba

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 15.05

BAŞKAN: Cengiz AYDOĞDU (Aksaray)

BAŞKAN VEKİLİ: Arzu AYDIN (Bolu)

SÖZCÜ: Mustafa ARSLAN (Tokat)

KÂTİP: Halil ÖZTÜRK (Kırıkkale)

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Komisyonumuzun değerli üyeleri, kıymetli milletvekili arkadaşlarımız, çok kıymetli konuklarımız, değerli basın mensupları; hepiniz hoş geldiniz.

Komisyonumuzun 4'üncü toplantısını açıyoruz.

II.- OTURUM BAŞKANLARININ KONUŞMALARI

1.- Komisyon Başkanı Cengiz Aydoğdu'nun, Komisyonun bugünkü gündemine ve Kahramanmaraş merkezli depremde yakınlarını kaybeden çocuklarla ilgili olarak Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığından gelen rapora ilişkin açıklaması

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Bugünkü toplantımızda Türkiye Psikiyatri Derneğini, Çocuk İstismarını Önleme Derneğini, İMDAT Derneğini, 3 dernek temsilcimizi, STK temsilcimizi dinleyeceğiz, onlarla istişare edeceğiz.

Gündeme geçmeden önce, ülkemizin yaşadığı felakete ilgili bir şeyler söylemek istiyorum. Milletlerin, ülkelerin, devletlerin hayatında bu tür büyük felaketler, büyük dönüm noktalarıdır, büyük sınav yerleridir, büyük dönüşüm başlangıçlarıdır, kendi kendini test etme yeridir, ibret alma yeridir, millet olma yeridir, gayrete gelip komşumuzun, başka şehrimizin, ulusal coğrafyadaki herkesin birbirinin farkında olma yeridir. Türkiye de elhamdülillah güzel bir sınav verdi. Komisyon Başkanlığı olarak ikinci gündemden itibaren biz, çocuklarla ilgili, kendi alanımızla ilgili, ilgili bakanlıklarla telefon teması gerçekleştirdik ve çocuklarla ilgili yapılan bütün çalışmalarını takip ettik, bilgi aldık. Onunla ilgili de bakanlıklarımızdan bazı raporlar geldi; özellikle, Aile Bakanlığının raporu bizim açımızdan dikkate değer.

Oradaki bazı bilgileri dikkatlerinize sunuyorum. Depremden etkilenen, enkazdan çıkarılan, henüz yakınlarına ulaşamayan, kimliksiz ve/veya kendini ifade edemeyen çocuklara yönelik son veriler: 27 Şubat tarihi itibarıyla, saat 16.00 itibarıyla 1.902 refakatsiz çocuğumuzdan 1.476'sı ailesine teslim edilmiş, 322'si hastanede takibi gerçekleştirilmiş, 104'ünün ise Bakanlığımız çocukevleri sitelerinde bakımı sağlanmaktadır. Kuruluşlarda korunma altına alınan çocuk yaş dağılımı: 1 yaş altı 42 çocuk, 1-6 yaş aralığı 29 çocuk, 7-12 yaş aralığı 19 çocuk, 13-18 yaş aralığı 14 çocuk. Kimliği belirlenen çocuk sayısı 1.820, kimliği belirlenemeyen çocuk sayısı 82. Eldeki verilere göre, ihbarlarla eşleşmesi yapılan çocuk sayısı 289; 163 çocuğun ailesiyle iletişimi sağlandı, 19 çocuk listelerde eşleşmiş olup il müdürlüklerinden teyit için şu anda haber bekleniyor -belki de şu anda bitti o işler- 107 çocuğun ise vefat ettiği bilgisi elimizde. Bu raporla ilgili, arkadaşlar, milletvekillerimiz, Komisyon üyelerimiz arzu ederse raporu çoğaltıp dağıtabiliriz, Komisyonumuzda raporumuz olacaktır.

Ayrıca, bu konuda, Komisyon üyelerimizden depremle ilgili bir önerge geldi Fatma Kurtulan ve Filiz Kerestecioğlu Hanımefendi'den. "Bununla ilgili bir oturum yapalım." dedi, onu da değerlendiririz.

Şimdi toplantımıza geçeceğiz. Biz görsel basından müsaade istiyoruz, yazılı basın kalabilir. Hocalarımızı, STK temsilcilerimizi dinleyeceğiz.

III.- AÇIKLAMALAR

1.- Ankara Milletvekili Filiz Kerestecioğlu Demir'in, Komisyon Başkanı Cengiz Aydoğdu'nun yaptığı açıklamadaki bazı ifadelerine ilişkin açıklaması

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben bir söz alabilir miyim?

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Tabii ki buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sayın Başkan, şimdi, o raporun basına yansıyan bilgilerine biz de sahibiz ama şey dediniz: “Biz aradık, konuştuk, bilgi aldık.” Yani biz bir komisyon olsak aslında ben sizden beklerdim ki toplantıya hemen siz çağırın, biz değil ve hatta bu bilgileri de birlikte değerlendirelim, konuşalım bakanlıklarla, bakanlıklardan bilgi alalım çünkü gerçekten her türlü istismarın önlenmesi için kurulmuş bir Komisyonuz biz ve ilk gündemimiz aslında bu olmalıydı.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Doğru, gündemimiz de buydu esasen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yani depremde şu anda refakatsiz olan çocuklar var, kimliği belirsiz çocuklar var, ihmaller var, insanların kafasını karıştıran şeyler var; oraya mı verildi çocuklar, buraya mı verildi? Bizim derdimiz manipülasyon yapmak değil ama gerçeğe ve şeffaf bilgiye ulaşmak çünkü çocuklar hepimiz için önemli. Ve bu Komisyonun varoluş nedeni de bu olduğuna göre aslında bugünün düzeni de böyle olmalıydı diye küçük bir eleştiri dile getirmek isterim. Ve gerçekten bundan sonraki ilk toplantımızın sadece bu konuya vakfedilerek yapılması... Yani arkadaşlar da bilgilensin, onlar verdiğimiz dilekçeden haberdar olmayabilirler, onu da eğer iletirse arkadaşlar memnun oluruz. Bu konuyu zaten bir toplantıda da biz bitiremeyiz, yapmamız gereken şeyler var, belki yerinde görmemiz gereken şeyler var, soruşturmamız gereken iddialar var. Bütün bunları yapmak da gene bu Komisyonun ve aynı zamanda İnsan Hakları Komisyonunun alt komisyonu olan Çocuk Hakları Komisyonunun görevidir diye düşünüyorum. Hatta birlikte toplantı da yapabiliriz onlarla. Zaten bilmiyoruz Meclisin ne kadar zamanı kaldı ama gerçekten en azından bir işe soyunduysak o işi de hakkıyla yapalım, yapmaya gayret edelim demek isterim.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Evet, teşekkür ederim.

Şimdi, arkadaşlar, felaket biliyorsunuz 6 Şubat... Bizim Komisyon üyelerimizden 3-4 arkadaşımız şu anda hâlâ oradalar, gelmediler; onlar depremdede ve bütün milletvekillerimiz bölgedeydi.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Evet, hepimiz oradaydık.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Yani iktidar, muhalefet, herkes oradaydı. O açıdan toplantı mümkün olmaz diye... Ama biz takibimizi yaptık, emin olun bütün çalışmalarını yerinde izledik. Hassasiyetinize teşekkür ediyorum. Ben de katılıyorum.

Evet, Komisyon üyelerimizden başka söz almak isteyen arkadaşımız yoksa hocama söz vereceğim.

Teşekkür ediyorum.

Hocam, şöyle yapıyoruz: Kendinizi tanıtarak başlıyorsunuz. Biz konuşumuzu yirmi dakikayla sınırlıyoruz, daha sonra soru-cevap şeklinde sınırsız.

Buyurun, söz sizde.

IV.- SUNUMLAR

1.- İMDAT Derneği Başkanı Mehmet Oğuz Polat'ın, depremden etkilenen çocukların durumu, çocuk istismarıyla ilgili tespitler ve her türlü çocuk istismarının önlenmesi için alınması gereken tedbirler hakkında sunumu

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Ben Profesör Oğuz Polat. (İMDAT) Şiddeti Önleme ve Rehabilitasyon Derneği adına buradayım. Aynı zamanda Acıbadem Üniversitesi Suç ve Şiddet Araştırma Merkezinin de direktörlüğünü yürütüyorum. Bir adli tıp öğretim üyesiyim. Bugün buraya istismarla ilgili çağrı üzerine geldim, onun üzerine biraz konuşacağım, daha sonra da sorularımıza cevap vermeye çalışacağım.

Tabii, konu, gündem deprem olduğu için eğer izin verirseniz Sayın Başkan 3 cümle söylemek istiyorum.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Tabii, buyurun.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Bilimsel çalışmalarım ve birikimim adına gözlemediğim şeylerden bir tanesi şu ki: Deprem başta olmak üzere tüm doğal afetlerde ortaya çıkan kargaşalarda çocuğun güvenliği adına yaşanan bazı temel sorunlar var. Bunların başında da çocuk kaçırma olguları ve istismar olguları geliyor. Tabii, dezenformasyon boyutundan daha bir ileri taşıyamıyorum elimde çok net bilgiler olmadığı için ama bölgede yaygın bir söylem var ki çocuk kaçırma olgularında dikkat çeker örneklerin çok fazla olduğu ve benzeri başka istismar olaylarının da yaşandığı çok gündemde. Çok mantıksız değil çünkü “human trafficking” dediğimiz insan kaçakçılığının kaçakçılar için en değerli elemanı çocuk ve şu anda yaşanan kaos ve kargaşada da bu ortamın çok var olması... Çünkü çok büyük bir coğrafyada, 11 ili kapsayan, kışın çok kötü koşullarında yakalandığımız bir depremden bahsediyoruz. O yüzden siz değerli Komisyon üyelerimizin önünde ben bunu dile getirmek istiyorum. Çünkü bizim acil ve çabuk bir şekilde belli önlemleri alma mecburiyetimiz var diye düşünüyorum çünkü çeteler hâlinde organize suç örgütleri tarafından yapılan bir olgudan bahsediyorum. Bireysel yapılan bir şey olsaydı belki çok daha kolay sonuçlanabilirdi, önlenebilirdi ama organize suç örgütleri tarafından işlenen bir suç kapsamında olduğu için bunun önlenmesi ancak devletin belli önlemleri alması sayesinde olacaktır; ben buna dikkatinizi çekerek konuşmama başlamak istiyorum.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Teşekkür ederiz hocam, buyurun.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – “İstismar” dediğimiz olgu, bizim Çocuk Hakları Sözleşmesi’ni 1989’da tüm dünyayla beraber imzalamamızdan sonra var -önce de vardı sonra da var- ve dünyadaki genel trende bağlı olarak bizde de artış gösteriyor. Şimdi, burada yaşadığımız bazı olaylar sadece bizim toplumumuza özgü değil, tüm dünyada yaşanıyor fakat bizim bunları önleyebilmek adına var olanları net ortaya koymak ve sonrasında alınması gereken önlemleri de -“sıfır tolerans” diye tabir edeceğim ben bunu- hiç bir şekilde taviz vermeden uygulama mecburiyetimiz var diye düşünüyorum. Kastettiğim şey şu: Bu olgu özelinde gidecek olursak birçok olguda, istismarda temel bir karakteristik özellik var, o da nedir? Cinsel istismar gizli kalır. Cinsel istismarın karakteristik özelliği, çok fazla ortaya çıkmayan ve gizli kalan bir durumdur. Bunda bir çok sebep sayılabilir, vakit kısıtlı olduğu için hiç onlara girmeyeyim ama küçük kız çocuklarının bu olaya daha fazla -ya da erkek çocuklarında da yaşanan bir durumdur bu- maruz kalmalarında korkutulmaları, susturulmaları gibi çok etken vardır. Artı, bazı şeylerin net ve açık bir şekilde gündemde olmayışının da etkisi vardır. Bakın, dünyadaki uygulamalara bakın, dünyada yaşanmış olaylara pardon, dünyada yaşanmış olaylarda dinî kurumlarda böyle şeyler çok gözlenmektedir. Yani, işte, kamuoyuna yansımıştır, kilisenin özü var papa tarafından. İşte, Amerika’da yaşanmış bazı olaylar var. Aynı şekilde bize yansımalarında da burada da bir tarikat tarafından “alıkonmuş” diyeceğim, maksadını aşmadığını düşünüyorum çünkü bu cümlemin çünkü 6 yaşındaki bir çocuk kendi iradesi dışında bir şeye mecbur edilmiştir ve çok uzun bir süreçte de bunu yaşamak zorunda kalmıştır ve bu, gün yüzüne çıkmamıştır. Gün yüzüne çıkması nasıl olmuştur diye baktığımız zamanda da işte bir uzmanımızın -“tesadüfen” diyeceğim- öğrenmesi üzerine ortaya çıkmıştır. Şimdi, bu tip olaylar tek yani münferit olaylar değil çok sık yaşanıyor; Kur’an kurslarında

meydana gelebiliyor, tarikatlarda oluşabiliyor. Dediğim gibi, dünyada da benzeri şekilde oluşan olaylar zincirlerinden bu. O yüzden, bizim bunlar adına eğer bir şey yapacaksak, önlem alacaksak doğru tespitler yaparak yürümemiz gerektiğini düşünüyorum ben. Bu tespitler içerisinde de öncelikli olarak yapmamız gereken şeylerden bir tanesinin bu konuda, “Ben böyle bir şeye maruz kaldım, ben kime ulaşacağım ve kime söyleyeceğim?” konusunda bilgilendirmenin yapılıp sonrasında da o ulaşılacak merkezlerin aktif çalışmasını sağlamamız gerekiyor. Dünyada istismar olgularını çözmüş ülkelere baktığımız zaman çok temel bir hizmet çok ön plana çıkıyor: “Alo İmdat” hizmeti. Şimdi bizim de “Alo İmdat” hizmetimiz var; dünden bugüne geldiğimiz yerde baktığımızda düne göre çok iyiyiz, eskiden hatırlayanlar bilir, saat dokuzdan beşe mesai saatleri içerisinde sadece kayıt alarak çalışan bir yerdi, bugün 7/24 çalışıyor, doğrudur ve düne göre çok daha aktif ve işvesseldir ama hâlen bölgeden bölgeye değişen performansları vardır. İzmir-Hatay’da vaka olduğu zaman 25 dakika, yarım saate ulaşılırken işte, Adana’da olgunun üzerine ulaşılması ertesi günü bulabilmektedir; bunlar sadece örnek diye verdiğim şeyler. Burada, o yaşanan olayda kişilerin performansından kaynaklanmaktadır, yoksa sisteme bakıldığı zaman “Alo İmdat” diye başvurulduğunda hemen müdahale edilecektir.” deniyor, teorik bu ama biz bunun pratiğini çok yaşayamıyoruz, pratiğiniz yaşamayı çok sağlayamıyor. Şimdi, o pratiği sağlayabilmek adına ne eksiklerimiz var diye baktığımız zaman bu sahanın çok temel... Şimdi bu, multidisipliner bir çalışma, ben kırk yıldır bu işi yapıyorum ne ben tek başıma bir sağlıkçı olarak yani adli tıpcı olarak ne de arkadaşım psikiyatrist olarak ne de arkadaşım sosyal hizmet uzmanı olarak ya da hukukçular olarak tek başlarına bu sorunu çözmeye çapında ve kapasitesinde değiliz ancak birlikte ve beraber çalışıldığında bir sonuç alabiliyoruz. Yani bizim bu multidisipliner çalışma ekiplerimizin bu felsefeyi belli algoritmayla yürütecek ekiplere çok ihtiyacımız var. Yavaş yavaş oturuyor bazı şeyler; işte, ÇİM merkezleri bunun iyi bir örneğidir ama sadece mahkemeden gelen yasal olgularda yaşanmış olan durumları değerlendirme üzerine çalıştığı için ilk ihbar mekanizmasında yapılması gereken hızlı eylemi şu anda gerçekleştiremiyoruz. Sosyal hizmet uzmanımızın sayısı az. Sosyal hizmet uzmanı kadrosunda çalışan arkadaşlarımızın backgroundları, hangi bölümlerden çıktığının sorgulanması gerekiyor gibi geliyor çünkü sosyal hizmet uzmanlığı başka bir alan. Yanımda bir sosyal hizmet profesörü var, o yüzden sözü ben ona bırakacağım, o anlatacaktır ama ilk başlangıç aşaması buradan başladığı için çok temel aksamalar yaşanıyor. İkinci boyutta, kısa dönemde eğer biz bunları çözmek istiyorsak bu hizmetleri verme dışında mutlaka ama mutlaka... Bakın, kanunlarımız çok yeterli, gerçekten kanunlarımıza kağıt üzerinde söylenecek bir laf yok, belki birkaç şeyin üzerinde çalışmak gerekiyor. Totalde baktığımızda, iyi kanun maddelerine sahibiz ama uygulamaya baktığımız zaman çok büyük sıkıntılarımız var ve bu uygulamalarda “sıfır tolerans” dediğimiz “Bu suç işlersem alacağım ceza benim üzerime kalacak. Ben bu cezayı çekmek zorunda kalacağım.” duygusunu veremediğimiz için bu olaylar hep yaşanmaya devam ediyor. Biz kaç yıldan beri hep böyle yaşıyoruz. Suça cezayı öngörüyoruz, çok güzel Ceza Kanunu maddesi olarak da bunlar çıkıyor ama sonrasında aflar, başka şekilde indirimler, işte, suçlarda “kravat indirimleri” diye bir zaman tabir edilen... Özellikle cinsel suçlar için konuşuyorum, cinsel suçlarda bu problem çok yaşanıyor.

İkinci bir boyut, vaka yaşandı, bir mağdurumuz var; şimdi, mağdura olabilecek en kısa sürede müdahale etmek ve eğer yapabiliyorsak travmasını arkada bırakmasını sağlamak ya da en az şekilde etkilenmesini sağlamak temel görevimiz. O nasıldır, nedir? Burada uzman arkadaşlar var, onu anlatacaklar, ama ben şunu söyleyeceğim: Mutlaka biz bu aşamaları yaparken belli bir algoritmayı yürütmek zorundayız, “hemen”i sürdürmek zorundayız çünkü bu olguyu yaşayan, cinsel istismara maruz kalan, özellikle ilköğrenim çağındaki çocukların çok büyük bir çoğunluğu bunu söylemiyorlar çünkü korkuyorlar, korkutuluyorlar. Özellikle şu örnek olayda olduğu üzere, tarikat ya da benzeri Kur’an kursları gibi yerlerde o camianın sıkıştırması, cemaatin sıkıştırması sonucu hiç dışarıya çıkabilecek

durumu kalmıyor ve bunların hepsi gizli kalıyor; tesadüfî yöntemlerle -ki bu olayda böyle olmuştur- ortaya çıkıyor. Bizim bunları önleyebilmek için o çocukların bize ulaşabileceğini çok net bilebilecekleri bir kampanya var ki kamu spotlarından bahsetmiyorum, çok daha fazlasından bahsediyorum. Bakın, ben bunu hep kendi derslerimde öğrencilerime söylüyorum -tıp, hukuk ve psikoloji öğrencilere ders anlatıyorum ben- ve onlara diyorum ki: Arkadaşlar, Alo İmdat'ın numarası kaç? Kem küm ediyorlar. Amerika'da kaç diyorum. Herkes hemen "911, 'nine one one" diyor. Neden? Çünkü öyle bir "subliminal" mesajlarla her yerde, her an karşımıza çıkıyor ki bu, Türkiye'de, bilmem kaç bin kilometre uzağındaki adam bile, burada bizim öğrencimiz bile biliyor bunları ama konuyla bire bir çalışanlar -bu meslekte en çok karşılaşacak bu çocuklar bunlarla- onlar bilmiyorlar, kendi ülkelerindeki numarayı bilmiyorlar. Tek kusuru "Öğrenmemişler." deyip onlara yıkamayız. Demek ki biz bunu yeterince öğretmiyoruz. Ben bunun hakkında da bir şeyler yapılması gerektiğini düşünüyorum. Yani kısa dönemde sıfır toleransın temel olarak algılandığı bir uygulamanın kamuya yansıtılması, topluma anlatılması, kişilerin böyle bir şey yaşarsa başvurabilecekleri kadar hızlı, etkin bir sistemi multidisipliner bir çalışmayla oturtmak; uzun dönemde de dünyada ve Türkiye'de de rastladığımız yanlışlıklara... Ki belli yerlerin çok kapalı olması, işte orada belli şeyler içerisinde yürütülmesinin önüne geçmek gerekiyor diye düşünüyorum.

Ben şimdi böyle bir genel çerçeve çizmiş olayım Sayın Başkan. Sorularla devam edeyim istiyorum eğer müsaade ederseniz.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Teşekkür ederiz Hocam.

İlk soruyu ben sorayım Hocam müsaadenizle.

Şimdi, "şikâyet hakkının iyi tarif edilmesi, nereye şikâyet edeceğinin, muhatabının iyice belirlenmesi ve öğretilmesi, yaygınlaştırılması, bilinmesi, ilk müdahalenin hızlı olması" dediniz; yüzde yüz katılıyorum. Şikâyete niyetlenme... Maruz kaldı, utanıyor, onu açıklayamıyor. Bu sadece tacize maruz kalan çocuk açısından değil, ebeveyn ve yakınları açısından da aynı. O konuda bilimsel kariyeriniz olarak ne yapılabilir?

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Sayın Başkan, şimdi, şöyle bir uygulama var: Bu, dünyada da bir sıkıntı.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Yani bu hiç kimsenin hoş görmediği bir durum ama olay vuku bulduğunda bu hoş görmeme tavrı olayın üstünü de örtüyor bazen. "Açıklarsam daha çok zarar görürüm." filan gibi düşünerek... Bu konuda ne dersiniz bir bilim adamı olarak?

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Şimdi şunu öncelikle konuşmak gerekiyor: Böyle bir şey başma geldi, ben başvurdum, sonrasında benim durumum ne olacak? Şimdi, bu sorunu çok açık ve net olarak mağdurun biliyor olması hâlinde, güven duyuyor olması hâlinde ancak başvuru yapar. Peki, nedir bu? Bu, bir kere, güvenli bir yere ben nakledilebilecek miyim? Benim kalacak başka bir yerim olacak mı? Şimdi, şu andaki uygulamalara baktığımız zaman maalesef biz koruma kararı aldığımız olgular için -istasyon çalışmalarını bir kenara koydum- kalacak yerleri bazında sınıfta kalmış durumdayız. Bizim İstanbul gibi bir metropolde bile kız çocuklarımızı sürekli barındırabileceğimiz bir yerimiz yok. Var olan yerlerimizin güvenliğini sağlayamıyoruz, var olan yerlerimizde de çeteler geziyor ve sürekli bir şey dedikodusu çıkıyor, işte, "Akşam kızları kaçırıyorlar, ondan sonra başka amaçlarla kullanmak için." diye dedikodu çıkıyor. Ama devlet ne demek? Güven demek. Devlet ne demek? Onun yaşamını garantiye alması demek. Yani bizim öncelikle şu koruma kararı sonrası çalışmalarda istasyonlarımızı nasıl yöneteceğiz... Evet, eskiden var olan 40 kişilik, 50 kişilik koğu yapıları yerler artık bugün yanlış. Bunu ben en baştan beri zaten söyleyenlerden biriyim. Ama geldiğimiz noktada sadece abi, abla yönetiminde ikişer kişilik, işte, 8 kişinin kaldığı evlerin dışında belli istasyonlara ihtiyacımız var bizim. Bu çok net kullanılan bir model yani bir daha keşfetmek

gerekmiyor bunları. Ve bu modelleme sistemleri içerisinde terapinin, tedavisinin verileceği ama öncelikle -altını çizerek- güvenliğin mutlaka sağlanacağı bir yerin olması lazım ve bunun bürokrasinin dışına çıkması lazım, beklemeksizin yapmak gerekiyor. Çünkü pratikte yaşanan şey şu: “Şu anda yerimiz yok. İlk yer boşalır boşalmaz sizi alacağız.” Bitti. Yapacak bir şey yok, vakayı kaybettik. Bir daha o vakaya biz ulaşamıyoruz zaten. O vaka yok oluyor ortadan. Bunu sağlayabilecek bir durumu sağlamak zorundayız. Yani birincil öncelik olarak bu özellikli yerlerin bir an önce oluşması lazım. Yani bu, kadına şiddet olgularında da yaşandı. İşte, kadın sığınma evleri, kadın misafirhaneleri; ne söylersek ismine, bunlar geçici bir süre de olsa çok büyük bir amaca hizmet ediyorlardı, gerçekten bir hizmet veriyorlardı. Çünkü o anda ben bir boşluk buldum, Alo İmdat’ı aradım, “Beni kurtarın.” dedim, geldiler. Benim kalacak bir yerim yok çünkü yakın çevrem ayrılmamı onaylamıyor, boşanmamı onaylamıyor ama ben her gün dayak yiyorum, ben devletime sığınmak istiyorum. Sığındım, “Yer yok, bekle.” Şimdi, böyle olunca insanlar diyorlar ki: “O zaman ben kan kusarım, ‘Kızılılık şerbeti içtim.’ derim, hayatıma devam ederim.” Sonuçta geldiğimiz nokta buraya geldi. Hâlbuki öteki daha da kötü. Erişkinden bahsediyorum kadında ama burada çocuktan bahsediyorum. Çocuğun zaten “Benim de kabahatim var mı?” korkusu bir yanda çünkü ona o empoze ediliyor, diyor ki: “Bak, sen benimle bu işin tarafısın, sen benimle bunu yaptın, şikâyet edersen sen de benimle beraber ceza görürsün.” Zaten bu konuda ikna edilmiş. Şimdi, ona rağmen aşmış, başvurmuş; gittiği anda ona çok hızlı sarılabileceğimiz ve güven duygusunu verebileceğimiz bir ortamı yaratmamız lazım; bu da psikologlarımızla beraber yapacağımız bir çalışma. Ama mesela, bakın, biz uzun yıllardan beri şiddeti anlamak kongrelerinde bir kurs düzenliyoruz, diyoruz ki: “İstismar mağduru çocukla görüşme yöntemleri...” Ve bu kurslarımızı psikiyatrilere, psikologlarımız alıyor, sosyal hizmet uzmanlarımız alıyor. Neden alıyor? Bunlar eğitimde görüyorlar görüşme yöntemlerini ama istismar özel bir konu, istismarda, özellikle cinsel istismardan bahsediyorum, cinsel istismarda görüşebilmek, onun güvenini kazanmak, kendisine açılmasını sağlamak bambaşka bir olay. Bunu sağlayacak ortamı yaratmamız gerekiyor ve bunu, işte, sadece tek bir tane açarak da yapamıyoruz, bunu birçok yerde hızlı açmamız lazım. Ben 3 tane küçük yaşta evlenen kız çocukları araştırması yaptım. En son 2020’de Mersin, Adana, Gaziantep, Urfa’da yaptık.

Şimdi, buradaki temel sorunu ben hemen söyleyeyim.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – İlkini ne zaman yaptınız?

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – 2012.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – 2012 ile 2020 arasında bir değişiklik var mıydı?

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Olumlu olmayan değişikliklerimiz var.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Olumlu olmayan?

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Evet, olumsuz.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Yani olumluya doğru bir değişiklik yok muydu?

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Hayır, yoktu. Neden yoktu, onu da hemen açıklayayım: Burada bizim temelde en çok karşımıza çıkan şey şu: Diyorlar ki: “Ya, biz evlendik, yedi yıldır evliyiz, evet, imam nikahıyla evliyiz. Bu dakikadan sonra, bunu şikâyet edeceğiz, kocam hapse girecek, biz ortada kalacağız; bunu neden yapıyorsunuz?”

Şimdi, başlangıç aşamasında müdahil olamadığımız, işte, toplumsal yapı olarak “Çocuk geldi 12 yaşına, artık laf olur, evlensin.” kavramını yıkamadığımız, kız çocuğunu evde tuttuğumuz... Şimdi, bizim böyle bir derdimiz var, kadın-erkek oranına bakıyoruz, yüzde 48 kadın, yüzde 52 erkek. Biz

kadınlarımızı ancak yaşamın içine sokabilirsek, ekonomide var olmalarını sağlarsak gelişebileceğimiz ve biz onların eğitimlerini sağlayamadığımız için bugün, şu anda evde kalıyorlar, evde oldukları zaman katkıları olmuyor, artı, bir de, evde ya işte...

ARZU AYDIN (Bolu) - Kız çocuklarının okuma oranını da biliyor musunuz?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Böyle mi sürecektir?

ARZU AYDIN (Bolu) – Yok, özür dilerim, bu arada araya girdim yani bunu bir veriye dayandırıyor musunuz diye öyle devam edeyim.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Tabii, neden böyle söylemek ihtiyacı hissettiniz anlamadım.

ARZU AYDIN (Bolu) – “Kız çocuklarını evde tutuyoruz.” dediniz ya, o yüzden sordum ben de yani okuma oranlarını biliyor musunuz diye.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Hayır, şu olgularda yani bahsetmeye çalıştığım şey şu: “Bir devlet politikası olarak kız çocuklarını evde tutuyoruz.” diye bir şey söylemedim, söylemek istediğim şey şu: Evlendirilecek olan, evlendirilmeye zorlanan kız çocukları evde tutulan okuma dışında kalan ve babaları tarafından “Bak, evlenmezse laf çıkacak, bir an önce evlensinler...” Ki okulda olan çocuklar da var bunların içerisinde. Onlar da hemen bir an önce evlensinler çünkü gelenek böyle yani bir zincir gelmiş, böyle gidiyor, biz bunu kıramadık bir türlü; bunu söylemeye çalışıyorum.

Bir itiraz varsa alayım, ben çok netleşemedim çünkü.

ARZU AYDIN (Bolu) – Yok, anladım ben.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Ben anlamadım ama.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Yok, şöyle: Bu söylediğiniz şeyi kentleşme olgusu değiştirmedir mi?

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Valla kentleşme, tabii ben bir sosyolog değilim ama...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Yani şöyle, mesela Türkiye'nin kırk yıl önce nüfusunun yüzde 65'i, 70'i köylerde yaşıyordu.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Doğrudur.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Bugün bu oran yüzde 30'lara düştü.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Hatta daha da aşağı diyorlar.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Daha da aşağı düştü, evet. Dolayısıyla bunların bir kısmı değişti yani elbette bu sosyoloji, toplumsal bir olgu bu yok değil ama eskisi kadar değil diye biliyoruz, öyle olması gerektiğini düşünüyoruz veya bilmiyorum.

GÜLAY SAMANCI (Konya) – Tabii ki yani araya girmiş olduk ama... Mümkün olduğu kadar kız çocuklarının eğitimlerine anne-babalar, ebeveynler çok fazla önem vermeye başladılar ama sizin dediğiniz vakalar var mı? Onlar da var ama öncekine nazaran baktığımız zaman da büyük bir gelişme de sağlandı.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Ben o zaman cümleyi şöyle alayım çünkü istemeden başka bir yere gitti cümle.

AYLİN CESUR (Isparta) – Hocam, çok özür dilerim, burada ben de bir katkı sağlayacağım o zaman. Bir Komisyon kurulduğuna göre zaten bir problem var.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Tabii ki, tabii ki.

AYLİN CESUR (Isparta) – Sizler, eksik olmayın, o problemi çözmek için bize bir sunum yapıyorsunuz, bence gereksiz bir tartışma.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Yok, yok.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Tartışma yok zaten.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Tartışma yok, anlamaya çalışıyor arkadaşlar.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Tabii, tabii, tartışma yok.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Neyse, arkadaşlar...

GÜLAY SAMANCI (Konya) – Birbirimizi daha iyi anlayacağız.

AYLİN CESUR (Isparta) – Bir problem var, biz o problemi çözmek için buradayız ve size çok ihtiyacımız var, ne olur, çok değerli katkılarınız devam etsin.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Yok, yok, ben zaten ne söyleyeceksem onu söyleyeceğim, orada bir sıkıntı yok ama arkadaşlarımızı da anladım ben.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Arkadaşlar, söz isteyerek...

Hocam, siz buyurun, Komisyon üyesi arkadaşlarım da söz isteyerek... Şimdi, onların hepsine söz vereceğiz.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Pardon Sayın Başkanım. Ben kaldığım yerden söyleyeyim o zaman.

MURAT EMİR (Ankara) – Hocam, yalnız çok değerli bu bölümü.

AYLİN CESUR (Isparta) – Bu önemli bir bölüm.

MURAT EMİR (Ankara) – Evet, Hocam siz bitirin.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Hayır, siz konuşmanızın akışını sürdürün, bu konuda tekrar soru gelirse dönersiniz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Burada siyaset var ya iktidar refleksi, savunma refleksi...

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Muhalefet refleksi de var, lütfen.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Muhalefet refleksi zaten var...

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Sayın Başkan, siz konuşun deyince konuşacağım.

GÜLAY SAMANCI (Konya) – Filiz Hanım, bunun hiçbir alakası yok ama.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Siz hemen araya girmeseydiniz söyleyecektim zaten.

GÜLAY SAMANCI (Konya) – Ama şöyle: Bazı hakikatler vardır, siyaset üstüdür yani bütün her şeyiyle ortaya koyalım ki bunlar konuşulmuş olsun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Bir şehri büyükşehir yapınca kentleşmiş olmuyorsunuz Sayın Vekilim.

GÜLAY SAMANCI (Konya) – Orası ayrı bir bölüm yani sosyoloji farklı bir şeydir.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – O yüzden kentleşmeyle sorunlar bitmiş olmuyor.

GÜLAY SAMANCI (Konya) – Yok, hayır, biz de onu söylemiyoruz zaten yani tamamen ortadan kalkmış değil.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Arkadaşlar, lütfen...

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Verilerle, sayılarla, istatistiklerle konuşmanızı rica ediyoruz Sayın Hocam.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Hayır, gereksiz bir duyarlılığa gerek yok.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Muhalefet refleksi...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ya, lütfen Radiye, Allah aşkına ya!

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Sayın Başkan, konuşabilir miyim? Şimdi, oradan bir uyarı geldi “Verilerle, sayılarla konuşun.” dedi bana ama o gereksiz bir duyarlılık. Yani, ben suçlanıyorum çünkü...

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Sizin için demiyorum, muhalefetin o refleksinden dolayı diyorum, o refleks oluşmasa verilerle, istatistiklerle konuşsak...

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Sayın Başkan, devam edeyim mi ben?

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Arkadaşlar, lütfen...

Siz devam edin.

MURAT EMİR (Ankara) – Rahatsız oluyorsanız kalkıp gidelim Radiye Hanım.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – İktidar refleksinden rahatsız olan kişiye söyledim ben, sizinle ne alakası var, ne münasebet.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Arkadaşlar, lütfen... Radiye Hanım, lütfen...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Hayır, cümlemin sonunu bile getirtmediniz ya! Burası siyaset; iktidar, muhalefet hepsi var; muhalefet refleksi de var diyecektim, siz cümlemin sonunu getirtmediniz.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Arkadaşlar, lütfen...

Efendim, siz devam edin.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Tamam.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Siz konuşmaya devam edin, lütfen.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Arkadaşlar, bir şey rica edeceğim: Ben konuşurken hiç kimse araya girmeyecek.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Tamam, girmeyecek, siz buyurun.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Bir ricam olsun.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Siz buyurun, devam edin.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Hocalığım tuttu yani ben cümlemi bitireyim, lütfen ondan sonrasında gelin.

Sonuç olarak kaldığımız yerden devam edecek olursak şunu söylemeye çalışıyorum: Kız çocuklarının evlendirilmesi geleneksel bir yöntem olarak devam ediyor. Kentlere göçlerin azaltılması konusunda -dediğim gibi, sosyolog olmadığım için bu iddialı olduğum bir konu değil- sadece gözlemimi söyleyebilirim. Geleneklerimizle beraber taşınmış olduğu için çok da fazla yararı olmamış gibi geliyor yani bakıyoruz, İstanbul’un varoşlarında hâlen hiç okula gönderilmeyen çocuklarımızın sayısı hiç

de az değil, onu söyleyeyim. O yüzden, kız çocuklarının eğitiminin bugün olması gerektiğinden çok daha yüksek bir orana taşınmasının ve daha ileriye yürütülmesinin temel bir ilke olarak benimsenmesi gerektiği düşüncesindeyim.

Eğer biz cinsel istismar olgularında sonuç almak istiyorsak kısa dönemli 2 şeyi... Bir tanesi, sıfır toleranslı ceza sistemini çok net oturtmalıyız. İkincisi de var olan olguya yaklaşımı mutlaka gerçekleştirmeliyiz ve bu gerçekleştireceğimiz yardım boyutunu mutlak mağdur potansiyeli taşıyan -çünkü mağdur o anda mağdur değil, belki sonra olacak- mağdur olabilecek herkesin bileceği kadar net yaymalıyız. Yani, ben ancak yardım alabileceğim yerin neresi olduğunu bilirsem gidip oraya başvurabilirim, hele hele ben 12 yaşında bir çocuğum, 8 yaşında bir çocuğum, bunu bilmem çok zor; o zaman bunu bileceğim. Biz ne yapıyoruz? Çocuklar ilkokuldayken diyoruz ki: “Yabancı kimseyle konuşmayın. Yabancı birisi ısrar ediyorsa bağırarak kaçın.” Bu sefer bağırma egzersizleri yaptırıyoruz yani doğal, net bir refleks koyduruyoruz ortaya; bu kadar net, açık işler yaparak ancak çözeriz.

Şimdi, her zaman tartışma konusu, burada da gördüğüm kadarıyla çok hassas bir denge üzerinde Komisyon, o yüzden gene açmayayım konuyu ama şunu söylemeden de geçemeyeceğim: Dünyada nasıl yaygın olarak kapalı ortamlarda daha fazla cinsel istismar gözleniyorsa Türkiye’de de aynı şekilde gözleniyor. Orada ki liselerde yaşananlar burada Kur’an kurslarında ve tarikatlarda daha fazla yaşanıyor.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Daha fazla?

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Ve bunlar gizli kalıyor.

ARZU AYDIN (Bolu) – Ama şimdi yani bu...

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Araştırma ve veri olmadan...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Arkadaşlar, lütfen, daha sonra...

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Bir saniye, iki cümlem kaldı.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Konuğumuz sözünü bitirsin, ondan sonra söz alın arkadaşlar.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – İki cümlem kaldı, bitireyim, sonra söyleyin.

“Tarikatlarda araştırma yaptınız mı da söylüyorsunuz?” deniyor. Hayır, araştırma yapamıyoruz, kapalı ama medyaya yansıyan durum bile bunun resmini açıkça ortaya koyuyor. Ben burada hedef olarak bir yeri ortaya koymuyorum. Bakın...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Siz o kanaatesiniz.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Aynen öyle.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Evet, devam edin.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben kanaatimi iletiyorum, kanaatim bu yöndedir ve uzun dönemde de toplum eğitiminin çok gerekli olduğunu, her zaman için çocuk istismarı konusunun siyasetüstü bir konu olarak ele alınmazsa başarı şansının çok düşük olduğunu düşünüyorum.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Elbette, doğrudur.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Sonuna kadar katılıyorum, son sözünüze sonuna kadar katılıyorum.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Teşekkür ederim Sayın Başkanım.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Ben teşekkür ederim.

Sırayla gidiyoruz.

Buyurun Filiz Hanım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Şimdi, dağıldım; biraz toparlayarak birkaç şeye değinip ondan sonra sormak istiyorum.

Öncelikle, şunu hatırlatmak istiyorum: Biz bu Komisyonu İsmailağa cemaati, Hiranur Vakfında yaşanan bir olay üzerine kurduk yani bunu bir kere bir hatırlatayım. O yüzden “çocuk istismarının önlenmesi” dedik. Refleksleri verirken belki biraz bunu da değerlendirerek “Ya, olmaz.” demeden... Gerçekten olmaması için ve ne için mücadele edeceğiz onun için buradayız. Başka yerler de olabilir, sadece vakıf ve cemaat, şu bu olmaz, Kur’an kursu olmaz ama mesela benim vereceğim örneklerde mülteci kampları var yani 2016’da Gaziantep’in Nizip ilçesinde kurulan, AFAD’a bağlı kampın temizlik görevlisinin 30 Suriyeli çocuğa cinsel taciz ve istismarda bulunması Mecliste gündemleşmişti, o kampa kendim gittim...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Şöyle bir cümle kurmama müsaade eder misiniz: “Cinsel istismar şurada oluyor, burada az oluyor, şurada çok oluyor.” söylemi tamamıyla yanlış; her yerde olabilir, olmayacağı bir yer yok.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Evet bence de. İşte, onun için zaten bu örneği de vermek istedim.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Ve bunun istatistiği de -bunu en iyi hocalarımız bilir- tam olarak tutulamaz çünkü pek çoğu gizli kalır yani o açıdan rahat olalım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Evet, hocamızın söylediği oydu zaten “Kapalı ortamlarda daha fazla olur.” diye. Yani ben de yıllarca aile hukuku çalışmış...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Efendim, o da doğru bir hüküm değil.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ama Sayın Başkan, o zaman siz konuşun. Ben tamamlayayım, ben de kendi görüşümü söylüyorum.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Tamam.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Destekliyor sizi zaten.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Efendim?

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Aynı yerden girdi, destekliyor sizi.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – İtiraz etmiyorum size.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Hayır, olsun...

GÜLAY SAMANCI (Konya) – İsimler üzerinden değerlendirmeyelim diye...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Nasıl?

GÜLAY SAMANCI (Konya) – Hedef göstermemek adına...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Yok, hedef gösterme filan değil, hedef de gösterebilir; burası Meclis arkadaşlar, herkes birbirini hedef de gösterebilir, olabilir.

Buyurun Filiz Hanım, özür diliyorum.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Hocam, o zaman “tarikat” demeyeceğim “Kur’an kursu” demeyeceğim “mülteci kampı” demeyeceğim, ne diyeyim? Dağa kaçırılan kızlar mı... Ha, Ha, onu söyleyeyim, rahat edin. Bunu mu diyeyim?

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Hayır, konuşabilirsin.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Hayır “dağ” da demeyeceksiniz, dağdaki çocukları da demeyeceksiniz, bir şey demeyeceksiniz yani.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ha, bunu mu diyeyim yani? Ne isteyeceksiniz yani ben anlamıyorum ki! Allah Allah!

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Siz buyurun, devam edin.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Kapalı yerlerde daha fazla olabiliyor. Çocuklar kendi iradeleriyle gerçekten bir yere kendilerinin katılmalarını sağlayacak... Boşanma davasında da bir çocuğun tanıklığının alınmasının belli yaşları vardır; o yaşa kadar çocuklar gerçekten bir yere konuluyorsa konuyordur, kendisi gitmiyordur oraya ve bizim Komisyonumuzun buna karşı çıkması lazım, bu kadar basit yani.

Şimdi, bu Nizip’te kurulan kampa ben gittim, içeriye alınmadım. Komisyon olarak gitmeye gayret ettik çünkü bu iddiaları gerçekten dinlemek istedik. Şimdi, öncelikle, bir kere bu kapalılığı da bizim aşmamız gerekiyor yani kurumların da şeffaf olması ve milletvekillerinin hakikaten bilgi alabilmesi gerekiyor, sadece iktidar vekillerinin değil. Size başta da o yüzden söyledim “Konuştuk, iletişim kurduk.” dediniz ama keşke biz de kurabilsek ama o kadar kolay olmuyor.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Anladım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – O yüzden, belki biz de sizin vasıtanızla kuracağız o iletişimi Bakanlıklarla.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Biz Komisyon Başkanlığı olarak yaptık o işi, evet.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Evet ama işte bize de bu bilgi verilseydi keşke.

Şimdi, mesela Van depremi sonrasında Çevre, Şehircilik İl Müdürlüğünde temizlik işçisi olarak çalışan M.C; aynı şekilde, o da çadıra yemek verme bahanesiyle götürerek cinsel istismarda bulunuyor. Ceylanpınar’da Telhamut çadır kentinde aynı şey oluyor; kadınlar, kız çocukları erkek kamp çalışanları tarafından temel ihtiyaç maddeleri için istismara uğruyor.

Yani bugün bu büyük depremi yaşadığımız özellikle bunun için almamız gereken önlemler var. Bu örnekleri biz yaşadık, 2011, 2014, 2016’da yaşadık ve bunda da yaşayabiliriz, bizim uyarımız biraz da bu yüzdendi. Bu nedenle, bence gerçekten bundan sonrasında kalan vaktimizi belki biraz da buna yoğunlaşarak geçirmemiz gerekiyor diye düşünüyorum.

Şimdi, bir de tabii şu var: İnsanlar daha çocuğunu, canını kurtarma, yaşatma derdinde iken hakikaten Diyanetin yaptığı bazı açıklamalar da insanı sınırlendirebiliyor. Şimdi “Evlatlık çocukla evlenilebilir mi?” sorusuna cevap verme zamanı değil ya da süt annelik üzerinden mahremiyet tanımı yapma zamanı değil. Yani başka şeylerde de gerçekten ön ayak olması gereken bir kurum, öyle davranması gerekiyor.

Ya da hiçbirimizin, çocukları kürsülerin önünde dondurucu havalarda bekletmesi, deprem bölgelerinde çocukları öne sürmesi, hani onlarla...

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir)– İstismarla alakası var mı, o çocuk istismarı mı oluyor?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Var, istismar, çocuk istismarı. Basbayağı çocuk istismarı.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Bizzat ben oradaydım. Hiçbirimiz engelleyemedik.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir)– Diyanetin ne yapacağını sen mi anlatacaksın? Diyanet İşleri Başkanı ne yapacak sana mı soracak?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Hayır.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir)– Nasıl olacak diye bunları mı belirleyeceksin?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – “Sen” diye mi konuşacağız?

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir)– Hayır, böyle olmaz ki yani biz bir an önce bilgileneceğimize çalışıyoruz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Böyle mi konuşacağız? “Sen” diye mi konuşmaya devam edeceğiz?

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Sayın Milletvekilim, lütfen...

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir)– Burada kendinize göre mesaj vermeye çalışıyorsunuz.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Filiz Hanım, siz devam edin.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Bir dakika... Ben bu Komisyonun üyesiyim.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir)– Tamam.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Evet, Diyanet İşleri Başkanlığına da bu Komisyonun bir mesaj vermesi gerekir diyorum. Bunun zamanı bu zaman değil diyorum.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir)– Ne zaman nasıl yapacağımı o kendisini ayarlasın, bize kalmış bir şey değil.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Niye kendisi ayarlasın? Ben niye milletvekiliyim?

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Sorulan soruya cevap vermeyecek mi, onu anlamadım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben niye milletvekiliyim? Anlamadım.

RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU (Kocaeli) – Halk Diyanete soru soruyor, cevap vermeyecek. Şimdi deprem var, hassasiyet var, cevap veremeyeceğim mi diyecek.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir)– Konunun özünden sapıyorsunuz, başka yerlere gidiyor.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Arkadaşlar lütfen...

Siz devam edin.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Versin arkadaşlar, versin. Ondan sonra da biz daha komisyonlar kurarız. Ben her komisyonda getiriyordum önceki komisyonumuzun tuğla gibi raporunu, gene buradan da bir rapor çıkartırız, sonra gelir gene bizden sonraki milletvekilleri burada toplanır. Ha “Yeni bir komisyon kurduk.” derler, güle oynaya devam ederiz.

Tamam, ben sorularına geçiyorum.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Evet, devam edin.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Şimdi, sizin imdat hattınız var sanıyorum Oğuz Bey. Bu imdat hattı dışında devlete ait olan -affedersiniz, devleti gene eleştireceğim hükûmeti ya da Alo 183, Alo 184 var, bunun dışında bir hattımız yok değil mi? Benim bildiğim yok yani. Alo 183 ne hattı? Şiddetle ilgili hat, şimdi onun kapsamını söyleyeyim: Şehit, dul yetim, çocuk, kadın herkesin başvuracağı bir hat Alo 183.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Evet.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Şimdi, biz buna “Kadınla ilgili de yetmez.” diyorduk, “Çocukla ilgili de olmaz.” diyorduk. Bir de Alo 184 çıktı, bu da sigara, tütün içenleri ihbar hattı. Şimdi, herkesin kafası karışmaz mı ya? 184’e mi başlıyor şimdi, tütün şikâyet hattıyla şu anda aranacak hatların ne alakası var yani gerçekten Alo 183, Alo 184 dışında bağımsız bir...

(Uğultular)

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Dinliyor mu Komisyon bilmiyorum. Ha siz dinliyorsunuz, biliyorum siz dinlediniz de. 183 ve 184 dışında biz yani koskoca bir ülke olarak sadece çocuklar için bağımsız bir hat kuramayacak mıyız ve bu hat nasıl bir hat olmalı? Yani burada verilen cevap nasıl olmalı, siz nasıl bir cevap veriyorsunuz? Mesela, sizin orada iletişim kuranları bir çocuk aradığında nasıl bir ses duyuyor, ne oluyor? Öbür tarafta hani şehit, gazi, dul, yetim, dediğim gibi kadın, çocuk, herkesin arayabileceği bir hattın dışında bir hattınız var anladığım kadarıyla, çocuklarla ilgili bir hat, bu nasıl oluyor? Bir bunu sormak istiyorum.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Ülke olarak Filiz Hanım’ın dediği gibi bir hat kurmak sosyolojik anlamda, sosyal psikoloji anlamında uygun mu?

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Şöyle uygun...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Soru bitince cevap verin.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Başka sorularım da var, başka, ondan sonra sormayacağım.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Filiz Hanım bitirsin ondan sonra.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Peki.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Benim biraz böyle müdahaleler olduğu için uzun olabiliyor, kusura bakmayın.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Tamam.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Öncelikle geldiğiniz için de teşekkürler yani onu bile etmeyi unuttuk.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Rica ederiz, görevimiz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Bunu, aslında bu soruları da hepinize sormuş olayım isterseniz, siz de sonra konuştuğunuzda tekrar boşa vakit almayayım diye.

Şimdi, çocuklar depremi aileleriyle beraber yaşarken aynı zamanda ebeveynlerinin de çaresizliğine tanık oldular ve bunun güvensizlik hâli yaratacağı ortada. Bu travmanın kalıcı hâle gelmemesi için, çocukların çaresizliği öğrenmemeleri için sizce eylem planı ne olmalı? Bir sorum bu.

Kimliksiz çocukların ya da genel olarak çocukların hastane dağılımı ve hangi şehirlerden hangi hastanelere sevk edildikleri bilgisi de önemli. Akademisyen olarak sizler de veri topluyor musunuz?

Tedavisi tamamlanan çocukların kaç ailesi ya da yakınlarıyla buluştu, kaç kurum bakımına alındı soruları var. Tüm bu süreçler yürütülürken sizlerden de uzman görüşü alındı mı, nasıl yürütüldü bu?

Son olarak kimliği tespit edilemeyen çocukların doğru kişilere teslim edilebilmesi için ne tür önlemler alınmalı? Mesela, hani şu anda olanları görüyoruz ama olmaması için aslında olması gerekenler neydi bu anlamda yani doğru kişilerin tespit edilmesi konusunda.

Aynı şekilde, Suriyeli çocuklarla ilgili de benim endişelerim var. Bu endişelerde de burada ne yapılması gerekir, yapılması gerekenler olarak bize söyleyeceklerinizde yani bize “Sizler de aslında Türkiye Büyük Millet Meclisinde şunları yapsanız iyi olur.” diye söyleyecekleriniz var mı?

Teşekkürler tekrar.

TÜRKİYE PSİKİYATRİ DERNEĞİ BAŞKANI EJDER AKGÜN YILDIRIM – Sayın Başkan, cevap verebilir miyim?

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Bir saniye Hocam, bütün soruları alıp öyle cevap verelim, devam edecek çünkü.

Murat Bey...

MURAT EMİR (Ankara) – Teşekkür ederim.

Öncelikle Sayın Başkan, değerli Komisyon üyesi arkadaşlar, çok değerli konuklar; herkesi saygıyla selamlıyorum

Gerçekten çok ağır bir afetin içinden geçiyoruz. Bütün kaybettiklerimize Allah'tan rahmet diliyorum; yaralılarımıza, hastanede şifa bekleyenlere şifa diliyorum. Sizin kadar iyimser değilim, maalesef olması gereken, zor koşullar içerisinde ve ağır koşullar içerisinde bunları bilmekle birlikte, iyi bir sınav verdiğimiz kanaatinde değilim ama umuyorum ki bundan sonra, hiç olmazsa bundan sonra bütün kamu kaynaklarını ve bütün sivil toplum kaynaklarını ve her birimizin her bir olanağını yan yana getirip yaraları sarmak üzere elimizden geleni yapabiliriz, yapmalıyız, yapmak zorundayız.

Sayın Hocam, önemli bir sunum yaptınız, çok teşekkürler. Hoş geldiniz.

Şöyle bir sıkıntımız var bizim: Bizim Komisyonumuzun kuruluş amacı her türlü çocuk istismarının önlenmesi için alınması gereken tedbirler. Dolayısıyla, benim ısrarla odaklanılmasını beklediğim yer, bu istismarların oluşumunu hazırlayan, oluştuktan sonra ortaya çıkmasını önleyen, karartan, geciktiren ve özellikle de -biraz önce sunumunuzda bahsettiniz- çeşitli nedenlerle mağdurları cesaretlendirmeyen faktörleri ortaya çıkarmak; bunlardan en önemlisi olarak da kapalılık durumu karşımıza çıkıyor. Daha önce de başka konuklarımız da bahsetmişlerdi ama siz buna önemli bir vurgu yaptınız. Değerli arkadaşlar, şurada anlaşmalıyız bence bir defa: Bu Komisyon aslında Meclisin daha uzlaşabileceği bir komisyon. Dolayısıyla, kendi aramızdaki tartışmaları kendi aramızdayken yapabilesek daha iyi olur. Hiçbirimizin birbirimizi tam onaylaması zaten beklenmiyor, gerekmiyor da. Dolayısıyla, burada bu tartışmaları kendi... Yani konuklarımıza en azından tepki verirken biraz daha sınırlı olmakta yarar görüyorum.

İkinci bir konu; istatistikle, rakamla konuşmak her zaman olanaklı değil, hele böylesine kara rakamların gerçekten yoğun olduğu, cinsel istismar gibi, küçüğün istismarı gibi konularda rakamlara ulaşmak kolay değil; kaldı ki rakam olmasa bile konukların değerlendirmeleri, deneyimleri son derece değerli ama zaten biz kendi Komisyonumuzda onları ayrıca değerlendireceğiz. Dolayısıyla, burada her bir veriyi kendi içimizde bir tartışmaya açmamızın çok gerektiği kanısında değilim.

Sayın Hocam, “kapalılık” dediniz. Bunu, sizin deneyiminizden -yani rakam beklemiyorum ben sizden- bunun arkasında yatan faktörleri biraz daha açabilir misiniz; bunlar nelerdir? Mesela, şu duygu da somut olayda, örnekte de karşımıza çıkıyor: “Çok güçlüler, ben altında kalırım.” duygusu çok, bence çok belirgin burada. Yani biz toplum olarak, kamu olarak, devlet olarak tabii başta, çocuklarımıza, cinsel istismar mağdurlarına veya diğer mağdurlara “Ben bunu duyurursam bir şekilde arkamda dururlar, ezilmem.” duygusunu veremiyoruz. Bu da daha çok benim düşüncem, sizi açmak için söylüyorum; Türkiye’de özellikle yargı mekanizmasının çok sorunlu olması da geliyor bunda, belki onlar da hazırlıyor olabilir. Mesela, erken yaşta evlilikle ilgili ülkemizde yasal düzenlemeler aslında var, mevcut yeterli ama bir yönüyle de toplumun en azından bir kesiminde erken yaşta evliliğe bizim duyduğumuz kadar reaksiyonel bakılmadığını, tepki gösterilmediğini, bir yerde olumlandığını elbette

biliyoruz. Buna siz rastlıyorsunuz pratikinizde? Veya bununla ilgili nasıl bir önlem, nasıl bir öneride bulunursunuz? Bu konuları açabilirsiniz çok mutlu olurum. Yani özetle, siz “mağdur potansiyeli” dediniz, bu mağdur potansiyeli taşıyanlar nerelerde oluyorlar, kimler bunlar, belirgin özellikleri var mı?

Teşekkür ederim Hocam.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Doktorum, buyurun.

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) – Teşekkürler.

Sayın Hocam, hoş geldiniz.

Ben de bir tıp mensubu olarak şimdi, orada da demin Murat Vekilimin de bahsettiği olayda, önlenmesiyle ilgili net öneri olarak bir şey önerebilecek misiniz, net? Bir tanesi şu: Daha önce bahsettiğiniz koruma evleri, artı, istasyonlarla ilgili ve devletin kurumlarının bu konuda güven vermemesi. İkincisi... Bir de bir düzeltme yapacağım: 184 Sağlık Bakanlığının SABİM hattı. SABİM’in -Sağlık teşkilatında yönetici olarak çalıştığım dönemden biliyorum- gaz alma dışında hiçbir fonksiyonu yoktur Türkiye’de. Bunları şimdi kimse inkâr edemez. Bir şikâyet için 500 sayfalık A4 kâğıdı çıktıları alınır, 3 nüsha alınır vesaire ama içerik yoktur. 183 için de o, her türlü şiddetle alakalı. Ben bir çocuk hekimi olarak şöyle söyleyeyim size: Karşılaştığım çok istismar vakası oldu, belki bine yakın olmuştur yirmi beş yıllık aktif hekimlik dönemimde, bunların hemen hemen hiçbiri yargıya intikal etmemiştir. En çok gelen talep şudur: Doktorum, bir şeye maruz kalmış mı, tecavüze uğramış mı vesaire, kız ve erkek fark etmez. Hep yönlendirdiğimiz şey adli kurumlar olmuştur, savcılığa suç duyurusunda bulunma olmuştur ama hiçbiri suç duyurusunda bulunmamıştır. Burada o güven mefhumunu nasıl yeneceğiz, bir; ikincisi, o koruma evleri, istasyonlar vesaire için somut önerileriniz yani net öneri olması gerekiyor burada artık önlenmesi için. Onun dışında çok fazla bir şey söylemeyeceğim ama o siyaset dışı bir şey olması gerekirken yani tarikat veya diğer oluşum, dernekler vesaire onların indirgenmesini ben yanlış buluyorum açıkçasını söyleyeyim. Şeylerin din mevzuu adı altında anılması veya tarikatların ne kadar dinî olup olmadığını da tartışmaya girmeye gerek yok ama bu bir şekilde kapalı olan her ortamda oluyor. Ortamı hafif yumuşatmak için ben size bir örnek vereceğim, kırsal kesimde de alakası yok. Bir şehrimiz -şehir ismi verirsem hoş olmaz- hekimlik yaptığım dönemde bu köyde -çok yakın, il merkezine de çok yakın, 7 kilometre ve hatta mahalle olmuş- orada 13 yaşında, 14 yaşında kız çocuklarını evlendiriyorlar. Aslında fiilî evlilik de var ama resmî evlilik yok. Öyle bir duruma gelmiş ki o köydekilerin hemen hemen hepsinin tutuklanması gerekiyor, hepsinin ceza alması gerekiyor. Her neyse, bir yolla hâkime hanım falan gidiyorlar, köyde hepsinin ifadeleri düzenleniyor şu şekilde: “Biz aslında evermiyoruz ama adını koyuyoruz, nişan yapıyoruz.” falan gibi. Bütün köydeki 150 kişi aynı ifadeyi kullanıyor ama içlerinden birisi farklı bir ifade kullanıyor. Babalardan birisi -televizyondan mı etkilenmiş, bir yerlerden etkilenmiş herhâlde- diyor ki: “Biz evermedik, beraber yaşıyorlar.” Şimdi, oradaki 13 yaşındaki evlendirme mevzusunun bir tanesi -bunun dinle falan da alakası yok- mirasın bölünmemesi, yabana gitmemesi vesaire. Değişik toplumsal oluşumlarda da şu: Lider kültürünün, liderlik sultanının üçüncü şahıslara geçmemesi, istediği şahıslara yönlendirilmesi yani öyle kabul ediyorum. Burada bize net şeyler gerekiyor Sayın Hocam, net. Zaten siz söylediniz ama kurumların da sizin söylediklerinizi dikkate alması veya en azından akademik camianın -sizin kitaplarınız da var biliyorum- raporlarını dikkate alması gerekiyor. İnşallah komisyon raporları dikkate alınır; daha önce 2-3 tane komisyonla ilgili alınmadı ama inşallah bu alınır.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – İnşallah.

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) – Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Evet, biz teşekkür ederiz Hocam.

Aylin Hanım, buyurun.

AYLİN CESUR (Isparta) – Çok teşekkür ederim Sayın Başkan.

Ben Sayın Komisyon üyelerini ve değerli misafirlerimizi, hocalarımızı saygıyla selamlıyorum.

Yaşadığımız deprem felaketinden dolayı ben de çok üzgünüm ve çok büyük bir acı. Nefes almaktan utanır hâlde olduğumuz günlerde yine çok önemli, bir başka nefes almakta zorluk çektiğimiz bir Komisyonunda görev yapmaya çalışıyoruz.

Şimdi, haddim değil, kimseyi bir şeye davet etme durumunda değilim ama tıp doktoru olmanın verdiği bir tespiti -teşhis demeyeceğim ama- söylemem lazım Sayın Başkan. Size, Komisyon Başkanı olarak, daha önce de her katıldığımız komisyonunda oluşan, gerek kamu kurumlarından gerek diğer kurumlardan konukları dinlerken oluşan bu tablodan duyduğum rahatsızlığı bir kere daha ifade edeceğim. Ben, Komisyonun her toplantısında reaksiyonel tavırları, bu mevcut durumun önemine, bu kadar önem verdiğine inandığım arkadaşlarımızın bir kenara atma ihtimalini bir duyguyla -nedir o? İşte, burada değerli hocalarımız da var konuyu uzmanı- bir miktar kabul etmekle beraber -hani iktidar olmanın zorlukları elbette vardır- tekrar hatırlatmak istiyorum: Biz, 5 siyasi parti bir ortak amaca yönelik bir Komisyon kurduk ortak bir teklifle. Şimdi, amacımız bağcıcıyı dövmek değil, kimseyi paralamak değil. Hele hele otuz yılını, daha uzun zamanlarını, ömrünü bu işe adanmış çok değerli bilim adamlarını burada dinlerken onlara mümkün olabildiğince hepimiz tahammüllü ve saygılı olmak zorundayız çünkü işlerini güçlerini bırakmışlar, tamamen bizim davetimiz üzerine ve toplumsal bir fayda sağlamak üzere buraya gelmişler, bir arzda bulunuyorlar. Söylenenleri beğenip beğenmemek elbette özgür tasarrufumuzdadır. Mümkün olduğu kadar faydalanmaya çalışmakta ben yarar görüyorum. Aksi hâlde, bu Komisyonun çalışmalarından, bugünden itibaren artık net söyleyebilirim ki -endişelerim vardı ama tespiti biraz daha teşhis boyutuna vardıracağımı- çok umutlu olmayacağımı, gerekirse önümüzdeki günlerde bu Komisyon çalışmalarına katılıp katılmama ya da bunu basınla paylaşma yönündeki fikirlerimi beyan etmek istiyorum. Neden istiyorum bunu? Çünkü çok kısa bir zaman var, çok yakında belki bir seçim bekliyor, çok önemli büyük bir enkazı milletçe kaldırmaya çalışıyoruz devlet ve millet olarak; bu kadar kritik ve önemli günlerde dakikalarımız bizim için çok kıymetli. Bu büyük problemin tespitinde hepimiz hemfikirsek çözümümüz için de ortak bir el ele tutuşma kültürüne gelmemiz lazım.

Ayrıca, tekrar bu konudaki şu dostane düşüncemi de aktarayım: Herhangi bir kelimenin eğer bu Komisyonunda kullanılması yasaksa -herhangi bir milletvekili tarafından kullanılan- belli kurumlar eleştirildiği takdirde buna karşı sürekli her toplantıda bir savunmaya geçiliyorsa öncelikle yasak olan kelimeleri biz bir bilelim. İkincisi, eğer değilse onlar kullanıldığındaki bu tepkilerin ben şahsen iktidar partisi için -önümüzde de seçim var- olumsuz etkisi olabileceği düşüncesindeyim. Yani bence tespit ederken, tespit etme aşamasında bu kadar reaksiyonel olmanın siyaseten de herkese çok faydalı olmayacağı kanaatindeyim.

Hocaya bir soru sormak istiyorum, çok teşekkür ediyorum verdiği değerli bilgiler için. Siz az önceki tespitlerinizde “Yasalarımız çok yeterli.” dediniz. Yalnız, biz yasama organıyız ve bu Komisyonunda yapabileceğimiz yasalar yeterliyse biz neyi değiştirmeliyiz? Ben de sayın meslektaşım gibi, biraz daha net ifadeyle, yasaların uygulanabilirliğinde dünyada da bu çalışmaları yapmış, bunun üzerine kitaplar yazmış bir bilim adamı olarak, Türkiye’deki eksiklik nedir de biz bugün bu kadar makro seviyede bunu tartışıyoruz? Bu Komisyon bir rapor yazacak, raporlar uygulanabilir olmalı. Yani daha önceden de bu tip komisyonlar toplandı ancak demek ki sonuca çok iyi ulaşamadık ki bir problem yumağı devam ediyor ve artarak devam ediyor ki sayılar da gitgide artıyor gerek çocuğa gerek kadına şiddetin de artmasıyla entegre ederek. Nedir bizim yasaların uygulanmasında önümüzdeki engelimiz? Biz yasama olarak burada ne yapmalıyız ki sizlere de topluma da efektif, faydalı sonuçlar alalım?

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Evet, teşekkür ederiz Aylin Hanım.

Mustafa Bey...

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Evet Sayın Başkanım, ben de hocama teşekkür ediyorum sunumu için.

Şimdi, hocam sunumunda okullaşma oranlarıyla ilgili bir konuya temas etti. Ben de Millî Eğitim Bakanlığından rakamları istedim. Şimdi, 2002’de okul öncesi okullaşma oranımız yüzde 11,70; bugün itibarıyla, 2022 sonu itibarıyla yüzde 99,17. Geçen yıl sadece biz 1.800 tane yeni anaokulu yapmışız, bunun içerisinde 14.080 tane de derslik var.

Onun dışında, zorunlu eğitimle ilgili 2002 rakamlarına baktık. 2002 yılında zorunlu eğitim için okullaşma oranımız yüzde 90,98; 2022 sonu itibarıyla yüzde 99,63; bu, ortaokullarda yüzde 95,06; yüksekokulda, mesela, 2002’de okullaşma oranımız yüzde 14,65’ten yüzde 44,6’ya gelmiş.

2000’li yıllarda kızların okullaşma oranını sordum. Ortaöğretimde yüzde 39,2’den bugün yüzde 95,06’ya gelmiş yani yükseköğretimde de hakeza 4 katı bir artış var.

Bunun dışında, Aile Bakanlığımıza, Bakan Yardımcımıza telefon ettim “İstanbul’da bizim bu tip müracaatlarda müracaatçıları misafir edeceğimiz alanlarda bir sıkıntı var mı?” diye. Orada da şu anda bir doluluk yok, orada da boş yerlerimiz var. Yani hocama verilen bilgi yanlış. Biz kimseye “Siz sıranızı bekleyin.” demiyoruz şu an itibarıyla Hocam. Yani orada ŞÖNİM merkezlerimizin sayısını da Bakan Yardımcımız birazdan atacak, onları da ben heyete arz edeceğim.

Teşekkür ederim.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Buna, bu soruya bir ekleme yapabilir miyim çünkü şeyde anlatma...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Hocam, size söz vereceğim.

ALİ FAZIL KASAP (Kütahya) – Bu okullaşmada açık lisenin kapsamı ne kadar, onu bir öğrenebilir misiniz?

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Onu da soralım, istiyoruz.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Evet, başka soru sormak isteyen Komisyon üyesi arkadaşlarımız var mı?

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Yani burada şöyle bir hava oluştu Sayın Başkanım: Uygun görürseniz, bu ŞÖNİM’lerle ilgili, bu tür müracaatlarla ilgili Aile Bakanlığından yeniden bir sunum isteyelim. Yani kimse bekletiliyor mu, bekletilmiyor mu; hangi şartlarda ulaşıyor, hangi şartlarda ulaşamıyor yani ulaşım kanalları nasıldır? Bununla ilgili de bir dahaki toplantımızda yeniden bir sunum alırsak daha iyi olur.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Bakalım.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ama bir sunum yaptıklarında onun tamamen doğru ve her şeyiyle net olduğunu mu düşünmeliyiz?

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Şimdi, devletin verileri, tabii...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Depremle ilgili, hani çok basit bir şey olarak söylüyorum. Şimdi, Ahmet Bey’i severim, komşumdur, Ahmet Bey de Maraş Milletvekili ve o mesela, dünkü konuşmasında dedi ki: “Her yere çadır gitti, ulaştı.” Şimdi, ben de bugün mesela, götüreceğim,

vereceğim kendisine. Hesabıma girmişler -işte Kınıklı köyü mü ne, oradan- “Yirmi gündür çadırsız olarak yaşıyoruz.” diyor. Şimdi, Ahmet Bey, sonuçta bir iktidar partisi milletvekili, sözüne güvenilmez biri de değil.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Yani burada tekil problemler olabilir ama bu devletin verileri yani bu, devletin elindeki veriler bunlar. Yani şimdi bizim İstanbul’da...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Bunu sizin iktidarınız için de söylemiyorum yani.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Filiz Hanım, bürokrat gelip burada eksik ya da yanlış bir bilgi veremez.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Yok yok yok yani bizim İstanbul’da kaç tane ŞÖNİM merkezimizin olduğumuz belli yani orada ne kadar kapasitemizin olduğu belli; ne kadar insanın kaldığı belli, bunların hepsi belli yani, resmî ...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Tamam, arkadaşlar, lütfen...

Evet, Hocam, siz buyurun.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Teşekkür ederim.

Ben, sondan başlayarak diğer sorularına gelmek istiyorum Sayın Başkan, eğer izin verirseniz.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Nasıl isterseniz...

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Sondan başlayayım, kafama takıldı o.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Söz sizde, nereden başlarsanız başlayın.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Şimdi, bu eğitim rakamlarıyla ilgili bir şey söylemeyeceğim yani orada büyük bir polemik var ama ben yine aynı şeyi söylüyorum. Kız çocuklarının ve kadınlarımızın toplumda eğitilmiş bir eleman olarak istihdama katkı vermeleri konusunda yeterli olduğumuzu söylemeye benim vicdanım yetmiyor; çok açık söyleyeyim ama tartışmaya da girmiyorum, mutlaka doğru rakamları veriyorsunuz ama...

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Sayın Başkanım, öğretmenlerimizin yüzde 50’si kadın şu anda yani yirmi sene önce...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Hayır, yeterli olduğunu diyor, yeterli olduğunu diyor, tamam.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Daha fazla olsun, daha fazla olsun.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Ben sizi dinledim ama siz de beni dinleyin, sonra söyleyin lütfen çünkü o zaman çok karışıyor.

ŞÖNİM’lerle ilgili bir şey söyleyeceğim. Şimdi, ŞÖNİM’ler kadın ağırlıklı misafirhanelerimiz, sığınmaevlerimiz ve... Orada yeterlilik anlamında pratikte benim bildiğim şey farklı ama tabii ki doğru söylüyorsunuzdur, şu anda o yeterlilik sağlanmış olabilir ama benim kastettiğim şey o değildi. Benim kastettiğim şey, çocukların cinsel istismara maruz kaldıkları zaman gidebilecekleri yere sahip olmamalarıydı. Yani benim çıktığım örnek, Taksim’de var olan, şimdi kapatılmış olan yer de eneset mağduru, cinsel istismar mağduru kız çocuklarının terapisi ve kalmaları amacıyla açılmış bir yerd. Mesela biz orayı kapattık, şu anda öyle bir yerimiz yok. “ŞÖNİM” dediğimiz yerler, kadınların fiziksel şiddet ve benzeri olgularda evi terk etmek ve o şiddetten uzaklaşmak için oluşmuş birinci alternatifleri. Ben onları kastetmedim. Benim kastettiğim, kız çocukları ve cinsel... Çünkü buradaki Komisyonunda kız çocukları üzerine yani çocuklar üzerine konuşmaya geldiğimiz için tabii hep kız çocukları diye altını çiziyorum ama bir gerçeği daha somut olarak...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Çocuklar üzerine diyelim genel olarak.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Onu söyleyeceğim çünkü erkek çocuklarının fiilî livataya maruz kalma oranları o kadar yüksek ki “destigmatizasyon” dediğimiz damgalanmayı yaşamamak için o kadar çok gizli kalıyorlar ki bizim o rakamlarımıza yansıyanlar, zaten o aysbergin görünen ucu bile olmuyor; onu söyleyeyim.

Şimdi, sorulara geçecek olursak şeyden başlayıp aşağı yukarı depresi en sona saklayarak... Hepsine ortak cevap gibi olacak. “Net ve somut ne yapılabilir?” diye bir yaklaşım geldi. Çok da doğrudur çünkü pratik olarak net, somut bir şey yapmıyorsak o zaman, kendim için konuşuyorum “bla bla” yapmış oluyoruz yani boş konuşuyoruz ve sonra gitmiş oluyoruz.

Şimdi, burada 3 tane şey var: Olayın kendisi var, mağdur var, saldırgan var. Demek ki ben bu 3 aşamada bir şeyler yapmalıyım ki sonuçta somut bir şeyler ortaya çıksın, bu 3 şeyin sayısında azalma olsun; olayların sayısı azalsın, mağdurların sayısı azalsın; artı mağdurlar için de aynı zamanda bir teşhis ve tedavi sonucu çıksın, artı saldırganlarda da -biraz önce söylediğim şekilde- bir daha suç işlemeyecekleri ortamı oluşturalım. Bunu değerlendirdiğimiz zaman birinci şey hız, hıza ulaşmamız lazım. Yani böyle bir olay yaşanıyorsa olabilecek en kısa sürede bunun ortaya çıkabilmesi lazım ki mağdur cesur olsun ve bilsin ki ben ortaya çıktığım zaman, bunu söylediğimde hemen karşılığımı alacağım ve ben bir güvence içerisinde bir sürecin içerisinde gireceğim ve ben de herkes gibi “normal” olacağım.

Şimdi, bunun için dünyada sorunu çözmüş ülkelerin hepsinde Alo İmdat var. Şimdi, Alo İmdat hattı Türkiye’de düne göre iyi ama olması gerekenden uzak. O zaman biz önce bunu iyileştirelim. Nasıl iyileştirelim? Hizmet alma boyutunda bir standardizasyon yakalayalım. Şimdi, hepimiz biliyorsunuz, Alo 183 Gaziantep’ten yönetiliyor yani ana merkezi orada. Şimdi orada -çok başarılı bir Belediye Başkanı; eski, Bakanlıktan geliyor- yirmi beş dakika ile yarım saat içerisinde hizmete alım var yani orada ulaşabiliyor ama başka birçok yerde, Kırşehir’de cevap alamıyor gibi sorunlarımız var.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Çocuk istismarı için münhasıran bir kanal uygun mu sizce?

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Kesinlikle çok uygun Sayın Başkan, kesin çok uygun yani çocukta cinsel istismar için.

Bakın, şimdi “çocuk istismarı” dediğimiz zaman çok büyük oranda yaşadığımız bir dayak var, çok büyük bir problem olan akranlar arası şiddet var; çocuklara yönelik intiharlarımız, özellikle adolesanlarda inanılmaz arttı okullarda. Şimdi hepsini bir araya toplamayalım. Topladığımız zaman bu cinsel istismarlar daha farklı özellikler gerektiriyor. Yani şimdi yavaş yavaş Adalet Bakanlığı sadece cinsel istismar vakalarına bakabilecek hâkim ve savcılarını yetiştirmek üzere bir planlama içerisinde geçenlerde, deprem öncesi onların çalışmasına davet aldığımızda orada paylaştık, anlattılar ve adli görüşmeci eğitimi üzerine bir komisyon vardı, şimdi ben yürütüyorum başkanlığımı, orada da o “nasıl yaparlar”ın eğitimini sürdürmeye çalışıyoruz. Şimdi, bunlar çok güzel adımlar ama yavaş gidiyoruz. Hâlbuki bu gizli kalması boyutu; kapalı yerlerde çok oluyor olması ve biraz da ataerkil yapımızın çok güçlü olmasıyla ortaya çıkamıyor. Şimdi, burada suçlu aramak gerekmiyor, bu toplumsal yapımız böyle ama biz bunu yaşıyor muyuz? Yaşıyoruz. Sayısı çok mu? Çok. Yani yok sayarak, böyle bir şey yaşanmıyor diyerek daha iyi bir toplum olmuyoruz. En azından ben kendimi daha iyi hissetmiyorum. Bunlar yaşanıyor. Demek ki birinci faktör hız ve önce ulaşacağı bir yer olacak. Alo İmdat’ı aktif hâle getirdik. Daha sonrasında kişi başvurdu, geldi. “O başvurduktan sonra ne yapacağız?” sorusu... Burada, bu anlamda özelleşmiş, belli, kurumsal, kısa süreli, yatılı merkezlerin açılması, kısa süreli -“istasyon” diyoruz biz bunlara- istasyonlar var. Kısa süreli istasyon çalışması yapılmalı ve burada öncelik, bu kişinin travmasını atlatmasına yardımcı olmak. Şimdi, arkadaşlarımız burada, anlatacaklardır onu ama

onlar travmanın olabildiğince kısa sürede atlatılmasını sağlayacak ortama ulaşırlarsa ancak kalıcı izleri minimize olacak, en aza indirgenecek. Daha sonra da o yaşamı oluşturacakları daha uzun süreli kalıcı modelleri oluşturmak lazım. O modeller nasıldır? Çeşitli ülkelerde farklı uygulamalar var.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Model derken neyi kastediyorsunuz?

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Model derken, işte, sürekli kalacağı kurumsal bakım olabilir ya da işte, küçük, 4 kişilik aile modelleri olabilir, abla ve ağabey modelleri oluşturulabilir.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Yani rehabilitasyon alternatifleri.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Aynen öyle, teşekkür ederim.

Rehabilitasyon modellerini tartışarak bunu oluşturmamız gerekiyor. Tabii, bunları yaparken sadece kurumları oluşturmak yetmiyor. Burada insan kaynağımız üzerine çok durmamız gerekiyor. Biraz önce söyledim; multidisipliner çalışılması gerekiyor yani farklı meslek grupları... Ki temelinde bunları sağlıkçılar oluşturuyor, sağlıkçılar içerisinde acil hekimleri, psikologlar, kadın doğumcular, psikiyatristler var, Adli Tıp uzmanları var çünkü adli rapor olmadan bunu mahkemeye taşıyabilmek mümkün değil. Mahkemeye olabilecek en kısa sürede doğru, standart, objektif, ölçülebilir boyutlarda adli raporlama yapılmış vakayı taşırsanız suçun cezası tam olarak ortaya çıkıyor. Demek ki doğru bir adli raporlamayı da yapacak o ekip içerisinde sağlıkçılar var, hukukçular en son aşamada -çok önemli iş yapacaklar, sona bırakayım- psikologlar ve psikiyatristler uygulamaları yapacaklar ama en başında ve en sonunda sosyal hizmet uzmanları meslek elemanı olarak bir durumu saptayacaklar, son rehabilitasyonu oluşturacaklar. Yani burada o insan kaynağının bu konuda çok donanımlı, eğitilmiş olması bir mecburiyet. Adalet Bakanlığı o yüzden adli görüşmeciler eğitimlerini bir daha öne aldı, dedi ki: “Biz değiştirelim, böyle olmuyor, herkes başka bir şekilde yapıyor. Bir model oluşsun, bir eğitim standardizasyonu oluşsun, bu eğitim standardizasyonunda görüşmeler yapılsın.” Şimdi, aynı şey bu istismar vakaları için de geçerli çünkü öyle ya da böyle, kabul edelim, etmeyelim, iyi bakalım, kötü bakalım; kapalı bir toplumuz, belli şeyler çok ön plana çıkıyor, bunlar sorgulanmıyor, sorgulanmadığı zaman vakalarımızın sayısı artıyor. Vaka sayısının artmasının yanı sıra ona maruz kalan çocukların iyileşmesi için bir şey yapamıyoruz çünkü hem terapi boyutunda çok eksik kalıyoruz hem sonrasında hukuk boyutunda da yavaş işliyor sistem. Şimdi, o kadar yavaş işleyince de mahalle baskısı geliyor, diğer boyutlar geliyor.

Kısaca araya girip bir örnek vereyim, ben dört yıl Adli Tıp Kurumu Başkanlığı yaptım. İlk aldığım karar şuydu, demiştim ki: “Gelen vaka üç haftada çıkacak arkadaşlar. Adli Tıp Kurumuna geldi mi bir dosya üç haftada çıkacak çünkü üç haftada çıkarsa kimse dışarıdan ‘Buna kim bakıyor? Raportörü kim? O, bu...’ gibi ilişkiyi kuracak kadar vakit bulamaz, biz şu rüşvet söylentisini keseriz.” Hakikaten sekiz ayın içinde ancak geçebildik ona ve ondan sonra en azından olabildiğince de azalttığımızı gördüm o dönemde. Bu da aynı şey; sistemin hızlı çalışması lazım ve bu sistem çalışırken de kanunlarımızın yeterliliğinden öte uygulanabilirliği çok önemli. Biz bu kanunlarımızı uyguluyor muyuz, uygulamıyor muyuz; onu tartışmamız lazım.

Şimdi, genel olarak var olan kanunlarımızda biz net demişiz ki: “Cinsel istismar ağır bir suçtur, cezalandırılır.” Doğru, doğru ama biz bunun cezalandırmasını yaparken bazen ekstrem uçlara kayıp bazen hiç olmadık, olamayacak idam gibi saçma sapan şeyleri tartışıyor muyuz? Tartışıyoruz. Onları bir kenara koyuyorum, onun hiç yeri yok. Ama burada, sıfır tolerans dediğimiz, indirim boyutlarının çok fazla yaşandığını görüyoruz yani cinsel suçlarda indirimler sürekli var ve bunun olmaması gerekiyor çünkü çok fazla yer alınca cezanın caydırıcılığı ortadan kalkıyor; böyle bir boyutumuz var. Mağdur için de ayrıca şunu söylemem gerekiyor: Bizim suçlu sayısının azaltmak için bu sıfır tolerans yöntemini

ve caydırıcılığı ön plana almamız lazım, mağdur sayısını azaltabilmemiz için de bizim bu konuda orta vadeli ve uzun vadeli toplum eğitimini kamu spotları dışına taşıyarak yapmamız lazım. Yani çok zor günlerden geçiyoruz, iki kelime de izin verirsiniz depremle ilgili söyleyip sonlandıracağım ama bu da çok ulusal ve temel bir sorun. Yani burada, işte, bir tarikatın merkezinde yaşanmış bir olgu var ama öteki tarafta başka yerde yaşanmış olgular da var yani her yerde yaşanıyor bunlar, kapalı olan her yerde karşımıza çıkıyor bunlar. Yani bu sadece şuraya özgü bir olay demiyorum ben ama yaşanıyor mu? Yaşanıyor. Çok mu? Çok. Gözümüzü kapatarak bir yere gitmeyecek bu olay. O yüzden çözümlerimize biraz böyle bakmamız lazım ve toplum eğitimini biraz yükseltmemiz lazım çünkü hâlen bugün Doğu'da, Güneydoğu'da küçük yaşta evlendirme aileler tarafından karşı çıkılan bir kavram değil, tam tersi desteklenen bir kavram. 12, 14 yaşında evlendiriliyor çocuklar yani kabul edin, etmeyin, böyle; yapacak bir şey yok buna, toplum eğitimiyle ancak bu yavaş yavaş değişecek, hemen değişmeyecek.

İkinci şey, deprem. Deprem çok kaotik bir şey. Hele hele bu deprem hem kış aylarında hem 11 ili kapsadı hem çok büyük oldu, çok çok şiddetli geçiriliyor ve bu öyle bir kaos ortamı ki şu andaki kaos ortamında ilk korunması gereken çocuklardır, çocuklarımızı çok iyi koruyamıyoruz şu anda, elimizde değil çünkü. Yani ben bile -ben 99'da biliyorum- ikinci gün 2 tane büyük çadır kurmuştum ben Adapazarı'nda; bir Adapazarı, bir Yalova'da ama bugün ancak gelecek hafta kurabiliyorum çadırlarımı Adıyaman'da ve Maraş'ta. Yani koşullar çok zor ilerliyor ve bu kaos içerisinde çocuk kaçırma olguları çok fazla onu söyleyeyim. Artı, mutlaka bence Komisyon bilmiyorum o yetkiye sahip midir ama oradaki mülki amir ve güvenlikten sorumlu kişilere çadır kamplarda, konteyner kamplarda cinsel istismar vakalarının ne kadar sık gözlendiğini... Dünyada böyle çünkü bu iş, bütün dünyada çadırkent ve konteynerkentlerde bir denetim boşluğu olduğu için cinsel istismar yaşanır. Bu konuda dikkatli olmaları ve çok özenmeleri gerektiğini ayrıca belirtmek sanki yararlı olacaktır diye düşünüyorum ve teşekkür ediyorum bana konuşma izni verdiğiniz için.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Evet, biz teşekkür ediyoruz Hocam.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Hocamızın birkaç bilgisini düzeltme adına söz istiyorum.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Sayın Başkan, polemik çıkarsa cevap veririm ama.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Yani polemik üzerine konuşma tarzım yok dolayısıyla rahat olabilirsiniz.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Peki, o zaman rahatlıkla dinliyoruz sizi.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Buyurun.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Çiğdem Erdoğan Atabek ben, Sakarya Milletvekiliyim. Hoş geldiniz. Önceki dönemde de Aile Bakanlığında Bakan Yardımcılığı yaptım, dolayısıyla Bakanlığın iç yapısını da belki bu masadaki arkadaşlardan bir tık daha iyi biliyor olabilirim.

Şimdi, özellikle bu ihtisaslaşma konusu çok önemli hem çocuquevleriyle alakalı hem kadın konukevleriyle alakalı. Bizim de çok uzun süre gündemde tuttuğumuz ve geçmiş yıllarda da hayata geçirdiğimiz bir uygulama. İstanbul'da ve başka illerde de -şimdi tam sayısını da istedim Bakanlıktan- çocuquevleri ihtisaslaşmış durumda, özellikle cinsel istismar vakalarıyla alakalı çünkü çocukları aynı ortama koyduğunuzda her birinin travması bu anlamda farklı, dolayısıyla birbirlerini farklı noktalarda

tetikleyebilirler ve teşvik edebilirler. O yüzden özellikle istismara uğramış, cinsel istismara uğramış çocukları bu anlamda ortak noktada toplamak çok daha mantıklı; siz de tahmin ediyorum bu fikri zaten savundunuz.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Söyledim zaten.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Dolayısıyla bu şu an uygulanıyor. İstanbul’da da ihtisaslaşmış çocukevleri sitesi mevcut hâlihazırda. İsterseniz sonrasında daha ayrıntılı da bilgi veririm.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Çok sevindirimi yani ben bilmiyorum çünkü. Ben bile bilmiyorsam sıkıntı var bu işte.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Yani bazen bazı konular biraz daha mahrem tutuluyor, özellikle adresleri, vesaireleri ama ben sizinle bu anlamda yetkilileri paylaşırım, gidip belki ziyaret edip yerinde de incellersiniz bir akademisyen olarak hem de bu bilgiye böylelikle vâkıf olursunuz ve sonraki toplantılarda sizde paylaşırsınız. ŞÖNİM’ler zaten bizim sığınmaevlerimiz ya da konukevlerimiz değil, ŞÖNİM’ler şiddet önleme ve izleme merkezleri, dolayısıyla ilk kabul birimleri. ŞÖNİM’ler biraz kadın konukevi gibi de anıldı, öyle değil, dolayısıyla ŞÖNİM’lerde Aile Bakanlığı sadece ön hizmet sunuyor. Ondan sonrasında, orası biraz tespit sevk ve idare merkezleri, dolayısıyla ŞÖNİM’ler zaten her ilde var. Etketifiği, içeriği konuşulabilir, o ayrı ama bugünün konusu değil ama ŞÖNİM’ler de kadın konukevlerinden farklı yapılar ve her ilde var.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Evet, Çiğdem Hanım, ben teşekkür ederim.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Benim Çiğdem Hanım’a ekleyeceğim bir şey yok çünkü polemik yaratmadı, kendisine teşekkür ederim.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Hocam, biz teşekkür ediyoruz.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sayın Başkan...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Efendim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Çiğdem Hanım’a bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Hocamı yolcu edelim...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Bu “istasyon” dediğimiz şeylerden mi bahsediyoruz?

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Hocam teşekkür ediyoruz. Siz ayrılabilirsiniz.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Sayın Başkan, izin verirseniz yirmi dakikam daha varmış, dinleyebilirim. Ama gelenek buysa...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Hayır, dinleyebilirsiniz ama sonraki konuşmacıya söz vereceğiz.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Yok, yok, dinlemek adına.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Dinlersiniz tabii. İstedığınız kadar dinleyebilirsiniz.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Sağ olun.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Filiz Hanım, istismar mağduru çocukların bakıldığı, denetlendiği siteler, çocukevleri. Çocukevleri siteleri var ya.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Yok anlamdım da Hocanın dediği sanıyorum şeydi yani istismar mağduru olan mesela o Taksim’deki gibi istasyon kurumların hani böyle bir şeylerin tek merkezde toplanması her zaman yetmiyor.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Onlar ön kabul birimleri.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Mesela barolarda da öyledir. Hani kadın müracaat ettiğinde biz Beyoğlu'nda kurduğumuzda Kadın Hakları Merkezi'ni yetmiyordu. Şimdi Bağcılar'daki oradaki buradaki kadın nasıl gelsin? Farklı istasyonlar kurduk o yüzden biz.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Ön kabul birimlerine alınıyor önce çocuklar -ki ben birçok ön kabul birimini de ziyaret etmişim zamanında- ön kabul biriminde birkaç gün tutulduktan sonra durumuna göre...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Farklı yerler de var yani onu sormak istedim.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Evet, tabii, tabii. Yani hem kadınlar için var hem çocuklar için var, olmak da zorunda çünkü bu depremde de gördük. Hani akut dönem var ya, akut dönem ön kabul birimlerinde gerçekleşiyor.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ama o zaman bu hakikaten yeterince bilinmiyor.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Yani o yüzden özellikle bu bilgiyi vermek istedim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Aslında özendirici olması ve bilinmesi lazım.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Duyurulması lazım.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Bu ön kabul birimleri gizli, onu söyleyeyim. Ön kabul birimleri gizli çünkü...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Hayır, yeri gizlidir ama öyle bir hizmetin duyurulması lazım.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Yeri gizli, tabii. Hizmet mevcut ama yeri gizli çünkü hani belki başka güvenlik sorunu olabilir yine kadın konukevlerinde olduğu gibi ama çocuk siteleri vesaire bunları zaten hani istediğimiz an paylaşabiliriz.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Çok ciddi bir çalışma var da yani demek ki yeterli bir bilgilendirme olmadı.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Evet, Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği Başkanımız Profesör Doktor Kasım Karataş Bey.

Buyurun Hocam.

2.- Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği Başkan Yardımcısı Kasım Karataş'ın, çocukların korunması için ve çocuk istismarlarının yaşanmaması için yapılması gerekenler hakkında sunumu

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ BAŞKAN YARDIMCISI KASIM KARATAŞ – Ben sanki biraz daha sonra konuşacakmışım gibi rahat rahat oturuyordum. Sayın milletvekillerim, ilk defa bir araştırma komisyonunda yer alıyorum. Biraz heyecanlıydım ama tartışmaları izlerken rahatladım biraz, konu benim bildiğim bir konuymuş diye.

Kasım Karataş, ben Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünde öğretim üyesiyim. Üniversitemizin Çocuk Hakları Uygulama ve Araştırma Merkezi'nin yöneticisiyim aynı zamanda. Buraya geliş nedenimiz de yanımdaki çok kıymetli yönetim kurulu arkadaşarımla beraber Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği Yönetim Kurulunda oluşumuz.

Öncelikle ben de depreme ilişkin birkaç şey söylemek istiyorum. Çok büyük bir felaket yaşıyoruz. Çocuklar açısından da olaya bakarsak gerçekten yine çok büyük bir felaket. Ülkemiz nüfusunun yaklaşık yüzde 27'sini çocuklar oluşturuyor.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Kaç yaş aralığı bu yüzde 27 Hocam?

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ BAŞKAN YADRIMCISI KASIM KARATAŞ – Çocuklar, 18 yaş altı.

Bu bölgeyi dikkate aldığımızda da bu ortalamanın biraz daha fazla olması beklenebilir. 13-14 milyon nüfustan bahsediyoruz, 4 milyonun üstünde çocuğun doğrudan etkilendiği bir felaketten bahsediyoruz. Gerçekten sırf bunun üzerinde duracak, “Meclis ne yapmalı?” sorusunun da cevabı sırf bunu çalışacak bir komisyon kurmak lazım bence. Felaket o kadar büyük ki cumhuriyet tarihinde, belki de dünya tarihinde bu kadar kısa bir süre içerisinde bu kadar çok insanın göçe zorlandığı yani koşullar nedeniyle göç etmek zorunda kaldığı başka bir olay hatırlamıyoruz, tarihten de bilmiyoruz. Bakın, 2 hafta içerisinde 5 milyona yakın insanın bölgeden göç ettiği söyleniyor. Bu, çok olağanüstü büyük bir rakam. Orada kalan çocuklar açısından da çok zor bir yaşam, oradan ayrılan aileler ve çocuklar açısından da çok zor bir yaşamla karşı karşıyayız. Peki, ne yapacağız, ne yapabiliriz? Konuşmakta olduğumuz ihmal ve istismar konusu bu açıdan da düşünülmeli çünkü bizler biliyoruz ki böylesi olağanüstü ya da olağan dışı durumlarda zorlu koşullarda en çok çocuklar etkileniyor. Böylesi zorlu koşullarda en çok aile içindeki diğer kırılgan kesimler -öyle diyelim, tırnak içinde söyleyelim- işte yaşlılar, engelliler, belki kadınlar daha çok etkileniyor. Her zaman böyle krizler eşitsizlikleri çoğaltıyor ve eşitsizliklerden daha çok dezavantajlı konumda olanlar etkileniyorlar. Bu açıdan da son derece büyük bir felaketle karşı karşıyayız gerçekten de.

Bunları ifade ettikten sonra, peki, ne yapmak lazım? Şimdi, biz toplum olarak bazen konuları kendi bütünlüğü içinde konuşmayı çok sevmiyoruz da onun en böyle çarpıcı yanları üzerinden konuşmayı seviyoruz. Mesela, bu konuyu bu 4 milyon çocuğun meselesi olarak konuşmayı sevmiyoruz, orada bir şey yokmuş gibi davranıyoruz ama neyi konuşmak istiyoruz? Refakatsiz çocukları, kayıp çocukları konuşmak istiyoruz. Önemsiz mi? Haşa, ne demek! Yani çok önemli. Binlerce çocuktan bahsediyoruz orada da ama 4 milyon çocuk ve oralarda aslında neler yaşanıyor, çok bilmiyoruz. Çocuk istismarı konusuna da böyle bakıyoruz aslında. Yıllarca ben çalışan çocuklar çalıştım, orada en çok konuşulmak istenen konu da mesela, madde kullanan çocuklardı çünkü sokakta herkesin dikkatini çeken konu odur. Çocuk orada işte, bir poşetin içine uyuşturucu koymuş, uçucu maddeleri sıkmış, işte, onu kokluyor, insanlar görüyor. Suriyeli çocuklar en çok kavşaklarda dilenirken -tırnak içerisinde- görüldüğü için oradan doğru konuşulurdu, oradan önemli bir devlet görevlisi geçeceği zaman polislerimiz onları gider oradan toplarlar, kenara çekerler, oradan görevlilerimiz geçer. Ama yani 5 milyon Suriyelinin içinde ne kadar çocuk var biliyor musunuz; ne kadarı okula gidiyor, ne kadarı sağlık hizmeti alabiliyor gibi birçok soru var aslında. Dolayısıyla meseleye bütüncül bakmamız lazım diye düşünüyorum.

Oğuz Hocam daha odaklanarak istismar konusu üzerinde durdu, ben oradaki konuları tekrarlamayayım ama bu taraftan bakarak biraz daha bir bakış açısı değiştirmeye çalışayım. Bana sorarsanız, çocukların korunması diye bir meselemiz var yani koşullar ne kadar... Bu, sadece yoksullukla filan ilgili bir mesele değil ama çok da ilgili bir mesele. Bu, sadece eğitimle ilgili bir mesele değil ama onunla da çok ilgili bir mesele. Bu, sağlıkla ilgili de bir mesele, bu sosyal hizmetlerle, sosyal yardımlarla, kamu hizmetlerinin sunumuyla ilgili bir mesele. O yüzden çocukların korunması bir gündem olarak, her toplumda, her şehirde, her yerde, her zaman ve bütün çocukları kapsayacak şekilde yer almalı. Türkiye’de 23-25 milyon arasında çocuktan bahsediyoruz; kocaman, devasa bir ülkeyiz biz, çocuk ülkesiyiz. Bazen rakamlar her şeyi çok iyi anlatmayabiliyor. Örneğin Millî Eğitim Bakanlığımızın verdiği rakamlar rakam olarak güzel. Peki, Bakanlığımız şunu da verse: Acaba ortaokulda, lisede ne kadar çocuğumuz uzaktan eğitime katılıyor? Yani uzaktan eğitime katılan çocuk ne yapıyor mesela? Bakanlığın basına da yansıyan kendi şeyleri var; 500 bine yakın çocuk okulda olması gerekirken okulda değil ama nerede? Bazen de yüzde 1 diyoruz ya, okullaşma olmamış yüzde 1; yüzde 1 kaç çocuğa tekabül ediyor ve bu aslında ne anlama geliyor? Onu bir kenara koyalım. Okula gitti... Çok

önemli tabii, çocukları okulda tutmak bütün konuştuklarımızın temeli. Orada çocuklara dokunabiliriz, orada çocuklara ulaşabiliriz, orada çocukları gözlemleyebiliriz, orada çocuklara yardım edebiliriz, koruyabiliriz ama yapabiliyor muyuz? Konu bu. Öğretmen sayımız yeterli mi, orada çalışan psikolojik danışmanlar, psikologlar, sosyal hizmet uzmanları var mı? Bir sosyal hizmet uzmanı yok. Dünyanın bu konularda ilerlemiş ülkelerinde “okul sosyal hizmeti” diye bir kavram var. Sadece Amerika’da 250-300 bine yakın sosyal çalışmacı, sosyal hizmet uzmanı çalışıyor. Ya, bu çok önemli. Yani okulda tutalım, çok doğru, her hâlükârda çok iyi ama orada çocukları en iyi şekilde koruyabileceğimiz sistemleri geliştirmemiz lazım. Çocukların korunması açısından -buraya tekrar dönmek isterim ama- genelde şöyle bir basamaklandırma yapıyoruz, benim bu bütüncül bakış açısı dediğim bakış açısını çok özetleyecek bir şey: Madem ki bütün çocuklar korunması gereken konumdadır çünkü onlar çocuk, bebek, yeni büyüyorlar, ihtiyaçları var değil mi, karşılaşacakları birtakım sorunlar olabilir hayatta, hep buna ilişkin de düzenlemelerimizin olması lazım. Kim yapacak bunları? Bir kere devlet yapacak yani kamunun bu konudaki sorumluluğu hiç tartışılmaz ama yetmez, yeterli mi? Yetmez. Aile yapacak, aile yeterli mi? Sağlıklı bir aile evet ama biz biliyoruz ki çoğu zaman bu “istismar” dediğimiz olgulara aile içinde karşılaşıyor, yaşanıyor. Hani biraz önce bir tartışma yapıldı ya, kapalı ortamlarda ihmal ve istismar daha çok görülür; bu, sadece dinî grupları kasteden bir şey değil. Yani bir yapı kapalıysa, yeterince havalanmıyorsa, denetlenemiyorsa, gözlemlenemiyorsa, müdahale edilemiyorsa oraya, orada kokuşma olur, çürüme olur, orada yanlış işler olur. Özellikle cinsel istismarın ağırlıklı olarak aileyle ve aileyle yakın çevre içinde olduğunu biliyoruz. Yani bunun rakamlarını da verebiliriz ama hepimiz bütün olgulardan biliyoruz. Peki, aileyi bunun dışında mı tutacağız yine böyle oldu diye? Hayır. Aile çok önemli ama demek ki biz çocukları korumak için aileleri de desteklemeliyiz, aileleri de gerektiğinde denetlemeliyiz; orası bir kamusal alan aynı zamanda aslında, orada ne olup bittiği, özellikle de işler yanlış gittiğinde kamunun görevi alanında.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, adı şimdi bu, bir süre önce Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıydı, ondan önce Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıydı. Şimdi, bu bile aslında, bizim bakanlık konusunda nasıl bir tasavvurumuz olduğuyla ilgili bir kararsızlık içinde olduğumuzu gösteriyor. Yani biz nasıl bir bakanlık yapmak istiyoruz, o bakanlığın görevi ne olacak, orada hangi konular ele alınacak, çalışılacak? Aile Bakanlığı az önce...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Hocam, yirmi dakika kuralı sizin için de geçerli.

ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ BAŞKAN YARDIMCISI KASIM KARATAŞ – Tamam. Ben toparlayacağım.

MURAT EMİR (Ankara) – Bence biraz devam etsin Sayın Başkanım.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Hayır, çok güzel konuşuyor ama bu çocuk istismarını, o konuda istismar edilen çocuklar...

ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ BAŞKAN YARDIMCISI KASIM KARATAŞ – “Bunların yeniden yaşanmaması için neler yapılması gerekiyor?” dediniz ya, zaten onu soruyorsunuz, işte ben ona değinmek istiyorum yani ona değinmeye çalışıyorum.

Aile Bakanlığı çocuklara yönelik hizmet sunum modellerini ne üzerinden geliştirmiş bugün? Bunlar yeterli mi diye bakmamız lazım. Az önce bahsedilen çocuk koruma birimleri, çocukevleri, onların adları da sürekli değişiyor ve yapıları da değişiyor; ondan önce koruma bakım ve rehabilitasyon merkezleriydi adı, bakım ve rehabilitasyon merkezleriydi, KBRM, BSRM gibi kısaltmalar vardı, şimdi biraz daha farklı. Bunlar gerçekten yeterli mi? “Birincil koruma” dediğimiz, “ikincil koruma” dediğimiz, “üçüncül koruma” dediğimiz koruma halkalarında çocuklara dokunacak, onları koruyacak, onları geliştirecek, hizmet modelleri üretmemiz lazım. Birincil korumada çocuklar okula gidebilecekler,

çocuklar sağlık hizmeti alabilecekler, çocuklar mahallelerinde oyun oynayabilecekler, hiçbir çocuk ebeveyninin yanından kalkıp bir yurda giderek oradan eğitime devam etmek zorunda olmayacak; bu, 21'inci yüzyılda olacak iş mi? Yani 19'uncu, 18'inci yüzyılın yöntemleri bunlar. Ya, bir çocuk kendi ebeveyninin yanında bakılmıyorsa sosyal bakım altındadır, UNICEF'in standartlarına göre, evrensel bakım standartlarına göre bakılmalıdır; buralarda peki bu standartlar var mı? Yok. Birincil koruma halkasında bütün çocukları gözetin, basınından, medyasından, hastanesinden vesaire bütün bu kurumların çok iyi işlemesi lazım. Yani mesela, hiçbir çocuğun uzaktan eğitime gitmemesi lazım. Çünkü değerli vekillerim, okul sadece kitap okunan yer değildir, okul başka bir ortam, orada çocuk başka şekillerde sosyalleşir, bu imkân onların elinden almamamız gerekir. Milyonlarca çocuğumuz bugün uzaktan eğitime devam ediyor ve bunların çoğu Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgelerinde, Orta Anadolu'da.

Şimdi "ikincil koruma halkası" dediğimiz koruma halkasında da ihmal ve istismar açısından risk altındaki aileleri ve çocukları saptayalım; bilimsel çalışmalarla bunları biliyoruz ama şunu kabul ediyoruz ki ihmal ve istismar her toplumsal kesimde gözlemlenebilen, her yerde olabilen, her yaşta olabilen olgulardır, doğru ama bunu diyerek bazı riskleri de yok sayamayız, bazı riskler var, onları biliyoruz. Bunlara biraz daha yakından bakarak onların risklerden korunması lazım. Yine burada okullara çok önemli görevler düşüyor, sosyal hizmet sunum modelleri geliştirmemiz gerekiyor. Onunla ne kastettiğimi de söyleyeceğim.

Üçüncül halkada da bütün bu gayretlerimize rağmen eğer çocuklar yine de ağır düzeyde ihmal edilmişlerse ve çeşitli biçimlerde istismar edilmişlerse o zaman onları nasıl rehabilite edeceğiz, tıbbi koruma nasıl olacak, hukuki koruma nasıl olacak, sosyal koruma, sosyal hizmet koruması nasıl olacak, bunları konuşmamız lazım.

Özellikle birincil düzeyde ve ikincil koruma düzeyinde topluma hizmet sunacak olan kurumlar, bence, toplum merkezleri ve aile danışma merkezleridir; kapatıldı bunlar, yoklar şimdi, hiçbiri yok. Neden? Yani onun yerine "sosyal hizmet merkezleri" diye bir model konuldu. Bakıyoruz -Sayın Milletvekilim burada, Bakan yardımcılığı yapmış- sosyal hizmet merkezleri il müdürlüklerinde yapılan işlerin devredildiği yerler. Neden devrettik? Millî eğitim müdürlüğünün işlerini millî eğitim müdürlüğü yapıyor da neden sosyal hizmet müdürlüğünün işlerini sosyal hizmet merkezleri yapıyor? Hiçbir açıklaması yok. Bir merkez kuruyorsunuz...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Siz "Önceki uygulamaya yeniden dönülsün." mü diyorsunuz?

ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ BAŞKAN YARDIMCISI KASIM KARATAŞ – Yani onlar geliştirilsin...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Tamam.

ÇOCUK İSTİSMARI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ BAŞKAN YARDIMCISI KASIM KARATAŞ – ...onlar geliştirilsin, çoğaltılsın ve o kadar çoğaltılsın ki... Bugün deprem bölgesinde bile çocuklara hizmet sunmak için, kadınlara hizmet sunmak için elinizde bir model yok. Çadır kurmak hizmet modeli değildir ki. Orada nasıl bir hizmet sunacaksınız? Elinizde böyle bir model olması lazım ki 1999 depreminde, o zaman bu gayet iyi işledi; toplum merkezleri kuruldu, mesela Kızılay bunu birçok yerde devam ettirdi, bazı sivil toplum örgütleri devam ettirdi. Dolayısıyla hizmet modellerimizin olması lazım ve burada iyi yetişmiş meslek elemanları olmalı.

Biz Avrupa Sosyal Haklar Sözleşmesi'ni imzalamış, onaylamış bir ülkeyiz. Sözleşme'nin 14'üncü maddesi "Sosyal hizmetler, sosyal refah hizmetleri bir insan hakkıdır ve bu hizmet sosyal hizmet eğitimi almış kişiler tarafından verilir, 'social work' metotlarıyla verilir." diyor. Bugün, sosyal yardımlaşma ve

dayanışma vakıflarında görevlendirdiğimiz kişilerin kaç tanesi sosyal hizmet eğitimi almıştır? Yüzde 10 bile değildir. Peki, sosyal hizmet uzmanları ne yapıyor? İşsizler. Okul sosyal hizmeti yok. Sivil toplum örgütleri bu işin içinde olmalı yani burada biz onların bir bölümünü temsil ediyoruz ama gerçekten bu işlerle çok ilgili arkadaşlar var, çok yetenekli. Mesela, bizim kurumumuz otuz beş yıl önce kurulmuş bir kurum. Daha kimse bunları konuşmazken 1988’de biz bunları kurup konuşmaya başlamışız, bugün de işte bu noktalara kendi yaşımla kavruarak gelmişiz.

Ben sözümü toparlarken, çocukların cinsel istismardan korunması meselesi çocukların diğer istismarlardan korunmasından bağımsız bir şey değil. Yani cinsel istismar gören bir çocuk zaten fiziksel istismar görüyor, duygusal istismar görüyor, ihmal ediliyor; öyle değil mi? Sadece onu koşarak... Hani, şiddet konuştuğumuz zaman hep böyle bir yerini konuşuyoruz ya, futbol da çok serbest ama kadına yönelik şiddet çok kötü ama futbolda da kötü yani bu bir kültür. Çocukları kapalı ortamlarda neden koruyamayız?

Bana öğretmen eğitimlerinde, çeşitli eğitimlerde gelen olgulardan bir ikisini söyleyerek bitiriyorum, izin vererseniz arkadaşlarım da katkı sunacaklar. Bir öğretmen bana dedi ki: “Ben bir yanlış saptadım, gittim aileyle konuştum, çocuk babaanneyle kalıyor. Babaanne ‘Benim haberim var yani farkındayım ama bir şey yapamıyorum çünkü ben bunu yaparsam çocuğun babası bunu öldürür.’” Yapan da amca. Bir öğretmen “Ben çocukta gördüm bunu, müdüre gittim ama müdür bana ‘Aman, hocam, yapma gözünü seveyim; böyle şeylerle uğraşma, başımızı derde mi sokacaksın?’ dedi.” dedi. “Ne yani?” falan deyince demiş ki: “Sen her gün buraya otobüsle geliyorsun, otobüs durağında başına ne geleceğini biliyor musun?” Yani insanlar korkuyorlar, haklı olarak demeyeyim ama. Yani “Devlet beni korur.” güvencesiyle davranabilmemiz lazım. Bir de araştırabilmemiz lazım. Mesela, bakın, erken yaşta evlilikler, çocuk evlilikleri konusunda, hep, hâkim kararıyla 16 yaşında evlendirilen çocuklar var ya, biz dedik ki bir öğrencimle, ya bunu bir araştıralım, bu hâkim kararlarında ne var yani gerekçe ne; bunu bir inceleyelim çünkü binlerce karar var bu şekilde, incelenmemiş. İzin vermediler. E, izin vermeyince... “Çünkü o bizim aleyhimize sonuç doğurur.” E, yani yüzleşmeyi göze alamadığınız zaman hiçbir sosyal sorunu çözemezsiniz, esas övünülecek şey bununla yüzleşebilmek. Ankara Sosyal Hizmetler Müdürlüğü bize bir imkân verdi bundan altı yedi sene önce, Ankara sokaklarında çalışan çocuklar araştırması yaptık; sonuçlarını yayınladık; bir tereddüt doğdu önce, sonra aslında çok iyi tepkiler aldılar yani “Bu problemle kendiniz yüzleşmiş olmakla çok iyi bir şey yaptınız.” diye. Sonra da dediler ki: “Hocam çok korkmuştuk ama iyi oldu şimdi bak.” Ya, zaten hep iyi olur yani bilgiye erişmek, hakikati öğrenmek neden kötü olsun? Sonra onun arkasından gidilebilir diye düşünüyorum.

Şimdi, özellikle çocuk korumayla ilgili en kritik iki alan var; birisi daha önceden beri yaşamakta olduğumuz mülteci meselesi, diğeri de bu iç göç meselesi, bunları göz ardı etmeden tartışabilirsek iyi olur. Uygun görürseniz arkadaşlarımız da sunsunlar.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Evet, teşekkür ediyorum.

Arkadaşlarım hangi konularda konuşacaklar?

3.- *Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Zeynep Mutlu’nun, çocuk korumayla ilgili kritik alanlar ve depremden etkilenen çocuklar hakkında sunumu*

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Ben açabilirsem söyleyeyim.

Şimdi, Başkanım, ben biraz uygulamadan geldiğim için izniniz olursa... Öncelikle herkesi saygılarımla selamlamak istiyorum.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Kendinizi de tanıtırız kariyerinizle beraber.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Tamam. Ben sosyal hizmet uzmanıyım, ismim Zeynep Mutlu. Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneğinin Genel Sekreteriyim, aynı zamanda Adalet Bakanlığında Adli Destek ve Mağdur Hizmetlerinde de sosyal hizmet uzmanı olarak çalışıyorum.

Depremın ilk gününden itibaren alana gidip çalışıp kısa bir süre önce de geldim, o yüzden bu alanda uygulamayla ilgili karşılaştığımız pek çok deneyimlerden dolayı, ben -hocalarım zaten son derece detaylı deneyimleri paylaştılar- sadece “Ne olmalı?”yla ilgili çok küçük birkaç öneride bulunacağım ve ondan sonra takdirlerinize sunacağım.

Şimdi, öncelikle bizim ülke olarak ihmal ve istismarı önleme konusunda net ve kararlı bir tutumumuz varsa bizim ulusal bir çocuk koruma politikamızın olması gerekiyor. Ulusal çocuk koruma politikamızın hem kurumlar bazlı hem sivil toplum bazlı hem meslek örgütlerinin de içinde yer aldığı bir uygulama strateji belgesiyle donandırılmış olması gerekiyor. Biz, daha önce, ülke olarak uluslararası çocuk koruma politikasını oluşturmak amaçlı olarak çocuk koruma strateji belgeleri oluşturduk, 2014 yılından itibaren başlayarak. Dört yılda bir strateji belgeleri gözden geçirildi ki çok kapsamlı, gerçekten fırsatınız olursa bunu incelemenizi, bakmanızı isterim çünkü kamu kurumları, sivil toplum kuruluşlarının ortaklaşa çabalarıyla oluşturuldu. Aile Bakanlığı...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Komisyonumuza iletebilerseniz onu, biz bakarız inşallah.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Seve seve iletim çünkü 4’üncüsü de gözden geçirilmişti. Bu belgeleri düzenli olarak, muntazam olarak ve gerçekten çok detaylı olarak hazırlıyoruz fakat uygulamaya gelmesi konusunda sıkıntılar var. Bu neden önemli? Çünkü bu çocuk koruma strateji belgelerinde her kurumun, kamu kurumlarından sivil toplum kurumlarına ve uluslararası kuruluşlara kadar bizim ülkemizde çalışan herkesin ne yapması gerektiği adım adım belirli zaten.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Güzel.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Bunlar ortak akılla üretilmiş çok ciddi belgeler; bunları gündeme getirmemiz gerekiyor. Bunlar bize şöyle bir avantaj sağlar; ulusal, yerel ve bölgesel çocukların risk haritalandırılmasını somutlaştırmamızı kolaylaştırır, bunu somutlaştırabilirsek reaksiyon almak çok daha hızlı ve verimli olabilir; bu bir önerim olacak.

Bir başka önerim, elimizde çok güçlü bir araç var aynı zamanda; aslında aile hekimlikleri. Bu aile hekimliklerinde, sosyal hizmet uzmanları ve yeterli düzeyde -her alan her aile hekimliğine olmasa da bölgesel olarak aile hekimlikleri bir çatıda toplanıp- çocuk psikiyatristi ve hemşirelerin desteğinin alınabileceği bir sistem kurmak mümkün.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Yani aile hekimliklerinde sosyal hizmet uzmanı mı istihdam edilmesini öneriyorsunuz?

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Evet, sosyal hizmet uzmanı istihdam edilmeli. Bu şöyle bir avantaj sağlar: Toplum merkezleri kapatıldı, toplum merkezi çok güçlü bir araçtı, kurulabilirse toplum merkezi aracılığıyla olabilir, çok da sağlıklı olur. Olmazsa aile hekimliklerine, sosyal hizmet uzmanları istihdam edilirse o aile hekimliğinin çevresindeki çocukların izlenmesini, risk haritalandırılmasını ve buna yönelik neler yapılması gerektiğini çok somutlaştırabilir çünkü bizim işimiz zaten bu; bu kolay bir araç olur ve çok da hızlı çözüm getirir.

Bir de yerel yönetimlerin aslında çocuk ve çocuklarla ilgili bazı hakları var yasal olarak, Belediye Kanunu'nda geçerli olan, bunları uygulamak çok pratikleştirebilir bunu ve bu da Aile ve Sosyal Hizmetlerle birlikte ortaklaşa çalışılabilirse yine risk haritalanmasında biz çocukları yakalayabiliriz; çok kolay olur.

Aile hekimliklerini neden önemsiyorum? Çünkü çocuklar okul dönemine geçtiği zaman Millî Eğitime geçiyorlar fakat çocukların doğumdan itibaren izlenmesini sağlayabilecek bir sistem oluşturulabilir. Bunun ikinci halkası, okullarda okul sosyal hizmeti uygulamasının yaygınlaştırılması. Böylelikle, aile hekimliklerinden ya da sağlıktan kaçırabildiğimiz çocukları okul sisteminde yakalayabilmek gibi bir fırsatımız var. Bu çok önemli, bunu da oluşturabiliriz.

Ülkemizin meslek elemanlarının bu konuda çalışma skalasında sayısı da yeterli.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Bu sağlık ocaklarımızda yapılanları biliyorsunuz değil mi bu anlamda?

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Evet.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Onların geliştirilmesini mi öneriyorsunuz, yoksa onların aile hekimliğine aktarılmasına mı?

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Şimdi, ikisi çok farklı Başkanım. Burada biraz çocuk koruma odaklı gitmesi gerekiyor, o yüzden yapılandırılmaya ve desteklendirilmeye ihtiyacı var.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sağlık ocağındaki daha çok fiziksel...

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Sağlık üzerine sadece.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Aşı takibi vesaire gibi çocukların takibi yapılıyor.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Sağlık ocağı kalktı zaten.

TÜRKİYE PSİKİYATRİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ İREM YILDIZ – Sağlık ocağı yok artık, çok uzun yıllardır sağlık ocakları yok.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Aile sağlığı merkezleri, ASM.

ARİFE POLAT DÜZGÜN (Ankara) – Aile sağlığı merkezi, ismi farklı olabilir ama aynı, adı farklı olması değiştirmiyor.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Ben onu, eski şeyi söyledim ama o hizmet devam ediyor.

TÜRKİYE PSİKİYATRİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ İREM YILDIZ – “Ediyor” diyemeyiz açıkçası ama buranın konusu olmayabilir şimdi ama etmiyor, sağlık ocakları ile aile sağlığı merkezleri aynı anlama gelmiyor, verdiği hizmet açısından farklılıklar var.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – İşte, oralarda eğer çocuk koruma amaçlı bir modelle destek verilebilirse bence gayet yakalayabilme şansımız olacak ihmal, istismarı önleme konusunda.

Bir de Çocuk Koruma Kanunu'muz çok güçlü bir kanun fakat Türk Ceza Kanunu ile Çocuk Koruma Kanunu arasında birbiriyle çelişen bazı maddeler ve uygulamalar var, ben adli sistemde çalıştığım için de bunu çok rahat söyleyebiliyorum, bunun da uyumlandırılması gerekiyor. Türk Ceza Kanunu'ndaki ihmal, istismar konusundaki çocuk yaş ayrımı ile Çocuk Koruma Kanunu'ndaki 18 yaş baz alarak buna yönelik çalışmaların yapılması gerekiyor; bu önemli.

MURAT EMİR (Ankara) – Ne demek, biraz daha açar mısınız orayı?

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Şunu kastettim: Örneğin, Ceza Kanunu'muzda 12-15 yaş, 15 yaş üstü ayrımlar var oysa biz biliyoruz ki ceza ehliyeti açısından ve bu rıza kavramıyla ilgili tartışmalardan kaynaklı olarak...

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Ağırlaştırıcı sebepler onlar, onda bir şey yok ki yani.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Yok, başka bir şeyi söylüyor.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Uygulamada biraz farklı olduğunu bildiğim için çok net söylüyorum affınıza sığınarak ama yapılması gereken...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Yani “çocuk” tanımı... Bizde öyledir, bir şeyin tanımı her kanunun kendi rasyonallitesi içerisinde tanımlanır. Sizin söylediğiniz, Türk Ceza Kanunu'ndaki çocuk tanımı ile Çocuk Koruma Kanunu'ndaki çocuk tanımının birbiriyle örtüşmesini istiyorsunuz.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Örtüşmesi ve giderilmesi.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Doğru söylüyorsunuz, evet.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Çünkü şu var: Evet, takvim yaşı olarak öyle bir ayırım var ama Çocuk Koruma Kanunu 18 yaş altı bütün bireyleri çocuk kabul ediyor ve biz biliyoruz ki uygulamada bir çocuğun maruz kaldığı istismar çocuğa özgü tepkileri getirir yani 15 yaşındaki bir çocuğun verdiği tepki ile 17 yaşındaki bir çocuğun verdiği tepki de çok detaylı ve zordur.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Evet, doğru söylüyorsunuz.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Bu yüzden, o konuda düzenleme... Bu, Meclisin elinde, yapabileceği ve bunu gündeme getirebileceği bir şey diye düşünüyorum.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – O tepkilere göre cezalar değişiyor. Yani sayın konuşmacının dediği tepkilere göre Ceza Kanunu'nda düzenleme yapılıyor.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Hayır, Mustafa Bey, orada şöyle...

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – 13 yaşındaki çocuğa işlenen suç ile 17 yaşındaki çocuğa yapılan istismar suçları farklı cezalandırılıyor. Yani biraz önce dediği gibi bunu birleştirmenin bir şeyi yok tekrardan.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Hayır, şimdi “çocuk”un tanımı... Buradan şu anlam çıkmaz yani konuşmacımız neyi kastediyor, onu bilemem ama...

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Konuşmacının söylediği “18 yaşından aşağı olan herkes eşit olsun.” O anlam çıkıyor.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Hayır. Şimdi, hangisinin doğru olduğu...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ceza açısından değil tabii ki.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Mağdur açısından.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Onu demiyor ama tanımlama açısından yani bakış açısı açısından.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Evet, tanımlama açısından.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Hangisi daha haklı ve doğru ayrı bir tartışma, bu kanunlar arasında “çocuk”un tanımında farklılık olduğu ayrı bir tespit. Başka bir bahis o, sizin söylediğiniz ayrı bir bahis.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Şimdi, o fark ne yazık ki değişti, hukuki anlam ve sonuçlarını algılama ve algılamama yeteneği gibi...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU - Hayır, bu evrensel bir tartışma yani yeni değil, tarihsel de bir tartışma: Reşit olma, biyolojik ergenlik falan, bunlar ayrı konular.

Evet, buyurun, devam edin.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Uzun süre de tartışma devam edecek gibi.

Şimdi, bir de bu çocuklarımızın... Örneğin, özellikle bu deprem sonrasındaki süreçte gördük, refakatsiz çocuklarımızın ve bu çocuklarımızın Aile Bakanlığına teslimiyle ilgili çok ciddi sıkıntılar ve sorunlar yaşandı. Benim kendi gördüğüm, gözlemediğim şey, kamu kurumlarındaki çalışanlar dahi olmak üzere, bir refakatsiz çocuğun Aile Bakanlığına teslim edilmesi gerektiğini dahi bilmiyordu; böyle bir sıkıntımız var. Bu pek çok çocuğun gözden kaçırılmasına neden oldu.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU (Aksaray) – Yani yasalar hakkında kamuoyunun bilgilendirilmesi...

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Yeterince bilgilendirme yok.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ BAŞKAN YARDIMCISI KASIM KARATAŞ – Ve kurumlar...

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Ve kurumlar da.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU (Aksaray) – Tabii, hepsini kastediyorum.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Bununla ilgili çok ciddi bir bilgilendirmeye ihtiyaç var. Yani şu dahi bilinmiyordu: “Refakatsiz çocuklarla ilgili bütün işlemleri Aile Bakanlığı yapar ve acilen Aile Bakanlığına teslim edilmesi gerekiyor.” Böyle basit bir bilgiye dahi sahip değildik. Bu yüzden, tabii ki o kaos ortamında bazı şeyler gözden kaçırılabilir; çocuğun tedavi süreci devam ediyor, bilmem ne gibi ama bu, bilgilenebilir olması gerekiyor. Bizim hizmetler konusunda da yeterince, çocuklarla ilgili hizmetler konusunda da kamu kurumunda çalışanlar dâhil olmak üzere bilgi sahibi yok; bunların bilinmesi gerekiyor.

Yargılama sisteminde, çocuğa özgü yargılama sistemiyle ilgili çok ciddi düzenlemelere ihtiyaç var. Bu çok detaylı bir konu ama bir yönü ihmal, istismara değindiği için bunu söyleme ihtiyacı duyuyorum. Çünkü bir de şunu da söylemekte fayda var. Ben bütün bunları son olarak, halka olarak görüyorum, bundan önce koruma ve önleme gerekir. Koruma ve önlemeyi güçlendirirsek yargı mekanizmasına

çok az ihmal, istismar vakası gelir. Daha çok oraları önceliklendiriyorum ama yargı sistemine gelirse eğer bütün sağlık sistemini, millî eğitim sistemini ve sosyal hizmeti güçlendiremezsek ve gelirse Adalet Bakanlığına o zaman yargı sistemini çocuk dostu yapmamız gerekiyor. Şu an hâlen çocuklar... Örneğin ihmal, istismar mağduru bir çocukla ilgili duruşmalar saatlerce o çocuğun beklemesine neden olabilecek kadar uzun vadeye yayılıyor.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Duruşmaya çıkmıyor çocuklar.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Çıkıyor Hocam. Hocam, çıkıyor, ben mağdur çocuk ifadelerine giriyorum, bakın.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Duruşmaya çocuklar çıkmıyor.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Hocam, çıkıyor. Çocuk izlem merkezlerinde...

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Adalet Bakanlığını dinledik yani geçen oturumlarda.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – O oturumda da ben Erzurum örneğini vermiştim hatırlarsanız.

MUSTAFA ARSLAN (Tokat) – Duruşmalara çıkmıyor; ilk defa çocukların ifadeleri alınıyor, daha sonra çıkmıyor.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Çıkıyor, çıkma ifadesi alındı çocukların.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Sayın Vekilim, ben Adalet Bakanlığında Ankara Adli Destek ve Mağdur Hizmetlerinde çalışıyorum. Benim yarın mağdur ifadesinde nöbetim var; bu kadar net söylüyorum.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU (Aksaray) – İfadeyi nerede alıyorsunuz hâkim huzurunda mı, aynı bir yerde mi?

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – O hâkimimizin takdirine göre değişiyor. Adli görüşme odalarında özellikle alınmasını öneriyoruz ama hâkimlerimiz, özellikle ağır cezadaki hâkimlerimiz duruşma salonuna getirerek o çelişkilerin giderilmesinden kaynaklı olarak tekrar dinlemeyi tercih ediyorlar. Ben diyorum -bizzat çalışıyorum çünkü- bakın, yarın, perşembe günü nöbetim var, mağdur nöbetim var; bu kadar net ne yazık ki.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU (Aksaray) – Yani çocukların duruşmaya çıkarılmaması esas ancak bunun istisnaları da oluyor.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Evet, bu mümkün fakat eğer çocuk, mağdur çocuk ifadeye çıkarılacaksa çok basit bir yöntem var; yapılabilecek şey -mesela bazı günler duruşmalar olmaz adliyelerde- duruşmaların olmadığı bir güne duruşma açmak ve o çocuğun dosyasının birinci olarak sıraya alınması; bu kadar basit şeyler yapılabilir.

Son olarak da şeyi söyleyeyim ne yapılmasıyla ilgili, çocuklarla ilgili kısmın da eksik kalmaması gerekiyor. Çocukları bilgilendirmek, güçlendirmek gerekiyor. Bunun için de gerek hakları gerek mahremiyeti gerek ihmal, istismar konusunda ne yapması ve böyle bir kendisine yönelik uygun görülmeyen bir davranışa ya da kabul etmediği bir davranışa maruz kaldığında hangi mekanizmalara, nerelere ulaşması gerektiğini bileceği kadar da eğitim vermek gerekiyor. Bu kadar kısa vereyim.

Çok teşekkür ediyorum dinlediğiniz için.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU (Aksaray) – Evet, biz teşekkür ediyoruz Zeynep Hanım.

GÜLAY SAMANCI (Konya) – Bir şey sorabilir miyim?

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU (Aksaray) – Soracağız, hanımefendiyi de dinleyelim kısaca.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Sayın Başkan, ben müsaadenizi rica ediyorum.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU (Aksaray) – Hocam, çok teşekkür ediyoruz. Size iyi yolculuklar diliyoruz. Elinize, emeğinize sağlık.

İMDAT DERNEĞİ BAŞKANI MEHMET OĞUZ POLAT – Teşekkür ederim.

GÜLAY SAMANCI (Konya) – Konu dağılmadan sorabilir miyim?

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU (Aksaray) – Yok, bitirsin ondan sonra. Not alın efendim.

Buyurun.

4.- Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği Yönetim Kurulu Üyesi Ülkü Aydeniz'in, her türlü çocuk istismarında çocukları koruma aşamaları ve yapılması gerekenler hakkında sunumu

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ÜLKÜ AYDENİZ – Sayın Başkan, değerli üyeler; sizleri saygıyla selamlıyorum.

Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği Yönetim Kurulu üyesiyim, aynı zamanda, Koruyucu Aile, Evlat Edinme Derneği (KOREV) Yönetim Kurulu Başkanım, aynı zamanda, dokuz yıldır 2 kızımın koruyucu ailesiyim; şu anda da çok gündemde, biliyorsunuz.

Şimdi, biz, maalesef, çocuk istismarını sadece cinsel istismar ve ceza odaklı tartışan bir toplumuz, koruyucu, önleyici faaliyetler ile rehabilitasyon ve tedavi süreçlerini hep bir kenara itiyoruz. Koruyucu, önleyici hizmetleri az önce değerli hocalarım anlattılar. Birincil koruma, daha çok makrodüzeyde, okullarda çocukların cinsel kimliklerinin, cinsel gelişimlerinin, kendilerini koruma yöntemlerinin de içerisinde olduğu bir eğitim sistemiyle ve çocukların nitelikli okullarda ve okulda kalarak –18 yaşında ki 3 yaşından itibaren okullaşmadan bahsediyorum- bunun sağlanmasıyla bir bilinç düzeyini yükseltmek çocuklar açısından mümkün ve yıllar içerisinde bu dönüşümü gerçekleştirmek mümkün. Buralarda hak temelli yaklaşırsa çocuk algısını, çocukla ilgili zihniyeti de değiştirebiliriz ve bütün çocuklara muhtaçlık temelinden ziyade hak temelli bakma yönünde bir adım atarız. Aslında belki en temeli buradaki değişime ve dönüşüme yol açacak bu birincil basamak tedbirleri ortaya koymak. Hani, “Nasıl değişeceğiz?” diyorsunuz ya, bunları yapmadan değişmemiz çok mümkün değil.

İkinci basamak da daha riskli grupların -az önce hocamın da açıkladığı- üzerinde yapılacak çalışmalar. Bunları da daha mikrodüzeylerde, mahalle ölçeğinde yine aile hekimlikleri bünyesinde, toplum merkezleri gibi bünyelerde multidisipliner çocuk alanında; çocuk gelişimi, psikoloji, psikiyatri, sosyal hizmet gibi birimlerin bir arada olduğu, verilerin açıkça paylaşıldığı bir ortamda bilimsel yöntemlerle ailelere, çocuklara, risk gruplarına desteklerin verildiği bir yapıdan bahsediyorum. Şimdi, bunları yaptığımız zaman zaten istismarı minimuma indireceğiz. Bir de biz eğer adalete güveni tesis edersek ve ceza odaklı değil de daha çok koruma odaklı bakarsak cezalarda da gerekli niteliklerde kanunda olan ama uygulamalarda yaşanan sorunları ortadan kaldırırsak çok başka noktalara gideceğiz ve minimuma indireceğiz.

Şimdi, bizim asıl konumuz, benim burada bir öneri olarak söylemek istediğim şey işte, bu “üçüncül koruma” dediğimiz rehabilitasyon, tedavi noktasında devreye giriyor. Burada temel şeyimiz aslında Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme. Bu sözleşmenin 19, 34, 35, ve 39’uncu maddeleri çocuk istismarını tanımlar. 39’uncu maddesi de mağdur çocuğun iyileştirilmesinden bahseder. Şimdi, bakın, çocuk istismar ediliyor fakat sonrasında biz çocuğu adalet sisteminde ve sonraki tedavi ve

rehabilitasyon içerisinde yapayalnız bırakıyoruz ve ne oluyor? Çocuk istismarı ya da şiddet döngüsü devam ediyor. Bu noktada devreye giren birkaç mekanizma var, bunlardan bir tanesi koruyucu ailelik. Az önce Oğuz hocam bir mekanizmadan bahsetti, çocukları alabileceğimiz bir mekanizmadan bahsetti. Kurum bakımı hiçbir çocuk için uygun değildir. Şu anda 14 bin çocuğumuz kurum bakımında, koruyucu aile yanında değil. 350 bin koruyucu ailelik başvurusu var, bir çocuk orada kalmamalı, büyük bir potansiyel taşıyor şu anda ve bizim bir koruyucu aile havuzu yapmak gibi bir zorunluluğumuz var. Neden?

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Bir saniye...

Ben anlayamadım tam, koruyucu aile yanında kalmamalı mı yoksa...

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ
ÜLKÜ AYDENİZ – Kalmalı. Kurum bakımında, çocuk evleri ve çocuk evleri sitesinde kalmamalı.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Ha, kurumda kalmamalı.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ
ÜLKÜ AYDENİZ – Çünkü kurum bakımı çocukları örseler. Bizim çocuklarımızı ihmal, istismar, şiddet gibi sebeplerle zaten kurum bakımına alınırlar. Kurum bakımında kaldıkları sürece de iyileşmeleri zaten mümkün değildir ancak koruyucu ailenin yanına yerleştirmek de her zaman çözüm değildir. Şu yapılmalıdır: Geçici koruyucu ailelik ve uzman koruyucu ailelik modelleri var. Gelişmiş ülkelerde koruyucu ailelik modelleri özellikle istismar görmüş çocuklar için çok önemli modellerdir. Bizim o çocuk evleri sitesinde ya da çocuklar için oluşturduğumuz, cinsel istismar mağduru çocukları bir arada tuttuğumuz yapılarda çok önemli sorunlarımız var. Bunu da hepimiz çok iyi biliyoruz dolayısıyla çocuklar oralarda da kurum bakımında olmamalı. Yapılması gereken: İstismar mağduru bir çocuğu adalet sisteminin örselemesinden, medyanın örselemesinden, ailenin örselemesinden, toplumun örselemesinden korumak için hemen geçici koruyucu ailenin yanına yerleştirmektir. Geçici koruyucu ailelik, eğitimini almış, yaş sınıflarına göre çocuk gelişiminden haberdar olan, uzmanlaşmış ailelerdir, denetlenebilir yapılardır ve güvenli yapılardır. Çocuklar burada her türlü korunur. Biz bu modeli devlet...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Peki, bu koruyucu ailelik dünyanın diğer ülkelerinde ve bizde gönüllülük esasının dışında başka bir şekilde olamaz değil mi?

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ
ÜLKÜ AYDENİZ – Elbette profesyonel de olabilir ama burada benim...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Profesyonelden kastınız ücreti verilerek mi devlet tarafından?

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ
ÜLKÜ AYDENİZ – Elbette öyle. Şu anda koruyucu ailelere de bir ücret veriliyor şu anda ama Türkiye için...

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Çocuk bakım parası alıyor aileler.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ
ÜLKÜ AYDENİZ – Bizler gönüllüüz, bizler gönüllü insanlarız. Şu anda yapılan ödemelerle kimse koruyucu aile olmaz, olamaz yani böyle bir yapı yok.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Anladım.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ÜLKÜ AYDENİZ – Bizim talebimiz o da değil zaten. Geçici koruyucu ailelik modeli bu anlamda çocuğu koruyacağımız ilk birim olmak zorunda. Yani burada önereceğim şey: İlk koruma birimi her zaman geçici koruyucu aileler olmalıdır ve bugün, bu çıkan fırsattan geçici koruyucu aile havuzuna ve bu eğitimlere...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Yani travma sonrası çocuğun gideceği ilk yer koruyucu aile olmalıdır diyorsunuz.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ÜLKÜ AYDENİZ – Aynen öyle.

Sonraki süreç içerisinde yasal süreçlerin olabildiğince hızlı ilerlemesi, o yasal süreç içerisinde de yine koruyucu ailenin, ilgili uzmanın, Adalet Bakanlığının, Aile Bakanlığının, gerekirse kayyumun çocuğu koruyarak her türlü istismardan, bakın bunlar ikincil istismarlardır ve istismarı bir daha bir daha travmatize eder. Çocuğu koruyarak yasal statüsünü belirlemesi gerekiyor. Yasal statüden sonra çocuk evlat edinmeye uygun olabilir, koruyucu aileye uygun olabilir ya da biyolojik ailesine dönmesi uygun olabilir. Bunlar da netleştikten sonra işte asıl bir başka koruyucu ailelik modeli, uzman koruyucu ailelik modeli devreye girmeli. Şu anda biz el yordamıyla koruyucu ailelik yapıyoruz, bizlere verilen hiçbir destek yok, psikososyal güçlendirme mekanizmaları açısından. Çocukların dosyalarını bile doğru düzgün okumuyorlar, “istismar mağduru çocuğu” demek istemiyorlar ki istismar mağduru çocuklarla koruyucu aileler buluşmaz diye. Hayır, bu böyle değil, eğitimi verirsek -bu nitelikte ailelerimiz var- elbette ki buluşurlar ve çocukları iyileştirirler. Uzman koruyucu ailelik modelinde de çocuklar uzunca yıllar gerekli o... Şimdi, psikososyal destek kısa bir süreliğine akut anlamda destek vermenin ötesinde uzun yıllara yayılan bir sistemdir ve çocuklar bir günde iyileşmezler. Çocukları iyileştirecek iki şey vardır; birisi sevgi, ikincisi nitelikli aile ve sonra da psikososyal güçlendirme mekanizmalarıdır. Bunları uzun yıla yaymanız gerekir. Bunları yapmadan başarı elde edemezsiniz. Onun için devlet kurumlarından ayrılan çocuklar istediğiniz kadar çocuk istismarıyla ilgili özel birimler, istasyonlar, oraya yönelik, onları ayırt eden yerler, yapılar kurun hem birtakım riskleri beraberinde barındırır hem hiçbir zaman o çocukları iyileştirmez ve travma döngüsü, şiddet döngüsü, istismar döngüsü devam eder; bunun tek kurtuluşu koruyucu ailelik modelidir. Onun için bu istismarla ilgili, istismar mağduru çocukları üçüncül önleme dediğimiz yapının içerisinde, tedavi ve rehabilitasyon süreçleri içerisinde mutlaka “geçici koruyucu ailelik” ve “uzman koruyucu ailelik” modeliyle iyileştirmek gibi bir zorunluluğumuz var. Ben de bunları öneri olarak sunmuş olayım size.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Evet, teşekkür ediyoruz Ülkü Hanıma.

V.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI

A)GÖRÜŞMELER

1.- *Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneği temsilcilerinin yaptıkları sunumlara ilişkin görüşme*

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Evet, arkadaşlar sorular, Komisyon üyelerimiz...

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben daha önce sormuştum zaten.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Başkanım, ben de söz almak istiyorum.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Çiğdem Hanım, buyrun.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Kıymetli hocalarımın ifadelerine birkaç şey eklemek istiyorum ama sondan başlamak istiyorum. Ülkü Hanım “kayyum” kelimesini kullandı yani çocuk için ben o kelimenin çok uygun olmadığı kanaatindeyim dolayısıyla...

MURAT EMİR (Ankara) – Yasal bir şey o.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Yani hani...

MURAT EMİR (Ankara) – Medeni Kanun’da var.

ARZU AYDIN (Bolu) – Çocuk için “kayyum” yasal değil, duygusal.

MURAT EMİR (Ankara) – Medeni Kanun’da var ya.

ARZU AYDIN (Bolu) – “Kayyum”u ben yani avukatım, biliyorum “kayyum”un ne olduğunu da yani...

MURAT EMİR (Ankara) – Ben de avukatım.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ÜLKÜ AYDENİZ – Belirli yerlerde çocukların haklarını savunmak için atanmış kişilerdir.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – İfadesel olarak...

MURAT EMİR (Ankara) – Sulh hâkimliğinin atadığına ne deniyor?

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Bir müsaade ederseniz ben anlatayım, sonra siz itirazınızı söyleyin. Ben ifadesel olarak “çocuk” ve “kayyum” kelimelerinin yan yana olmasını bir anne ve sosyal hizmetlerden de mezun olmuş birisi olarak doğru bulmuyorum, dolayısıyla bu sebeple söyledim yani.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Onun yasadaki kullanımı da yanlış diyorsunuz.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – İnsani sebeplerle söyledim, en azından bizim dilimize bunun böyle geçmemesi gerekir.

Geçici koruyucu aile ve profesyonel koruyucu aile üzerine başka bir zaman konuşulup tartışılması gerekir fakat koruyucu aile geçici olduğu vakit, gerçekten çocukla aile arasında kurulan bağ çok kıymetli, sirkülasyonu çok hâle getirirsek ben çocuklara da psikolojik olarak bunun zarar vereceği kanaatindeyim, dolayısıyla “koruyucu aile” ifadesinin hani geçicilikle de çok örtüşmediğini düşünüyorum. Siz farklı düşünüyor olabilirsiniz, ben de kendi fikirlerimi eklemiş oldum.

Yine bir önceki hocamız şunu söyledi: Hani, bu kurumların isimlerinin değişmesi. Tabii, Türkiye’de “sosyal hizmet” kavramı ve sosyal hizmet modelleri son yıllarda hayata geçen modeller dolayısıyla hızlıca yenileniyor, revizyona uğruyor ve hizmet modelleri de genişliyor. Dolayısıyla bir şeyin isminin değişmesi bunun kötü olduğu ya da istikrarsız olduğu anlamına gelmez, burada gerçekten içeriğine bakarız, bir revizyon, yenilenme ve güzelleşme varsa bu desteklenmesi gereken bir şeydir. Yurtlar vardı, bakımevleri, yurtlar, sonra işte sevgievi, şimdi çocukevleri sitesi. Dolayısıyla bakıyoruz ki hem kelimeler hem içindeki hizmetler de çok gelişmiş, dolayısıyla bu iyiye doğru bir gidiş, hep birlikte bunu destekliyor olmamız lazım. Yani isimlerinin değişmesi orada negatif bakış açısı oluşturmaması gerekir.

Toplum merkezlerini konuştuk ve SHM’leri konuştuk, SHM’lerde meslek uzmanlarının çalışıp çalışmadığını konuştuk. SHM’lerde hizmet verenlerin çok büyük çoğunluğu meslek uzmanları; sosyal hizmet uzmanları, psikologlar, pedagoglar, çocuk gelişim uzmanları. Dolayısıyla özellikle SHM’leri de mutlaka bir ziyaret etmekte fayda var. Toplum merkezlerinden çok daha geniş hizmet kalemleri var. Benim kendi şehrimde kurulmasına da vesile olduğum çok önemli SHM’ler var ve birçok ilde de var. Dolayısıyla bu modellerin de yerinde incelenmesinin faydalı olacağını düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Evet, Çiğdem Hanım, teşekkür ediyoruz.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ
ÜLKÜ AYDENİZ – Ben bir cevap verebilir miyim?

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Soruların hepsini alıp ondan sonra cevap verebilirsiniz.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ
ÜLKÜ AYDENİZ – Tamam.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Murat Bey, söz sırası sizde.

MURAT EMİR (Ankara) – Teşekkür ederim.

Sunum yapan her 3 bilim insanına ve tabii, sivil toplum örgütü temsilcilerine teşekkür ederiz, çok önemli katkılarda bulundular.

Ben hocama sormak istiyorum, önemli bir şey söyledi. Aslında hocamı dinleyince -Kasım Hocayı dinleyince- işimizin ne kadar... Yani bir yandan kaygılandım doğrusu, çok zor bir işin içerisine girmişiz. Daha doğrusu bizim girdiğimiz işin önemi yok da yani çok kapsamlı bir konuyla karşı karşıyayız aslında. Yani bu, ne bir komisyonla ne bir başka bir şeyle aslında altından kalkılabilecek gibi bir şey değil. Cidden çok büyük bir politikaya, bir stratejiye, bir anlayışa, bir devrime, bir dönüşüme ihtiyacımız olduğu çok açık, çok ortada. Dolayısıyla da yani doğrusu ben kaygılandım kendi adıma -bu konulara biraz da yabancı biri olarak- ama aynı zamanda da çok da yararlandım. Birçok şey söylediniz Hocam, çok değerli ama şu kısmını biraz daha açsak sanki Komisyonun kısa vadeli çalışmasına katkı verir diye düşünüyorum. Özellikle birincil korumadan bahsederken ülkemizin UNICEF standartlarına imza koyduğunu ve birincil bakımın UNICEF standartlarına uygun bir şekilde verilmesi gerektiğinin altını çizdiniz. Bu konuda neredeyiz ve daha neler yapabiliriz veya yapmalıyız? Çünkü aslında orada bir zorunluluğumuz da var, uluslararası bir sözleşme olduğuna göre aslında Meclisimizin o konuda da görev yapması gerekiyor. Bu standartlara ulaşmak bakımından neredeyiz ve daha neler yapmalıyız? Bu soru bence önemli.

Tabii, Sayın Vekilimin burada olması bence bir avantaj aynı zamanda. Belki bizim kamu otoritesinin ne düşündüğünü, ne yaşadığını, neyi niye yaptığını veya yapmadığını daha birinci elden dinleme fırsatımız var. Şöyle bir şeyden bahsetti Ülkü Hanım: Yani bir potansiyel var, koruyucu aile olmak konusunda ciddi bir potansiyel var, hatta bu deprem dolayısıyla alanda da gördük, toplumda da görüyoruz ciddi bir heves de var aslında ama sonuçta koruyucu aile bulabilen yani gerçekleştirmelerin taleple veya ihtiyaçla orantısız bir biçimde az olduğunu görüyoruz. Burada sorunlar neler, niye bunu beceremiyoruz? Yani aynı zamanda belki Sayın Vekilim de bunu cevaplar çünkü yani burada bizim bunu bir şekilde hallediyor olmamız gerekir. Potansiyel var, ihtiyaç var ama bir türlü buluşturamıyoruz demek ki bunları. Buradaki eksiklik nereden kaynaklanıyor? Bunları açabilirsiniz sevinirim.

Çok teşekkürler.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Evet, teşekkür ediyoruz.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Hemen ifade edebilir miyim Başkanım?

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Diğer arkadaşların da sorularını alalım Çiğdem Hanım.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Tamam.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Teşekkür ederim.

Arzu Hanım, buyurun.

ARZU AYDIN (Bolu) – Teşekkür ederim Başkanım.

Biraz önce ben gidip gelmek zorunda kaldım, o yüzden “Mağdur ifadesi var.” diyen Kıymetli Hanımefendinin adını hatırlayamadım,

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Zeynep.

ARZU AYDIN (Bolu) – Zeynep Hanım’a soralım: Bu çocukların ifadeleri yani yalnızca ÇİM’de alınıyor doğru değil mi? Eğer bir sıkıntı varsa, ifadelerde belki bir çelişki varsa bu çelişkinin giderilmesi amacıyla tekrar bir ifade söz konusu oluyor değil mi? Yani yarın gireceğiniz ifade böyle bir ifade mi? Onu merak ediyorum yani ona göre soruyu şekillendireceğim.

Bir de Sayın Vekilime aynen katılıyorum “geçici korunma” ifadesi ya da biraz önce -Murat Bey gitti ama- çocuklar ile aileleri buluşturmak noktasında “bir talep ve bir heves” ifadesi belki de “geçici” ve “heves” ifadelerinin bir araya gelmesi aslında hani o geçici aileler ile çocukların niye buluşamadığının belki içten gelen bir ifadesi gibi oldu yani ortaya da konmuş oldu bu.

Yine çok merak ediyorum, bu çocuk evlerinin, çocuk evleri sitelerinin çok uygun olmadığını ifade ettiniz. Bunu hangi veriye dayanarak söylüyorsunuz? Yani bununla ilgili çocuklarla mı konuşuldu? Bununla ilgili bir veri mi var? Nedir bunun şeyi? Sizde bu kanaat nasıl hasıl oldu? Bir de onu söylerseniz çok sevinirim.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Evet, teşekkür ederiz.

“Kurumsal neden uygun değil?”i izah edeceksiniz.

Filiz Hanım, buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Şimdi, bir tanesi şeydi, “Bu depremi aileleriyle beraber yaşarken ebeveynlerin de çaresizliğine tanık oldular; bunun kalıcı hâle gelmemesi için, bu travmanın, çocukların çaresizliği öğrenmemeleri için eylem planı ne olmalı?” gibi bir soru sormuştum.

İkincisi: Akademisyen olarak sizler de veri topluyor musunuz? Bu kimliksiz çocuklar... Genel olarak çocukların hastane dağılımıyla ilgili sormuştum. “Tedavisi tamamlanan çocukların kaç ailesi, yakınlarıyla buluştu, kaç kurum bakımına alındı? Tüm bu süreçler yürütülürken sizlerden de uzman görüşü alındı mı? Nasıl yürütülüyor bu?” diye sordum.

Son olarak da “Kimliği tespit edilemeyen çocukların doğru kişilere teslim edilmesi için ne tür önlemler alınmalı?” diye sordum.

Daha çok depremlerle aslında bağlantılıydı biraz benim sorularım.

Bir de ben aslında son bir soru ekleyerek... Yani anlattığımız o aşamalar ve gerçekten ihmal ve istismarın önlenmesi için onu yakalayacak mekanizmalar çok önemli. Okulda kalması çocuğun, ailenin gerçekten daha açık olması... Ailede bir şey varsa belki okuldan yakalayacağız ya da başka bir yerden yakalayacağız. Yani yakalayacağımız bir yerlerin olması, kapalı ortamların olmaması bu anlamda... Ki aile de kapalı bir ortam bu şekilde. Ama bütün bunlar Murat Bey’in de dediği gibi devasa bir sorun olarak durduğu için benim yine dilimde tüy biten şeyi sormak istiyorum: Bu ülkede bir çocuk bakanlığı olmalı mı?

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Evet, teşekkür ediyorum.

Arife Hocam, buyurun.

ARİFE POLAT DÜZGÜN (Ankara) – Ben de özellikle bu, koruyucu aileyle ilgili bilgilerden dolayı... Emine Erdoğan Hanımefendi de gerçekten bu konuyla ilgileniyor. Ben sayılara baktığımda 700'lerden 8 binli sayılara geldi ve koruyucu aile olmak isteyen de çok insan var. Biz de bu taleplerimizi Aile Bakanlığımıza ilettik. Yani bunlar kolaylaştırılabilir mi? Çünkü formaliteler ve prosedür çok ağır. Denetleme imkânı olduğu için insanlar... Tabii ki Türkiye'de olanlar var, yurt dışında koruyucu aile olmak isteyen aileler var. Siz bunları dernek olarak takip ediyorsunuz. Ben de vekiliniz olarak... Hani biz bunları ilettik. Aile Bakanlığımız da özellikle koruyucu aile konusunda gerçekten büyük destek veriyor ve bu işler kolaylaştırılsın diye de ellerinden geleni yapıyorlar.

Şimdi, biraz önce konuştuk, dedik ki: "Kurumlarımızın yaptığı işleri bilmiyoruz. Hani bunları kamu spotlarıyla belki anlatmamız lazım. Biz milletvekilleri olarak bir konu önümüze gelince, bir olay gelince onun ne kadar detaylı olduğunu çözdüğümüz zaman anlıyoruz. Diyoruz ki: "Biz de bu kurumlar var ve bu kurumlar bunları yapıyor." Bunları vatandaşın da bilmesi lazım. O yüzden aile il müdürlüklerimiz var. Aile il müdürlüğünde aile danışmanları var. Yani ille de her şeyin suç olması gerekmiyor. Yani siz psikolojik destek almak istiyorsanız aile il müdürlüğüne gidip başvurabiliyorsunuz, "Ben aile danışmanlığı almak istiyorum." diyebilirsiniz. Oradaki psikologlar, pedagoglar ve sosyal hizmet uzmanları destek veriyor aslında. Hani bizim kurumlarımızda işler var ama vatandaş nereden neyi talep edeceğini bilemeyebiliyor. O yüzden de şimdi konuyu size getirmek istiyorum. Şimdi biz Adalet Bakanlığını dinledik. Vekilim de çok güzel söyledi. Yani çocuklar duruşmada dinlenmiyor. Kimlerde duruşmalar? "Video kayıtları alınıyor." dendi. Ama siz "Yarın böyle bir nöbetim var." deyince şimdi bu çelişkiyi biz yaşadık. Siz de bir profesyonel olarak kurumunuzda hani... Şeyi biliyorsunuz, yasal olarak düzeltmeler yapılmış ama sizin Ankara adliyesinde bile bu kullanılmıyorsa demek ki bir sorun var. Yani bunu paylaşmak istedim tekrar, doğru olduğuna emin olmak için.

Şimdi, toplum sağlığı merkezleri var, sosyal hizmet uzmanları var. Deprem konusunda dediniz ki: "Depremde bile kurumlar çocukları nereye vereceklerini bilmiyordu ama bütün hastanelerdeki sosyal hizmet uzmanları bunları biliyordu. Aile Bakanlığımız tek tek her ilde sosyal hizmet uzmanlarının cep telefonlarına kadar verdiler ki refakatsiz çocuk tespit edildiği zaman vatandaş bile götürüp verebilirdi." Ben bizzat Hatay'daki bir çocuk için aradım ve gece ikide sosyal hizmet uzmanı olan arkadaş açtı "Vekilim, hiç merak etmeyin, biz şimdi hastaneye gidiyoruz o çocuğu almaya." dediler -yani birebir yaşadığımız için- ve kurumlarımız o gün, gerçekten Aile Bakanlığımız bizzat refakatsiz çocuklar için birebir ilgilendi. Tabii ki çok nadir... Sosyal medyada çok duyduk "İşte, çocuk kayıp, bu çocuğu bulur musunuz?" diye ama Başkanım depremle ilgili ilk bilgileri verirken bunların sayılarını da söyledi. En son, işte benim aldığım nota göre, bakımevinde olan 114 sahipsiz çocuk var şu anda. Emine Erdoğan Hanımefendi de bizzat gidip o çocuklarla birebir ilgilendi. Gönüldü anneler oldu; o kadar duyarlı ki halkımız, hastaneleri ben gezerken bütün çocuk servislerinde gönüllü anneler vardı, o çocuklara bir kucak açmak için sırada bekleyen gönüllü anneler vardı, onları iletmek istedim tekrar.

Ben teşekkür ediyorum sunumlarımız için. Özellikle sivil toplum örgütü olarak hem akademisyen ve derneklerin başında olduğunuz için de elinize sağlık diyorum. Kurumlarımız iş yapıyor, bunları da bol bol anlatmamız lazım.

OTURUM BAŞKANI ARZU AYDIN – Evet, teşekkür ederiz.

Buyurun Sayın Sazak.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Önce, hocalarımıza, giden hocamıza da Kasım Hocama da ve Çocuk İstismarını ve İhmalini Önleme Derneğinden Ülkü Hanım'a, Zeynep Hanım'a teşekkür ediyorum, sağ olsunlar aydınlattılar bizi.

Ülkü Hanım'a ben buradan bir hatırlatma -belki bilgisi dâhilindedir, ben hukukçu değilim ama-Eskişehir'de uygulanan bir uygulamayı, adliyenin yapmış olduğu bir uygulamayı anlatmak istiyorum: Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüğü Çocuk Görüşme Merkezi diye bir kurum var Adalet Bakanlığının uygulamaya soktuğu.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Ben de orada çalışıyorum.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Orada çalışıyorsunuz. Eskişehir'de bu uygulama başladı.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Türkiye'nin her yerinde var.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Her yerinde başladı. Çocukların psikolojik yapısını sağlıklı tutmak için gereken şeyler yapılıyor. Demin “Mahkemede çıkacağız, böyle bir şeyler yoktur.” gibi bir açıklama... Öyle mi algıladım, onu da tam hatırlayamıyorum.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Yok, öyle demedim ama ben düzelttim.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Tamam, ben yanlış anlamış olabilirim. Bunu da bilgilendirmek için söylüyorum; Eskişehir'de başladığını, hatta başarılı olduğumuzu söylemek istedim bilgilendirme açısından.

Çocukları her şekilde korumak durumundayız, her şekilde. “Çocuk” ile “istismar” kelimesini bir arada görmek hoş bir şey değil. Bunlar eğitimle de olacak işler değil -ne derler- hastalık gibi diye düşünüyorum ben bunu, bunun başka bir açıklaması yok yani eğitilmekle de ilgisi yok bunun, bu bir hastalık, tedavisi mümkün olmayan mı diyelim, artık açıklamasını size bırakıyorum.

Teşekkür ediyorum, sağ olun.

MURAT EMİR (Ankara) – Zaten psikiyatristleri dinleyeceğiz.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Dinledik zaten, dinlediğimiz için konuşuyoruz.

MURAT EMİR (Ankara) – Yok, yok, tam hastalık kısmına şimdi geliyoruz.

METİN NURULLAH SAZAK (Eskişehir) – Tamam, tamam o zaman.

OTURUM BAŞKANI ARZU AYDIN – Buyurun Çiğdem Vekilim.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Ben -Sayın Vekilimin de sözü üzerine- özellikle koruyucu aileyle ilgili bir bilgi vermek üzere söz aldım.

Tabii, söyleyeceğim sayılar da gerçekten çok ilginç, son deprem dönemini de çok net bir şekilde ortaya koyacak. Tabii, bu “koruyucu aile” kavramı da Türkiye’de çok eski değil. Bu kavram ilk ortaya konduğunda özellikle Emine Erdoğan Hanımefendi bu işi sahiplendi ve özellikle valiler üzerinden de şehirlerde çok özel kampanyalar yapıldı insanların koruyucu aile modeline teşvik edilmesi için. Şöyle bir hâl yok: Herkes koruyucu aile olmak istiyor, çok da fazla çocuk var ve devlet bu çocukları koruyucu ailelerle buluşturmuyor, sayılar bununla örtüşmüyor. Koruyucu aile prosedürü çok ağır; aslında bu ağır prosedürle bizim de büyük bir memnuniyet gösteriyor olmamız lazım, sebebi de şu: Verdiğiniz bir can yani bir çocuğu emanet edeceğiniz ailenin kılı kırk yararak her şeyini incelemeniz gerekiyor; sosyolojisini, psikolojisini, genetiğini, hastalıklarını, maddi manevi durumunu, sosyoekonomik yapısını, her şeyini çok ayrıntılı incelemeniz gerekiyor. İncelediğiniz şey bir mal, bir mülk değil, bir aile yapısını inceliyorsunuz ve bu aile yapısını periyodik olarak incelemeniz gerekiyor; farklı zamanlarda, farklı sosyal durumlarda bu ailenin yapısını incelemeniz gerekiyor ki bir çocuğu teslim edebilsin. Teslim

ettiğiniz şey size ait bir şey de değil yani devlet kendi malını ya da kendi canını teslim etmiyor, devlete emanet edilmiş bir şeyi teslim ediyor. Dolayısıyla çok prosedürlü olması, bu prosedürün çok ağır olması bizim desteklememiz gereken bir şey; bunda hemfikir olmamızın çok önemli olduğunu düşünüyorum, bunun siyasetle vesaireyle hiçbir şeyle alakası yok. Bu evlatlar hepimizin evlatları; Allah korusun, başımıza öyle kötü bir şey gelir ki bizim evlatlarımız da öyle bir pozisyona düşebilir. Dolayısıyla bu prosedürün ağırlığının kesinlikle olması gerekir.

Şimdi, 2023 yılında 669 kişi başvuru yapmış koruyucu aile için yani kaç milyonluk bir ülkede yaşıyoruz, talep 669. Peki, depremden bu yana kaç kişi başvuru yapmış? 320 bin.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ÜLKÜ AYDENİZ – 350 bin son rakam.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Yani şu anki resmî rakam -yeni aldım şu an Bakanlıktan- koruyucu aile başvurusu 320 bin hâlihazırda.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ÜLKÜ AYDENİZ – 27 Şubat itibarıyla 350 bini geçti; 69 bin de evlat edinme başvurusu var.

ÇİĞDEM ERDOĞAN ATABEK (Sakarya) – Dolayısıyla bu 320 bin talebin kaçını tamamıyla gerçekçi? Aramızda bu anlamda uzman arkadaşlarımız var, onlar da bu soruyu cevaplar.

Depremden etkilenen çocuklar var, bu tarafta da çok talepkâr aileler var. İnsanlar 1 de talep etmiyorlar, herkes ikişer ikişer istiyor yani bu çok zor bir süreç; koruyucu aile olmak, başka bir çocuğa ailelik yapmak oldukça fedakârlık gerektiren bir süreç. Dolayısıyla şu anki bu talebin bin bir kısmı muhtemelen gerçekçi olmayabilir. Benim çevremde herkes beni aradı; herkes, herkes koruyucu aile olmak istiyor. Bugüne kadar -yıllardır bu işin içindeyim- çevremden arayan hiç kimse olmadı ya da çok nadir ama son on beş, yirmi gün içinde çevremde tanıdığım herkes birer değil, ikişer çocuk istiyor. Dolayısıyla bu talebin gerçekçiliğini tekrar konuşmak lazım. Bakanlıkla görüştüm deprem olduktan bir hafta sonra “Özellikle bu çocuklarla alakalı çok ciddi bir talep var, çok fazla çocuk var. Nasıl, ne düşünüyorsunuz, ne yapacaksınız? Çevremizi yönlendirelim, herkes bize bu anlamda talepte bulunuyor.” diye. Dediler ki: “Bu çocukların hepsi tramvatize çocuklar. Bu çocukların hiçbirisi fiziksel, ruhsal iyileşmeden, tramvaları çözülmeyen, gereken ruhsal ve bedensel ihtiyaçları, hastalıkları giderilmeden bu çocukları hiçbir yere teslim edemeyiz.” Sonra düşündüm, çok mantıklı gerçekten. “Bu çocukların belki bir müddet sonra aileleri çıkacak; dolayısıyla bu süreci biz böyle geçireceğiz, çocuklarımıza iyi bakacağız, onları tedavi edeceğiz, travmalarıyla alakalı özel çalışmalar yapacağız, ailelerini bekleyeceğiz, sonraki süreçte de koruyucu aileler arasından en uygun olan eşleşmeyi yapacağız.” dediler. Dolayısıyla ben bu süreci açıkçası çok sağlıklı buluyorum, o yüzden sizinle paylaşmak istedim.

OTURUM BAŞKANI ARZU AYDIN - Teşekkür ederiz Vekilim.

Buyurun.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ BAŞKAN YARDIMCISI KASIM KARATAŞ – Şimdi, koruyucu aile ve bakım konusundan başlarsak gerçekten -sayın vekilimin dediği gibi- son deprem sonrası süreçte koruyucu aile olmak isteyenlerin sayısının bu kadar çok ve birdenbire artmış olması kuşkusuz depremin yarattığı duygusal ortamın etkisiyle olmuştur; bu, çok açık zaten ve gerçekten de bunların bir bölümü bu motivasyonla hareket etmiş olabilir ve bir bölümü belki vazgeçecektir ama bunu bir fırsata çevirebiliriz yani koruyucu aile olmak isteyen pek çok insanın olması, koruyucu ailelik sisteminin onlara tanıtılması açısından iyi olabilir, faydalı olabilir. Biz şöyle bakarsak kurumlarımızda 14 bin çocuk var, 350 bin de koruyucu aile başvurusu var.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ
ÜLKÜ AYDENİZ – Yüzde 10'u yeter.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ BAŞKAN YARDIMCISI KASIM KARATAŞ – Yeter ama aslında bizim bakım desteği ihtiyacı olan çocuk sayımız bu kadar değil. Biz çok sayıda çocuğumuzu kendi ailelerinin yanında destekliyoruz zaten, orda da bir bakım desteği sağlıyor olmamız gerekir çünkü çoğu zaman aileler çocuklarına, kendi çocuklarına bile nasıl bakacaklarını bilmiyorlar. İhmal, istismar konuşuyoruz ya; ihmal ediyor, istismar ediyor, orada ciddi bir rehberliğe ve ayrıca denetime ihtiyaç var. Sosyal ve Ekonomik Destek Programı aslında biraz bunun için var fakat orada meslektaşlarımız çok ciddi bir zorluk içindeler. Bir sosyal hizmet uzmanına düşen dosya sayısı o kadar çok ki yani mümkün değil onların vaka yönetimi yapabilmeleri, ciddi bir takip yapabilmeleri, destek sağlayabilmeleri. Sistemi tamamen boş göstermek ya da “hepsi kötü” falan, biz böyle bir şey demeye çalışmıyoruz, sakın bunu düşünmeyin. Ben tam kırk dört yıldır bu işin içindeyim değerli arkadaşlar, kırk dört yıldır sosyal hizmetin içindeyim, yirmi iki yıldır da hukukçuyum ve akademik hayatımın tamamında çocuk çalıştım. Bu işin tarihinin bir parçası gibiyim yani onun için bir şey söylediğim zaman, hani, böyle kırk elli yıllık bir geçmişten getirdiğim şeyleri söylüyorum naçizane.

SHM'ler toplum merkezleri değildir ve olmadı, olamaz zaten. En başından itibaren bunun bir model olarak yanlış olduğunu söyledim, burada da izinin olursa söylemeye ve neden olduğunu da anlatmaya devam edeceğim çünkü “çok basit işlem yerine getiren kurumlar” diye tabir ettiğimiz kurumlar vardır, Millî Eğitim il müdürlüğü bunu yapar, Sağlık il müdürlüğü bunu yapar; doğrudan hizmet vermez, hizmetlerin verilmesine aracılık eder, o işlemleri yerine getirir. Sosyal hizmet il müdürlükleri de bunu yapardı, kanun var, Sosyal Hizmetler Kanunu var; il müdürlükleri var zaten, ihtiyaç olan her ilçede de kurulması mümkün, kanunda bu açık. Oysa toplum merkezleri çok daha küçük ölçekli mahallelere hizmet götüren, işte, çocuktan, kadından, gençten başlayarak o mahalleye özgü sorunları ve ihtiyaçları öne çıkararak çalışacak olan yerler; aile danışma merkezleriyle de bütünleşik çalışması gerekir. Ben kapandığımda sormuştum, Bakanlıkla çok yakından çalışıyoruz tabii, Sayın Vekilim de biliyordur yani bizim zaten ayrı çalışmamıza imkân yok yani bütün öğrencilerimizle, mezunlarımızla içindeyiz. Bana söylenen şu: “Aile danışma merkezlerini kapattık çünkü oraya gidenler boşanıyor.” dediler. Ben de dedim ki: O gün bugündür boşanmalarda bir düşünüş oldu mu? Hayır, olmadığını ben biliyorum, rakamları da biliyorum. Boşanmalar...

OTURUM BAŞKANI ARZU AYDIN – Bu, tamamen bireysel bir söylemdir yani size birisi söylemiş bunu. Öyle mi?

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ BAŞKAN YARDIMCISI KASIM KARATAŞ – Galiba öyle olmuştur.

Yani dolayısıyla bu merkezlere çok ihtiyaç var; aileyi güçlendirmezseniz çocuğu ailesi içinde korumazsanız “İstismar yaşandıktan sonra ne yapalım?” sorusu biraz geç kalmış oluyor, onu demeye çalışıyorum.

MURAT EMİR (Ankara) – Hocam, ben anlamak için soracağım. Bu şuna benziyor gibi anladım ben sizi yani ameliyat olmak için il sağlık müdürlüğüne gitmek gibi bir şey aslında değil mi?

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ BAŞKAN YARDIMCISI KASIM KARATAŞ – Evet. Yani kâğıt üstünde oralarda toplum merkezlerine yüklenen işlevler de yüklenmiş görünüyor ama olmuyor yani olmadığını biliyorum. Bunu uzun uzun tartışmak isterim. İlk modellendiği zaman da konuşulduğunu hatırlıyorum, tartışıldığını.

Şimdi, bakım standartlarına gelince, niye 14 bin kişi değil, şu anda Millî Eğitim Bakanlığının yatılı okullarında kaç çocuk var biliyor musunuz? Bir çocuk niye yatılı okula gider? Kaç bin çocuk var orada? Çocuk yani bu. Bir çocuğun yeri yatılı okul mudur? Ben de yatılı okulda okudum ayrıca. Doğru bir şey mi bu? Neden gider yani? Kendi biyolojik ya da ebeveyninin bakımından mahrum olduğu anda bir çocuk sosyal bakım altındadır, Aile Bakanlığının konusu mu bu? Bence konusu. İlgileniyor mu? Hayır, çünkü Millî Eğitim Bakanlığının bünyesinde. Bir sosyal hizmet uzmanı, psikolog yoktur o yatılı okullarda. Oysa çocuk yaşında kendi ebeveyninin bakımından uzakta, gecesi gündüzü orada, kendi içlerinde yaşanan bir yer.

OTURUM BAŞKANI ARZU AYDIN – Değerli Meslektaşım, sorulara şey yaparsak...

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ BAŞKAN YARDIMCISI KASIM KARATAŞ – Ama Sayın Vekilim sordu, dedi ki: “Bu bakım konusundaki standartlar...” İşte, orada da uygulanmalı diyorum ben. Başka nerede uygulanmalı? Cezaevindeki çocuk da o standartlara göre bakılmalı, koruyucu ailedeki evlat edindirilen çocuk da o standartlara göre bakılmalı; o standartları çimize sindirmeliyiz.

Bir de akrabaları tarafından bakılan, benim “geleneksel koruyucu aile” dediğim bir sistem var Türkiye’de; çok yaygın ve çok fazla ama siz sanıyor musunuz ki her zaman bu sistem çok iyi işliyor yani bir akrabası yanında büyüyen, çocukluğunun bir dönemini orada geçirmiş ama travma edilmiş çocuklar yok mudur? Ben tez yaptırırım bunlarla ilgili, bunları çalışıyoruz biz. Bu da aslında devletin sosyal bakım altına alması, kayıt altına alması gereken ve hem rehberliğine hem denetimine ihtiyaç olan bir alan. Böyle baktığımız zaman, aslında 14 yaşında çocuktan bahsetmiyoruz.

OTURUM BAŞKANI ARZU AYDIN – Öyle, hani, “Benim çocuğum var, ben bakayım.” diye bir şey zaten yok biliyorsunuz yani hukuken de yani “Amcamın çocuğu var, ben bakayım, onun annesi babası yok.” Zaten burada da yani bir hukuk sistemi işliyor biliyorsunuz yani eğer kastettiğiniz öyle bir şeyse.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ BAŞKAN YARDIMCISI KASIM KARATAŞ – Hocam, o kadar yaygın ki hiçbir şey olmuyor ve hiç kimsenin de bir şey sorduğu falan yok, çok yaygın. Şimdi bile, depremde bile çocukları akrabalarının yanında teslimden bahsediyoruz. Ne demek o? Akrabası kim? Ne kadar sorumlu Medeni Kanun’a göre? Çocuk koruma... Öyle bir sorumluluğu var mı? Ne kadar var? Kayıt altında mı, arada bir ziyaret ediliyor mu, rehberlik veriliyor mu, denetim altında mı? Bunu kastediyorum, bu, tamamen kötü değil; bu, aslında iyi bir şey ama bunu iyi kullanmamız ve desteklememiz lazım, kayıt altına almamız lazım. Onu demek istiyorum.

OTURUM BAŞKANI ARZU AYDIN – Tamam, teşekkür ederim.

Buyurun.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ÜLKÜ AYDENİZ – Koruyucu ailelikle ilgili sorulara ben cevap vereyim.

Şimdi dediniz ki: “Çocuk evlerinin çocuklar üzerindeki etkisi konusundaki bu kanaatiniz nereden geliyor?” Bu, bir kanaat değil, biz kanaatlerle iş yapmıyoruz. Kurucumuz Profesör Doktor Neşe Erol, klinik psikolog. Onun şu anda Bilgi Üniversitesinde Yüksek Danışma Kurulumuzda olan Zeynep Hocanın bizzat Türkiye’de yaptırdığı birçok çalışma; onun ötesinde yurt dışında yapılan, bilimsel temelleri olan, hocalarımın hepsinin bildiği ve kendilerinin de koruyucu ailelikle ilgili çalışmaları var; doktora düzeyinde, yüksek lisans düzeyinde tezler araştırmalar var. Bütün bunların sonuçları kurum bakımında yetişen çocukların, evlat edinilen çocukların hatta evlat edinilen çocuklardaki aile biçimine göre nasıl iyileştiklerinin, koruyucu ailedeki çocukların fiziksel, zihinsel, bilişsel, sosyal gelişimlerini ortaya

koyar ve kurum bakımında bir çocuğun bir gün dahi kalmaması gerektiğini vurgular. Geçici koruyucu ailelik modeli bunun için önemlidir. Hiçbir zaman kurum bakımı bunu veremez. Geçici koruyucu ailelik modelinin dışında, gelişmiş ülke örneklerinde, özellikle, örneğin Almanya'da 10 civarında koruyucu ailelik vardır; mola koruyucu aileliği bile vardır, birkaç saat bile bir çocuğu bir koruyucu ailenin yanına emanet eder. Özel gereksinimli çocuk aileleri biliyorsunuz, çocuklarını bırakıp gidecekleri bir saatlik, iki saatlik nefes alacakları yerler dahi yoktur. Bunlar için bile koruyucu ailelik modelleri geliştirilmiştir. Koruyucu ailelik kavramı Türkiye'de yanlış biliniyor; uzun süreli koruyucu ailelik modeli bağlanmayı gerektiren ve bağlanması zorunlu olan, zaten güvenli bağlanma gerçekleştirilmezse çocuklar hiçbir zaman iyileşemezler, uzun süreli koruyucu ailelik modeli bunun içindir ancak geçici koruyucu ailelik modelleri doğru eğitimi almış, bağlanmanın nasıl olacağını bilen ve üç dört ay kadar maksimum bir çocuğun korunacağı merkezler gibi düşünülmelidir. Buralarda 3 çocuğa kadar filan yerleştirmeler yapılabilir, çocuk sayısı değişir. Şimdi, bu, koruyucu ailelik konusu, evlat edinme konusu başlı başına bir komisyon işidir ve Türkiye'de nasıl uygulandığı konusu, elbette uygulamaların içerisinde olumlu tarafları var, bizim merhamet, vicdan, aile temelli bakış açımız, sevgimiz bunlar çok büyük avantajlar. Bazı ülkelerde kötü örnekleri de var, bunun, işte, daha paralı hâle geçirilmesi, çocukların koruyucu ailelerden diğer koruyucu ailelere taşınması. Bütün bu ülke örneklerini de göz önüne alarak en iyi model Türkiye için bulunabilir. Şu anda koruyucu ailelik sisteminde çok önemli sorunlar var. Bunun ötesinde, bütün bu koruyucu ailelik modellerini biz sivil toplum kuruluşları ve akademisyenler olarak her ülkede inceledik, hepsinin bütün detaylarına sahibiz zaten ve bunlara dayanarak bu önerilerde bulunuyoruz. Bunların bir kısmını Türkiye'ye uygulamak mümkün değil. Şimdi, uygulanmış örnekler iyi tarafları ve kötü tarafları sizin sosyolojik yapınızla, demografik yapınızla beraber değerlendirilir, bunların üzerinde çalışılır, politika önerileri sunulur, sonra bunlar eylem planlarıyla, pilot uygulamalarla devreye sokulur ve sonrasında uygulamaya geçilir; sistem böyle yürür. Dolayısıyla bizim söylediğimiz her şeyin altında bilimsel bir yapı vardır, kanaatlerle yürümeyiz biz; birincisi bu.

İkincisi; az önce “Koruyucu aile prosedürü çok ağır olmalı.” dedi hanımefendi, Sayın Milletvekilimiz ya da siz “Hafifletmeli.” dediniz, “Yurt dışından koruyucu aile...” Bunlar hep tamamen yanlış bilgilere dayanan algılar toplumda. Koruyucu ailelik prosedürü, çocukların incelenmesi, doğru yaklaşımla, bu konuda uzman sosyal hizmet uzmanı ve çocuk alanında çalışan kişilerle elbette doğrudur ancak prosedürlerin standardize edilmemiş olması, prosedürlerde yapılan yanlışlar, bireysel bakış açıları, çocuğa bakış açısı gibi birtakım farklı faktörlerin girmesi prosedürleri zorlaştırır. Çocukların doğru bir aileye yerleştirilmesi önemlidir, yerleştirilmelidir. Biz hep şunu vurgularız: Çocuklara aile arıyoruz, ailelere çocuk değil. Onun için çocuğu ön plana alıp çocuğun yüksek yararını, çocuğu özne yapacağımız bütün çocuk koruma sisteminde bir yapıyı savunuruz, koruyucu ailelikte de öyle. Ne koruyucu aileyi savunuruz, ne biyolojik aileyi savunuruz; sadece çocuğu savunuruz, bakış açımız budur ve bu olmak zorundadır. Bunun için de bütün bu konular çok detaylarıyla tartışılması gereken konular. Prosedürler, sistematik biçimde incelemeyi, doğru incelemeyi, ahlaki anlamda da her türlü yönden de doğru incelemeyi gerektiren bir yapıda olursa ve şeffaf bir yapıda olursa hiçbir sorun olmaz.

Sonraki süreçlerde de koruyucu aileler incelenirken aynı durum var. Çocuklar biyolojik ailelerine döndürülürken de doğurmuştur, onundur bakış açısı her zaman var, çocuğun yüksek yararı gözetilmiyor ve bu bakış açısından dolayı insanlar bugün koruyucu aile olamıyorlar. Çok çok büyük sıkıntılar var dönüş süreçlerinde. Yani koruyucu ailelik zaten başlı başına bu ülkede çocuk koruma sisteminin en temel işlevlerinden birisini üstlenecek bir yapı. Şimdi, bugün devlet korunmasındaki koruyucu aile yanında olmayan çocukların dışında, aslında, araştırmalarda gösterilen koruma altına alınmayan çok sayıda çocuğumuz da var. Bu havuzda bu çocuklar için koruyucu aileler olmalı ki çocuklarımız güvende olsunlar. Aileleriyle, biyolojik aileleriyle çalışılmalı, biyolojik aileler iyileştirilmeli, döndürülüyorsa,

döndürülmeliler. Biz, biyolojik ailelerden çocukları alın, koruyucu ailelerin yanına verin diyemeyiz, demiyoruz; böyle bir şey bakış açımız yok ancak hangi biyolojik aile, hangi koruyucu aile, hangi çocuk? Şimdi, bunlar çok uzun soluklu değerlendirilmesi gereken konular. Bunları da bu şekilde şey yapmış olayım.

Sayın Filiz Hanım'ın deprem bölgesindeki refakatsiz çocuklarla ilgili, bu çocuklarla ilgili sayılarla ilgili, uygulamalarla ilgili soruları oldu. Zeynep Hocam bizzat oradaydı, bizim bizzat sahada olan arkadaşlarımız vardı. Şu anda Afet-Çocuk Sivil Koordinasyon Ekibini oluşturduk. 150 civarında bu alanda çalışan ve gerçekten hak temelli çalışan, çocuğun üstün yararını gözeten sivil toplum kuruluşu ve hocalar bir aradayız, hem sahayı hem bütün uygulamaları olabildiğince takip etmeye çalışıyoruz. Elbette, temelde Bakanlığın vermiş olduğu verileri almaya çalışıyoruz. Bu verileri teyit ettirmeye çalışıyoruz. Bize gelen ihbarlar var. Buralardan birtakım çıkarımlar yapıp "Bu nitelikte iddialar var, bununla ilgili birtakım önlemler alınmalı." diye topluma da sunmak üzere sürekli, günbegün birtakım bilgiler yayınıyoruz. Şu anda Aile Bakanlığının verilerine göre 1.902 çocuğumuz refakatsiz çocuk olarak alındı, bir kısmı ailelerinin yanına yerleştirildi, 104 çocuğumuz koruma altına alınmadı henüz, kurum bakımına alındı. Çocukların bir kısmı aileleriyle belki buluşturulacak, belki iyileştirilecek. Sonrasında yasal süreçleri belli olacak. Elbette ki bu süreçte kurumda kalmak zorundalar çünkü geçici koruyucu aile modeli yok.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Sizin bu rakamlarınız Aile Bakanlığı...

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ÜLKÜ AYDENİZ – Aile Bakanlığının rakamları. Bunun dışında bir teyidimiz yok.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Sizin demin verdiğiniz rakamlar.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ÜLKÜ AYDENİZ – Bizim bizlere gelen ihbarlardan ve birtakım şeylerden oluşturduğumuz birtakım raporlarımız var ama hiçbir teyitli değil elbette, bunları bilemiyoruz, orada ciddi bir kargaşa yaşanıyor

Dolayısıyla, şimdi, 82 çocuğumuzun kimliğinin tespit edilemediği yönünde bir açıklama var. Şimdi, yalnız kimliği tespit edilemeyen bu çocuklar zaten şu anda varlar, bulunmuş çocuklar. Bir de kayıp çocuklardan bahsediliyor. Şu anda kayıp çocuklar konusu hiç gündemde değil. Şu yapılmadı: Deprem bölgesinde kaç bina çöktü, kaç kişi yaşıyordu, bunların kaç tanesi 0-18 yaş grubunda çocuktu? Bu 0-18 yaş grubundaki çocukların il nüfus müdürlüklerinde, okullarda kayıtları vardır. Dolayısıyla, şu anda kaç hayatta, neredeler ve geri kalan kaç çocuk var, bunların kaç refakatsizdi bu sayılara göre? Ha, o zaman kaç boşluk var, ne kadar çocuk kayıp gözüktüyor? O zaman bu kayıp çocuklarla ilgili... İşte, belki o 80 çocuğun içerisinde kimlikleri belirlenenlerden kayıplar olacak ve buluşulacak ailelerle. O zaman diyelim 200, 300, 500 ne çıktı, şu anda biz de hiç bilmiyoruz. Belki göçüklerle beraber maalesef çocuklar gittiler, cenazelerine ulaşamadı, tespit edilmeden defnedilen çocuklarımızdan ya da ailelerimizden bahsediliyor, belki onların içerisinde; sonrasında da bunlarla ilgili bir araştırma komisyonu oluşturup tespit etmek ve DNA tespitleriyle ailelerle buluşturmak lazım, en azından araştırmak lazım.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Teşekkür ediyoruz.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Hocalarımızın da zamanını aldık, sizler de sabırla dinlediniz.

Çok teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Estağfurullah.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – Mağdur çocuk ifadeleriyle ilgili uygulamada şöyle bir sıkıntı var: Adalet Bakanlığımız Adli Destek ve Mağdur Hizmetleri Müdürlüğünü bütün adliyelerde oluşturdu, hızlıca da oluşturuluyor; onunla ilgili hiçbir sıkıntımız yok. Personeller de yeteri kadar atanmaya çalışılıyor zaten, onda da sıkıntı yok. Hatta 2022 yılında Adalet Bakanlığımız mağdur çocukların dinlenilmesiyle ilgili de başvuru çalışmalarımıza da tavsiye niteliğinde yazı gönderdi; bunlarla ilgili de sıkıntı yok. Sıkıntı şu: Hâkimlerimizin takdir yetkisiyle ilgili herhangi bir müdahale olmayacağı ve olamayacağına göre uygulamada şu yapılıyor: Evet, ÇİM’lerde ifade alınıyor, video kaydı yapılıyor -zaten yasa gereği öyle olmak zorunda- fakat bu kayıtlar mahkemelere geldiği zaman mahkemelerde çoğunlukla bu kayıtlara bakılmamış oluyor. Hâkimlerimiz ya yüzyüzelik ilkesinden dolayı ya da “Ben, işte, raporda eksik hususları gördüm, kendim değerlendirme yapacağım ya da sadece eksik hususları değerlendireyim.” diyerek kendince çeşitli uygulamalar... Bu tabii ki takdir yetkisine girdiği için benim yorum yapmam çok doğru değil, sadece uygulamayı aktarıyorum ben. Bundan dolayı Adli Destek Mağdur Hizmetleri Müdürlüğündeki bizlerden uzman çağırıyor, adli görüşme odalarını bazen tercih etmiyor, ağır cezadaki hâkimlerimiz ne yazık ki çok tercih etmiyorlar çünkü süre uzuyor, çünkü orada mesleki teknik bir görüşme yapmamız lazım; güven ilişkisi falan filan, bir sürü aşamaları var. Zaman hızlı olmadığı için çok tercih etmiyorlar ve biz şu an hâlihazırda duruşmalara bizzat çıkarak mahkemelerde çocuklarımızı dinliyoruz, dinlemede eşlik ediyoruz; somut uygulama böyle.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Evet, Hocam, Ülkü Hanım, Zeynep Hanım çok teşekkür ediyoruz size.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ BAŞKAN YARDIMCISI KASIM KARATAŞ – Biz de çok teşekkür ederiz.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Ayaklarınıza sağlık.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ BAŞKAN YARDIMCISI KASIM KARATAŞ – Umarım kendimizi anlatabilmişizdir.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Anlattınız, çok güzel oldu.

Teşekkür ediyoruz, istifade ettik.

ÇOCUK İSTİSMARINI VE İHMALİNİ ÖNLEME DERNEĞİ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ZEYNEP MUTLU – İyi çalışmalar, saygılar.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Evet, kolaylıklar diliyoruz, sağ olun.

Şimdi, Türkiye Psikiyatri Derneği...

2'niz de mi konuşacaksınız, 1 kişi mi?

TÜRKİYE PSİKİYATRİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ İREM YILDIZ – 2'miz de konuşacağız, bir kısmını ben bir kısmını Koray Bey anlatacak.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Tamam.

Onar dakika desem az mı olur?

TÜRKİYE PSİKİYATRİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ İREM YILDIZ – Tamam, uygundur. Herkesin çok yorgun olduğunu...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Tamam, İrem Hanım sizinle başlayalım o zaman.

IV.- SUNUMLAR (Devam)

5.- *Türkiye Psikiyatri Derneği Temsilcisi İrem Yıldız'ın, sosyal hizmet uzmanlarının önemi, deprem sonrasında psikolojik ilk yardım ilkeleri ve cinsel istismarın sorgulanması gerekliliği hakkında sunumu*

TÜRKİYE PSİKİYATRİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ İREM YILDIZ – Hacettepe Üniversitesi Psikiyatri Anabilim Dalı öğretim üyesiyim. Aynı zamanda, Türkiye Psikiyatri Derneği Travma ve Afet Çalışma Birimi üyesiyim. Bu nedenle, burada bulunmak üzere geldim, Doktor Koray Bey'le birlikte.

Şimdi, burada bütün gün dinlediklerimizden sonra farklı bakış açılarıyla çok bildiğimi söylemem lazım. Sona kalmak her zaman kötü değildir, yorucudur ama bir yandan da neyin aslında önemli olduğunu düşünerek belki son sözlerimizi söylemek lazım. Ben bir sunum hazırlamıştım ama onu burada sunmayacağım mesela. Artık gereği kalmadığını ve enerjimizin de kalmadığını görüyorum. Esas önemli olan noktaları birlikte vurgulayalım, biz de sizlerden ihtiyaçları öğrenelim, ona göre önerilerimizi sunalım istiyoruz.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Evet, teşekkür ederiz.

TÜRKİYE PSİKİYATRİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ İREM YILDIZ – Evet, sağ olun.

Evet, şimdi, aslında, bu ruhsal travma meselesi nedeniyle depremi anmadan herhangi bir konuya geçmenin imkânı yok. Şimdi, sosyal hizmet uzmanı arkadaşlarımızın önce konuşması çok önemli çünkü böyle durumlarda öncelik her zaman sosyal hizmetlerindir, sıra sonra bizlere, ruh sağlığı çalışanlarına... Onlar da ruh sağlığı çalışanı elbette, biz tedavi edici ve koruyucu ruh sağlığı hizmetlerini onlarsız hiçbir zaman yapamayız ama yapmaya çalışıyoruz. Aslında, bizim zorluklarımızdan biri de bugünkü gibi kurumlarda birlikteliğin oluşturulması. Pek çok hastanede, kendi üniversitemiz de dâhil olmak üzere yeterli sosyal hizmet uzmanı yok, okullarda, üniversitelerde, hastanelerde pek çok sağlık ve sosyal hizmet sunan kurumda ve eğitim sunan kurumda yok. Dolayısıyla, “birincil koruma” dediğimiz daha başına olumsuz bir şey gelmeden, gelmemesi için kişinin güçlendirilmesiyle ilgili faaliyetleri yürütecek olan sosyal hizmet uzmanlarından yoksun olduğumuzda bizlerin işlevi de çok azalıyor açıkçası.

Dolayısıyla, belki ilk söylemek gereken şey: Şimdi zamanıdır aslında, şimdiye kadar çeşitli nedenlerle yapılamamışsa sosyal hizmet uzmanlarının tüm sağlık kurumlarında, koruyucu sağlık hizmetlerinin verildiği yerlerde ve okullarda bir an önce istihdam edilmesi... Çünkü bilgi kaynağımız sosyal hizmet uzmanları. O bilgiler olmadan o bilgileri bizim işleme yolumuz yok ve neyin neyle ilişkili... Yani ruhsal hastalıklardan bahsedeceksek sahadan veriyi alamadığımızda ruhsal hastalıkla nedenini bir arada düşünmemiz mümkün olamıyor. Sahada arkadaşlarımız var, sosyal hizmet uzmanları var, onlarla birlikte... Depremden sonra da aslında ilk yapılması gerekenler istismar, ihmal olmasın diye ya da ruhsal travma yaşanmasın diye “psikolojik ilk yardım” dediğimiz ilkeler. Pek çok kişi aslında deprem vesilesiyle belki bu kavramı duydu, “psikolojik ilk yardım” kavramını. Tam da konuşmanın zamanıdır; ihmal, istismarı, şiddeti önlemek için öncelikle psikolojik ilk yardım ilkelerini konuşmak gerekiyor deprem sonrası. Bunlardan en önemlisi de güvenliğin sağlanmasıdır, sonra da güvenlik hissinin sağlanmasıdır. Bu ikisi birbiriyle çok ilişkili olmakla birlikte birbirinden farklı şeyler. Güvenlik nasıl sağlanır? Öncelikle barınma ve bir şekilde kişinin yaşına göre; eğitim, bilgi düzeyine göre güvenliğinin sağlanmasıyla ilgili özel ihtiyaçlarının karşılanmasıdır, sonrasında da güvende hissettirilmesi. Siz güvende olabilirsiniz aslında -tırnak içinde- ama hissetmiyorsanız bu sizin ruhsal travma yaşamanıza ve ileride hastalıklar yaşamanıza neden olur; sağlıklı bir kimlik ve psikososyal gelişim sağlamanızın önünde bir engeldir.

Şimdi, güvenlik hissini sağlanması nasıl olur? Bilgiyle olur. Şimdi, burada, biz bilginin paylaşımıyla ilgili bir problemi hep birlikte fark etmiş olduk, birbirimizle iletişimde bir eksiklik var. Çeşitli hizmetleri sunan kurumlar var fakat bu kurumlara ihtiyacı olan kişilerin bu kurumların sunduğu bilgilerle ilgili yeterince donanımlı olmadığını görüyoruz. Yani orada bir hizmeti sunabilecek bir adres var, burada ihtiyaç sahibi bir kişi var fakat bu ihtiyacı nasıl karşılayacağını, kimden karşılayacağını bilemiyor. İstismarla ilgili bu acil yardım hattı da bunlardan bir tanesi. Bizler dâhil bu hatlarla ilgili yeterli bilgiye sahip değilseniz bu alanda çalışan kişiler olarak, bizlere yeterince duyurulmamış ve etkin kullanımıyla ilgili de aslında bilgilendirilmemiş olmamızla ilgili. Kamu spotlarının çok değeri var diye düşünüyoruz bu anlamda. Aslında bütün bu hizmetlerle ilgili, koruyucu aileyle ilgili, ihmal, istismarla ilgili nerelere başvurulur, nasıl başvurulur; bunların çok sık, şu anda, pek çok kişinin kolay erişebildiği medya kanallarında standart bir şekilde yer alması gerekiyor. Kişinin bilgiye ulaşmak için zorlanmaması lazım, bilginin onun ayağına gelmesi gerekiyor hele ki böyle bir afet döneminde, bilgi alma kaynaklarının çok kısıtlandığı bir dönemde, kişi daha yakını bulamazken bir bilgiye ulaşmak için aslında bir enerji, zaman ya da imkân bulmasının söz konusu olmadığı bir durum.

Bilgi bizi güçlendirir, bilgi bizi dayanıklı ve korunaklı kılar, başımıza bir kötülük geldiğinde... Kötülük dediğim zaman, her zaman için, şunu kastedeyim, bugüne özel bir konu olduğu için ihmal, istismar meselesi. Cinsel istismar konusuyla aslında, buraya, bunu konuşmak üzere geldik. Cinsel istismar olduğunda her zaman fiziksel, ruhsal ve psikolojik istismar da vardır. Bir istismarın olduğu yerde diğer istismarın da mutlaka olacağı aklımıza gelmeli. Yani bir çocuk ruhsal ya da bir şekilde fiziksel istismarla karşıma geldiğinde "Orada bir cinsel istismar var ve dile getirilemiyor mu?" diye ayrıca onun da aslında uygun şekillerde sorgulanması gerekmektedir. Ve bu sorgulamayı yaparken çocuğu tekrar tekrar ve erişkini de... Bir erişkinin de aslında cinsel istismara ve şiddete uğradığında onun sorgulanma biçiminin kendisi travmatize edici olabilir. Tekrar tekrar aynı soruların pek çok kişiye sorulduğunu biliyoruz. Bizler hastanelerimizde adli kurullar yapıyoruz. Kişilerin cinsel travma sonrasında ne kadar etkilendiğine göre, cezalar geçmişte bu şekilde düzenleniyordu; neyse bununla ilgili birtakım yanlışlardan dönülmüş oldu, bu önemli. Burada neler görüyorduk biz? Kişiye devamlı olarak ne yaşadığının tekrar tekrar değişik ortamlarda uygun olmayan üsluplarla sorulması; toplum içinde, duruşma ortamında olayın kendisinin tekrar çok travmatize edici, utandırıcı bir şekilde anlatılması. Niyet kötü olmayabilir ama sonuç kötü. Bunu, niyetimizden bağımsız olarak, yaptıklarımızın sonuçlarının aslında travmatize edici olabileceğini hepimizin aklında tutması gerekiyor. Herkes çok benzer, iyi niyetlerle burada. Biz de dayanışma duygularıyla geldik. Çocuklar için, geleceğin büyükleri için iyi şeyler yapabilmenin imkânı bir arada olmakla mümkün, bu iletişime mümkün; biz de aslında bunun için buradayız. Dolayısıyla tekrar tekrar her kurumun çocuğa ya da istismara uğrayan ergene, erişkine bu soruyu sorarken öncekinin yaptığından farklı bir şey yapıyorsa bir soru eklemesi gerekiyor. Tekrar tekrar sorduğumuzda travmayla ilgili olumsuz olanı tekrar tekrar yaşatmış oluyoruz. Henüz yardım edememişken olayı bir müfettiş gibi araştırmak aslında bir yarayı açmak ve o yaraya bir şekilde sonrasında da tuz basmak, tekrar tekrar acıtmak anlamına gelebiliyor.

Öncelikle güvenliğin sağlanması; o yüzden de sosyal hizmet uzmanı arkadaşlarımızın yapacakları çok kıymetli, Sağlık Bakanlığının, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının onlarla birlikte, iş birliğiyle, tabii ki bizlerle de... Biz hep beraber çalışıyoruz, sahada da hep birlikte çalışıyoruz. Psikiyatri Derneği, Psikologlar Derneği, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, psikolojik danışmanlık, rehberlikle ilgili dernekler ve tabii ki bakanlık ve devletin çeşitli kurum ve kuruluşları; hep birlikte sahada olduğumuzda çok güzel işler çıkarabiliyoruz, koruyabiliyoruz çocuklarımızı. Çünkü bazen, bir yerde, bir sosyal hizmet uzmanı bir ihmal ya da istismar şüphesi olan bir çocuğu görüyor ve bildiriyor ve ağın diğer bileşenlerine uygun şekilde emanet edebiliyor, sonra sosyal hizmet uzmanına bizim tekrar emanet

etmemiz gerekiyor çünkü biz iyileştirici bir aşamada yer alırsak sonra tekrar güvenliğini sağlayacak sosyal hizmetlere emanet de etmemiz gerekiyor. Bizim yerimiz bazen kesitsel olabiliyor, sonrasında emanet için tekrar bu çocukların güvende olmasını sağlayacak sosyal hizmetlere ulaştırmamız gerekiyor. Dolayısıyla bizlerin, ruh sağlığı çalışanları olarak her zaman Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla da irtibat içinde çalışmamız lazım, sadece Sağlık Bakanlığıyla çalışarak bir yere varamayız. Sağlık Bakanlığı bizim kurumumuz elbette ama Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla -deprem döneminde de yapmamız gereken bu- sahada da birlikte çalışmalıyız çünkü koruyucu ve tedavi edici ruh sağlığı hizmetleri birbirinden ayrılmaz.

Şimdi, istismarla ilgili neden cinsel istismarı ayrıca fiziksel ve ruhsal istismar varken sorgulamamız gerekiyor? Çünkü dile getirilemeyen cinsel istismardır. Kişi, bir çocuk canının acıdığını bilebilir değil mi? Birisi onun canını acıttığında en azından bunu söyleyebilir, bunun farkına varabilir ama cinsel istismarla ilgili kavram ve anlam dünyası henüz gelişmemiştir çocuğun, bu anlamda neyin kötü olduğunu bilmesine olanak yoktur, dolayısıyla dile getiremez. Cinsel istismar yaşandıktan çok sonra, kişi güçlendiğinde, neyin istismar olduğunu çeşitli deneyimlerle ya da bilgilerle öğrendiğinde, yıllar sonra dile getirebilir. Ve erken dönemde cinsel istismarla ilgili ruhsal belirtileri bile göremeyiz. Kişinin kimliği, bütünlüğü ve benliği zedelenir ama ruhsal yanıt hemen ortaya çıkmaz, sonrasında görürüz ve de bir şekilde diğer ruhsal şiddetle ilgili travmalara da dayanıksız hâle getirir o ilk travma. Çocuğun çocukluk çağında koruyup kollanması gereken dönemde güvenliğinin sağlanamamasının yarattığı, dünyayla ilişkisindeki temel güven duygusunun kaybolması ileriki yıllarda da kendisini korunaksız hâle getirir, tekrar tekrar hem fiziksel hem ruhsal hem cinsel istismara maruz bırakır.

Erken yaşta evlilikler için de bu geçerli. Kişinin, çocuğun pek çok kurum ve kuruluş tarafından korunması ve erken yaşta evlendirilmemesiyle ilgili çok kapsamlı bir değerlendirme ve önleyici çalışma yapmak gerekiyor. Çünkü siz, çocuk yaşta evlendirildiğinizde önce aileniz tarafından korunmamış ve artık bir yetişkinin aslında her türlü istismar edici tarzda davranışına maruz bırakılmış oluyorsunuz. Onun dışında, devlet sizin bu kişiyle evlenmenize izin vererek sizi yeterince koruyamamış oluyor. Yani kime güveniyorsanız aslında eliniz boşa kalıyor. Çocuk yaşta, temel güven duygusu, dünyanın geri kalanıyla ilgili tamamen sarsılmış oluyor ve kendi bedeninin, kendi ruhsal bütünlüğünün sınırlarını aslında baştan bilemeyen kişi hayatının geri kalanında da bu bütünlüğünü korumakla ilgili bir zaaf içerisinde oluyor.

Yine, bu kişilerin erken yaşta gebelikler nedeniyle aslında kendileri çocukken çocuklar yetiştirmek zorunda, annelik rollerini üstlenmek zorunda olduğunu biliyoruz. Buradaki konuşmalardan anladığım ve tabii ki niyeti de tahmin edebildiğim için -herkesin niyetini- çocuk yaşta evliliklere zaten burada karşı olmayan kimse yoktur. Bunu tekrar -neden kötü, neden yanlıştı- söylemeye gerek yok ama sonuçlarını belki ruhsal açıdan tekrar etmek iyi olabilir. Erken yaşta evlilikler erken yaşta cinsellik demektir; temel ihtiyaçlarımızın, duygusal, fiziksel ve ruhsal ihtiyaçlarımızın korunmadığı bir ortama bizim bırakılmamız anlamına gelir; her türlü istismar, ihmal gerçekleşir. Bunu yapan kişi yani evlendirilen, yaşça büyük olan erkek bir şekilde istismarcı -tırnak içinde- konumuna düşse bile bu bir hastalık değildir. Koray Bey'in bu konuda çalışmaları var, o da birazdan bahsedecek bunlardan. Aslında bizim bu sistemi yıkan bir tutum içerisinde olmamız gerekiyor. Bu "aile" dediğimiz kurum aslında çok değerli bir kurum elbette ki ama aynı zamanda denetlenemeyen her kurum gibi tehlikeler de barındıran bir kurum. Biliniyor ki cinsel istismar en fazla -bütün dünyada bu böyle, ülkemize özgü değil- kişinin yakınından geliyor. Cinsel istismar vakalarının yüzde 90'ı kişinin birincil bakım verenleri tarafından gerçekleştiriliyor. Kişinin temel güven duyduğu, kendisini koruyacağını, kollayacağını düşündüğü evdeyse ebeveynler olabilir, akrabalar olabilir; okuldaysa -maalesef- onu korumak kollamakla yükümlü kişiler orada öğretmenler de olur, başka yardımcı olan kişiler de olabilir; çeşitli

kurumlardaysa yatılı kaldıkları yerlerde onları korumak ve kollamakla ilgili yükümlülüğü olan kişiler tarafından gerçekleştirilir çünkü ona güvenir, ondan gelen zararı tanımlayamaz. Güvendiğiniz kişiden gelen şeyin zarar olduğunu adlandıramazsınız çünkü o zaman ya siz kötüsünüzdür ya o kötüdür. Yani sizin kötü olmanız “Ben neden oldum.” diyorsanız: “Böyle iyi bir insan, bana bakım veren, bana değer veren bir insan bana bunu yapıyorsa demek ki ben kötüyüm.” der ve çocuk kendisini değersiz hisseder o yaştan itibaren. Ben yapmadıysam o yaptıysa “Bana temel bakım veren bile bunu bana yapıyorsa beni bundan sonra kim koruyacak?” anlatabiliyor muyum? Yani bu bakımdan kişilerin her zaman kişilere ve kurumlara teslim edilirken -çocukların özellikle- bakım için olabilir, okul için olabilir, bir şey öğrenmesi için olabilir, yatılı olarak özellikle teslim edildiği durumlarda bu kurumların denetlenmesi çok önemli. Mümkünse teslim edilmemesi... Çünkü kişinin o yaşlarda kendini koruma kapasitesi çok kısıtlıdır çünkü tehlikeyle ilgili anlam dünyası henüz gelişmemiştir. Dolayısıyla çocukların yeri her zaman için anne-babalarının ya da onlara bakım verebilecek ebeveynlerinin yanı olmalıdır. Tabii ki okula gitmelidir. Okula gitmediğinde aile de tehlikeli hâle gelir çünkü çocuğun yaşadığı bir istismar, ihmal durumu ancak okulda anlaşılır. Okula gitmeyen bir çocuğun evde tehlikede olduğunu varsaymamız gerekiyor. Ailede yaşadığı bir istismar varsa izlerini ancak okulda görmek mümkündür; akran ilişkilerinde, oyunlarında görmek mümkündür. Bunu yapamayacağı bir yerdeyse aile de o kişi için korunaklı değil, tehlikeli bir kurum hâline gelebilir.

Aileyi güçlendirmek önemli. Aile güçlensin... Hepimizin güçlenmek için denetime ihtiyacı var. Sınırlarımızı birilerinin bize göstermesi gerekir. Özgürlük ile sınırlar birbirinden çok zıt şeyler değildir. Sınırlarımızı bildiğimizde özgürlüklerimizi haklarımızı daha doğru kullanırız çünkü öbürünün sınırını da öğreniriz kendi sınırımızı öğrenirken dolayısıyla bunlar ancak belli, yapılandırılmış ortamlarda iyi denetlenmiş yerlerde mümkündür. Kendimizin sınırları, öbürünün sınırları; ne şiddettir, ne değildir bunu öğrenebildiğimizde kendimizi koruma kapasitemiz gelişir ve tabii ki başımıza bir şey geldiğinde kime, nasıl söyleyeceğiz. Çocukların aslında başlarına gelenleri en çok aile bireylerine kısmen de kendi dilleri döndükçe anlatabildiklerini ama bunu duyan aile bireylerinin ne yapacağını bilememesiyle ilgili olarak...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – İrem Hanım...

TÜRKİYE PSİKİYATRİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ İREM YILDIZ – Evet, bir şekilde çocuğun aslında o temel güven duygusunu sarsacak şekilde onun yarasını sarmak, güvende hissettirmekle ilgili yapması gerekeni yapamadığını biliyoruz.

Ben Koray Bey’e sözü bırakıyorum.

Sabrınız için teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Çok teşekkür ediyoruz, sağ olun.

6.-Türkiye Psikiyatri Derneği Merkez Etik Kurul Üyesi Koray Başar’ın, çocuklara cinsel istismar uygulayan kişilere ilişkin tespitleri ve çalışmaları hakkında sunumu

TÜRKİYE PSİKİYATRİ DERNEĞİ MERKEZ ETİK KURUL ÜYESİ KORAY BAŞAR – Merhaba herkese ve sabrınız için gerçekten teşekkürler.

İrem Hanım da ben de Hacettepe Üniversitesi Psikiyatri Bölümünde çalışıyoruz ve depremden itibaren deprem dışında herhangi bir şeyle zihnimizi meşgul etmek gerçekten zor geliyor ama böyle önemli bir konuyu ertelemeyip gündemde tuttuğunuz için de teşekkür ederim gerçekten. Konuyu baştan itibaren depreme ilişkilendirerek konuşuyoruz gerçekten çünkü deprem gibi toplumsal yapıyı sarsan kaotik bir seyirle izleyen olaylarda “cinsel istismar” dediğimiz şeyin de artabildiğinden bahsediyoruz.

Ben Psikiyatri Derneği eski başkanım. Klinikte temel çalışma alanım cinsellik yani cinsel tedaviler yapıyorum. Dolayısıyla burada travmayla ve çocuklarda cinsel istismarla çalışan birçok meslektaşımın farklı olarak ben suç faillerinin de tedavisiyle ilişkili olarak çalışıyorum yani istismarda bulunan kişilerle. Dolayısıyla biraz farklı bir şey söyleyeceğim çünkü söylenenleri tekrar etmek istemiyorum sabrınızı çok zorlamak istemediğim için. Cinsel istismar cinsellikle ilgili bir konu değil aslında fail tarafından baktığımızda, cinsel ilgiyle, cinsel istekle ya da o kişinin sapkınlığıyla, sapıklığıyla ilişkili bir konu değil. Aslında maruz kalan kişi açısından da sadece cinsellikle ilişkili bir konu gibi algılanmadığından, daha büyük bir, daha derin bir yaraya neden olduğundan zaten İrem Hanım da bahsetti. Dolayısıyla, hani, cezai yaptırımlarla ilişkili, cezai müeyyidelerle ilişkili birtakım değişiklikler planlanırken “Ne yapmak gerekir?”le ilgili somut şeyler konuşmaktan bahsedilmişti. Bunu sadece cinsellikle ilişkili bir şeymiş ve bireysel, bireye özgü bir ilgi, istekle ilişkili bir problemmiş, sorunmuş gibi gördüğümüz zaman büyük bir yanılığa düşüyoruz; bunu söylemek gerekiyor. Bunu daha önce Meclis çatısı altında dile getirmiştim çünkü cinsel dokunulmazlıkla ilgili suçlar konusunda hep yasal düzenlemeler yapmak istiyoruz çünkü burada önemli bir problem var “cezasızlık” dediğimiz bir problem var ve bu “cezasızlık” dediğimiz yani bu süreçlerin uygun şekilde işletilmemesinin bu suçun devamına da suçun bildirilmemesine de etkisi olduğunu biliyoruz ama bu cezayı sanki cinsellikle, cinsel istekle, cinsel ilgiyle ilişkiliymiş gibi uyguladığımızda cinsel istismarın son bulacağını düşünmek büyük bir yanılığ. Örneğin çocuklara yönelik cinsel istismarın çocuklara yönelik cinsel ilgiyle, pedofiliyle ilişkisi olduğu düşünülür hep ama cinsel istismar suçu işlemiş olan insanların önemli bir bölümünde, büyük çoğunluğunda bu ruhsal bozukluğun saptanmadığını, defalarca farklı ülkelerde ve ülkemizde de yapılan çalışmalarla göstermiş durumdayız. Dolayısıyla cinsel istismar uygulayan, fail olan kişilerin bir hastalıkları yok. Hastalıkla ilgisi var mı? Var ama büyük çoğunluğu hasta olduğu için böyle davranıyor değiller. Büyük çoğunluğunun cinsel istismara paralel bir şekilde; bu nedenle cezalandırıldılarsa başka suçlarla da ilişkili ceza aldıklarını görüyoruz. Dolayısıyla cinsel istismar, uygulayan kişi tarafından bakarsanız cinsel bir konu değil aslında bir şiddet konusu çünkü başka şekillerde de insanların haklarını ve sınırlarını gasbetmek en çok görülen ikinci suç yani cinsel suç işleyen kişilerin ikinci en çok işledikleri suç gaspla ilgili oluyor. Dolayısıyla bu kişilerde şiddetle ilişkili bir sorun var, bu da kendi başına bir hastalık değil her zaman ama akılda tutulması gereken şey cezalandırmayla ilişkili bir şey değiştirilecekse cezanın cinsel içerikli olmasının tedavi edici bir yönü ya da önleyici bir yönü olmadığını bilmek.

Cezanın uygulanabiliyor olması ve cezasızlığın, engellenmiş olması herhangi bir yargı sisteminde suç açısından, caydırıcılık açısından en önemli şeylerden biri diye düşünebiliriz. O yüzden bu önemli, belki burada hani bir cinsel istismarın önlenmesiyle ilgili akla böyle bir şey gelecekte gelmemeli diye söylemeye çalışıyorum. Bu şu demek değil: Böyle kişiler yok demeye çalışmıyorum, böyle kişilerin tedaviye ihtiyaçları var, kapsamaya ihtiyaçları var ve bu davranışlarının tekrarlanmamasıyla da ilişkili olarak sistemli bir müdahaleye ihtiyaçları var; bunun da sağlanması gerekiyor çünkü bunun ceza kurumları içerisinde yapılamadığını biliyoruz. Bunun modelleri belki bu Komisyonun konusu değil.

Cinsel istismar fail tarafından bakıldığında sadece cinsellikle ilgili bir şey değil dedim ama bir adım geriye atıp baktığımız zaman cinsel istismarın cinsellikle bir ilgisi yok aslına bakarsanız, hiçbir yeriyle ilgisi yok. Cinsel istismar -biraz önce hangi koşullarda daha çok karşılaşıldığından bahsettik ve deprem koşullarında daha çok olabilir dedik, işte, mülteci çadırlarında yaşanan örneklerden bahsettik- aslında bireysel bir konu değil, bireyle ilgili bir konu değil. Cinsel istismar toplumsal yapıyla, toplumsal işleyişle, kurumlarla, kuruluşlarla, sadece yazılı kanunlarla ilişkili değil bunların nasıl işletildiğiyle fazlasıyla ilişkili olan bir şey ve cinsel istismarın en çok yaşanmasına sebep olan şey, altta yatan şey şiddetse bunu da açıklayan en büyük şey eşitsizlik. Neden çocuklarda cinsel istismarı

konuşuyoruz? Çünkü çocuklar ve erişkinler arasında eşitsizlik olduğu için. Neden kadınlarda, neden kız çocuklarında daha çok cinsel istismar konuşuyoruz? Kadınlar ve erkekler arasındaki eşitsizliğin konuyla ilgisi var. Dolayısıyla birey düzeyinde yapılabileceklerin ötesinde yapılması gereken şey, insanların bu güç hiyerarşisinin dışına çıkmasını sağlayabilmek. Daha önce çok konuşulduğu için bu Komisyon toplantısında belki girmem gerekmez ama eğitim alanında da sağlık alanında da iş alanında da aile alanında da insanların bu eşitsizliğin zayıf tarafında kalmasını önleyecek olan her tür girişimin cinsel istismarın önlenmesi için bir adım olduğunu söyleyebilirim. Bizim de gördüğümüz şey bu mu? Evet. Biraz önce konuşurken cinsel istismarın önüne geçebilmiş ülke... Öyle bir ülke yok yani eminim şimdi Fransa'da da Mecliste bu konu konuşuluyor olabilir. Yani az veya çok; tamamen sıfırlanmasının mümkün olmayacağını biliyoruz ama "Daha azaltabilmek mümkün mü?" dersek toplumsal yapıyla ilişkili birtakım değişikliklerin gerekli olduğunu mutlaka söylemem gerekir.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Hocam, çok özür dileyerek... Bu söylediğiniz bütün suçlar için geçerli değil mi?

TÜRKİYE PSİKİYATRİ DERNEĞİ MERKEZ ETİK KURUL ÜYESİ KORAY BAŞAR – Efendim?

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Bütün suçlar için geçerli değil mi?

TÜRKİYE PSİKİYATRİ DERNEĞİ MERKEZ ETİK KURUL ÜYESİ KORAY BAŞAR – Bütün suçlar için de geçerli olabilir yani evet.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Yani her suçun bir aurası var, o "aura" dediğimiz şey de toplumsal iklim.

TÜRKİYE PSİKİYATRİ DERNEĞİ MERKEZ ETİK KURUL ÜYESİ KORAY BAŞAR – Evet, evet. Mutlaka ama hani, işte, mesela burada cinsellikle bu işin ilgisi özellikle cinsiyetle ilişkili eşitsizliğin üzerinden kurulu yani kadınlara yönelik cinsel suçların daha fazla olması biraz bununla ilişkili aslına bakarsanız. Erkekler için de mağdur olduklarını -özellikle de başka özellikleri nedeniyle daha kırılgan gruplardaysa- biliyoruz. Bunun sebebi tamamen cinsiyetler arasındaki hiyerarşi. Bunun kırılması, o kişinin ve o grubun güçlendirilmesine yönelik her türlü girişimin olumlu etkileri olacağını söylemek mümkün.

Biraz önce kapalı kurumlardan bahsettik. Kapalı kurumlar gerçekten riskli diye söyledik, evet çünkü şu kural konulmadıkça yani "Çocuğun iyiliği söz konusu olduğunda herhangi bir bağımsız denetimin önüne geçilemez." kuralı söz konusu olmadıkça her kurum kapalı sayılır. Aslında aile kurumu için de aynı şeyi söylemek mümkün. Yani şu kurum veya bu kurum daha az veya daha çok diyebileceğimiz bir çalışma yapmak mümkün değil ama herhangi bir şekilde dışarıdan denetime açık olmaması doğru değil diye söyleyebilirim. Ama burada cinsel istismara maruz kalmaya daha meyilli hâle getirecek, daha zayıf hâle getirecek olan şeylerden birinin de kişinin zihninin kapalı olması diye söyleyebilirim. Bu, aslında kişinin kendi haklarının ne olduğunu bilmiyor olması, neresinin dokunulmaz olduğunu kestiremiyor olması, kendisinin bir suça maruz kaldığında yapılan şeyin suç olduğunu fark edememesi, fark ettiğinde bile bununla ilgili ne hakkının olduğunu bilmemesiyle ilişkili. Dolayısıyla aslında, tuhaf gelebilir belki ama altını inanarak ve vurgulayarak söyleyeceğim, cinsel suçlarla ilgili yapılması gereken en önemli şey cinsel eğitim.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – İyi dokunmuş, kötü dokunmuş...

TÜRKİYE PSİKİYATRİ DERNEĞİ MERKEZ ETİK KURUL ÜYESİ KORAY BAŞAR – Evet.

Çocuklarla ilgili mi? Evet, herhâlde her yaşa aynı eğitimin verilmeyeceğini hepimiz eğitim görmüş veya uygulamış insanlar olduğumuz için biliyoruz ama her yaşta insanın neyin doğru, neyin yanlış olduğuyla ilgili konuşabilmesi gerekir, bunu biliyor olması gerekir çünkü kendisinden başka en yakınları dâhil risk olabiliyorsa bir insan için, herkese kendisini koruyabilecek güçlülüğü kazandırmak gerekiyor diye düşünüyorum.

Belki cinsellikle ilgili söylenebilecek başka şeyler de var ama kişinin her zaman bu bilgiye sahip olsa bile kendisini koruyamayacağını biliyorsak da -baştan beri çok söylendiği için tek tek ayrıntılarıyla söylemeyeceğim ama- her toplumsal kurumda çocuğun savunucusu olabilecek bir müttefiğinin bulunması, çocuğun olduğu her yerde çocuğun savunucusu olabilecek bir müttefiğinin olması gerekiyor. Bu belki işte aile merkezinde sosyal hizmet çalışmacısı, belki okulda rehber öğretmeni, belki hastanede diğer insanlar, destekleyici kişiler ama buna öncelik verilmesi gerekiyor ve bunun olmadığı bir kurumda buna erişilemeyecek bir koşulda bir çocuğun bulunmaması gerekiyor ve buna erken yaşta evlilikler de dâhil bu durumda ya da kurum kontrolünde kalan ya da yatılı okullarda ya da hastanelerde kalan çocuklar da dâhil olmak üzere diye söyleyebilirim. Burada da gene bunun tek bir kişi tarafından verilecek bir hizmet olmamasının sağlanması gerekiyor, bunun bir ağ olması gerekiyor. Yani deminden beri söylediğimiz kurumlarda verilen hizmetlerden, birbirimizden haberdar değiliz ama bu da gene -demin suçlarla ilgili Başkanım dedi ya sağlıkla ilgili bütün konularda da geçerli olan bir şey bu- ekip hâlinde yürütülmesi gereken bir mücadele, cinsel istismarla yürütülmesi gereken mücadele. Dolayısıyla yazılı düzenlemelerin ötesinde pratikte çok disiplinli bir ağ süreci içerisinde çocuğun korunuyor olması gerekiyor. Benim herhangi bir yerde fark ettiğim bir cinsel istismarla ilgili ne yapacağımı biliyor olmam, ikinci bir yere eriştiğimde orada tepkisizlikle karşılaşmıyor olmam gerekiyor. Bunun işleyiş mekanizmasının -belki bu yasalarla düzenlenmezse bile işleminin sağlanmasının idareye verilmesi belki yasayla düzenlenebilir- düzenlenmesi gerekiyor diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Teşekkür ediyoruz Hocam.

TÜRKİYE PSİKİYATRİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ İREM YILDIZ – Bir ekleme yapabilir miyim?

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Buyurun lütfen.

TÜRKİYE PSİKİYATRİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ İREM YILDIZ – Müttefik aynı zamanda tanktır yani kişinin yaşadığı istismar, ihmal, şiddet, her türlü durumda bir tanığa ihtiyaç var. Dolayısıyla bir erişkinle baş başa kalan bir çocuk her zaman tehlike altındadır, tanıgın olmadığı her yerde tehlike vardır. Dolayısıyla biz çocukları ya da erişkinleri muayene ederken bile yanımıza mutlaka bir kişi alıyoruz. Ona yarar verme ilkesi gözetken hekimler olarak bile yanımızda bir kişi varken muayene yapıyoruz. Dolayısıyla bizden kimse kötülük beklemiyor aslında ama hata yapabiliriz, hata yaptığımız zannedilebilir. Bir tanık olmadığında üstelik kişi kendisinin zarar görmediği hâlde gördüğünü de zannedebilir. O yüzden bir tanığa her zaman ihtiyacımız var doğrulanmak, aynalanmak için. O yüzden çocukların erişkinlerle asla baş başa kalmaması gerekiyor, kendi yakını olmayan erişkinlerle.

Teşekkür ediyorum.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Biz teşekkür ediyoruz.

V.- MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONLARI (Devam)

A)GÖRÜŞMELER (Devam)

2.- Türkiye Psikiyatri Derneği temsilcilerinin yaptıkları sunumlara ilişkin görüşme

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Arife Hocam, buyurun.

ARİFE POLAT DÜZGÜN (Ankara) – Ben de bilgilendirme için çok teşekkür ediyorum. Konuyu o kadar güzel özetlediniz ki yani sadece bu konuyla bire bir ilgilendiğiniz ifadenizden çok güzel anlaşıldı.

Şimdi, bu durumda -sosyal hizmet uzmanı arkadaşları, hocaları da dinledik, onlar yoklar ama- “yatılı okul” kavramı hatalı bir kavram mı? Yani yatılı okul sistemlerinden vazgeçilmesi mi gerekir çocuk yaş grubunda, 18 yaş öncesi dönemde? Bu soru aklıma geldi çünkü verdiğiniz bilgilerden -yaklaşık üç saattir dinliyoruz- dolayı o konuda bilgi almak istiyorum. Belki bu çalışılabilir çünkü bizde “yurt” kavramı var, yatılı okullar, yatılı pansiyonlar var yani bunların eğitim sisteminde olmaması mı gerekir? Bir sosyal hizmet uzmanını dinledik, psikologları dinledik, sonra psikiyatristleri dinledik yani bunlara tekrar bakmak mı gerekir? Onu sormak istiyorum.

İkincisi de şimdi olayı hep eşitsizlikten kaynaklanıyor ve sonunda bir şiddet diye bağladık ya, bu durumda “toplumsal cinsiyet eşitliği” kavramını burada tekrar mı düşünmemiz lazım?

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Murat Bey, buyurun.

MURAT EMİR (Ankara) – Her iki hocamıza da çok teşekkürler. Gerçekten çok aydınlatıcı, keyif verici sunumlar oldu, fırsat olsa daha fazla da dinleyebilsek.

Bir konunun altını hocam çizdi ama benim de tutanaklara geçirmemde yarar var. Şimdi, burada özellikle yakın geçmişteki bir tanıklığımdan hareketle açıklamak isterim. Sanıyorum Cengiz Hocam yani Sayın Başkanımızla ben Anayasa Komisyonu üyesiyiz aynı zamanda, ikimiz varız. Anayasa Komisyonunda türbanla ilgili bir yasa var idi ve yanında da aynı zamanda ailenin korunmasıyla ilgili bir madde vardı ama ailenin korunmasından murat edilenin özellikle eşcinselliğin önüne geçmek olduğu söylendi. Yani ailenin korunması diye bir şey değil de eşcinsellikle mücadele edeceğiz çünkü Avrupa bunu yaşadı, çürüdü, biz onları gördük, biz çürütmeyeceğiz toplumumuzu; özeti buydu. “Sapık, sapıklar bunlar, sapıklık. Sapıklığa ‘Evet.’ mi diyorsunuz?” falan, böyle konuşuldu.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Gerekçede de vardı.

MURAT EMİR (Ankara) – Evet, gerekçede de var “sapıklık” yani ortalıkta bir “sapık” kelimesi uçuyor ama ortada bir hekim yok mesela uzman olarak; bırakın hekimi, bir psikiyatrist yok. Ben, mesela, Türkiye Psikiyatri Derneğinin özellikle gelip orada... Sapıklık ne, sapkınlık ne, cinsel yönelim ne, cinsel şiddet ne; hangisi normal, hangisi değil, hangisi hastalık; hastalıklar nerede başlıyor, nerede bitiyor; bunu anlayalım Komisyon olarak dedim. Oraya getirtemedik ama Sayın Başkanın, tabii, devlet adamı kişiliği de ağır bastı, buraya geldiler ve cidden katkı verdiler. Bunu niye söylüyorum? Bakın, çok önemli bir şey söylendi burada yani “sapıklık” diye geçtiğimiz zaman “sapıklık” dediğimiz zaman o kişiyi cezalandıramayız bile çünkü artık onu hasta kategorisine sokuyoruz yani cezai ehliyetini dahi aslında almış oluyoruz elinden. Dolayısıyla da bunun bir sapıklık olmadığını, bir hastalık sayılamayacağını, bunun aslında cinsel yönelimle ilgili bir mesele dahi olmadığını; bunun arkasında toplumsal, ekonomik, sosyal, siyasal, kültürel faktörler olduğunu ve buna bağlı bir suç işlendiğini ve bunun kökeninde şiddetin olduğunu, toplumsal hiyerarşinin burada birinci dereceden sorumlu olduğunu gerçekten çok iyi kavramamız lazım. Bunu yapmadığımız zaman biz bu sorunla mücadele edemeyiz, zaten bitiremeyiz -Hocam söyledi- ama bununla mücadele etmemiz için dahi bir defa bunu kabul edip bunun arkasındaki bütün bu güç ilişkilerini, hiyerarşiyi ve bunu hazırlayan bütün bu mekanizmaları tek tek gözden geçirmemiz lazım. Bunu yaptığımız zaman veya bunu yapmaya dönük adımlar attığımız zaman, hiç olmazsa yüzleştiğimiz zaman bence bir arpa boyu bile olsa yol yürümüş oluruz ve bu da değerli olur diye düşünüyorum.

Teşekkür ederim.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Teşekkür ederim Murat Bey, sağ olun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Ben Genel Kurula geçmek zorundayım, sadece bir şey söyleyeyim.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Filiz Hanım, söz mü istiyorsunuz?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Evet.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Öyle mi?

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Bir yandan da Genel Kurula yetişmem lazım, bölüm konuşmam var çünkü.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Buyurun.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Çok çok teşekkürler gerçekten.

Ben de çok etkilendim, özellikle yıllardır aile hukuku alanında da çalışan feminist bir kadın olarak hep böyle “Hasta bunlar, hasta bunlar!” “Sapık bunlar, sapık bunlar!” laflarına maruz kalıp onun öyle olmadığını anlatmak zorunda kalmak, aslında patriarkadan, gerçekten şiddetten, eşitsizlikten olduğunu anlatmaya çalışmak güç bir şeydi hâlâ da güç ama bunu destekleyici sunumlarınız için, açıklayıcı -daha doğrusu- sunumlarınız için çok teşekkür ederim.

Ben soru sormayacağım Başkan, sadece biliyorsunuz, daha önce de gündeme getirdiğim bir çocuk vardı, Ewing Sarkom hastalığına yakalanmış olan Yusuf Kerim Sayın -burası Çocuk İstismarının Önlenmesi Komisyonu- dün annesiyle mesela götürüldü bu çocuk. Gülten Sayın’ın infazının ertelenmesini talep ediyor herkes. Adalet Bakanlığında bir görüşme olduğu zaman sanki bu böyle ertelenmiş gibi algılanıyor ve her görüşme bu çocuğa daha fazla travma yaşıyor bence. Bu çocuğun ömrü çok az kaldı yani bunu böyle basın önünde... Pardon, yanlış bir şey söyledim, lütfen hani, varsa yazılı şey yazmasın çünkü kulağına gitmesi bile bir yanlışlık ama zorluk yaşıyor bu çocuk. Ya, artık bunu, en azından, lütfen, siz de Komisyon Başkanı, Başkan Yardımcıları olarak çözsünüz. Yani bu kadın kalkıp Allah aşkına devrim mi yapacak, hasta böyle çocuğu varken cezaevinden çıksa ne olacak? Elektronik kelepçeyle evinde dursun, çocuğunun yanında dursun ya da hastanede dursun; artık bu sorunu çözelim diye dile getirmek istedim.

Müsaadenizle Genel Kurula geçmek zorundayım.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Peki, kolay gelsin.

FİLİZ KERESTECİOĞLU DEMİR (Ankara) – Herhâlde öbür dilekçemizi de tek gündemli olarak gündeme alırsınız diye umut ediyorum.

Teşekkürler.

MURAT EMİR (Ankara) – Sonra da zaten harç bitti, yapı paydos olacak.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Öyle olacak herhâlde, evet.

Sayın Kasap, buyurun.

ALİ FAZİL KASAP (Kütahya) – Sadece bir soru sormak istiyorum.

O sapkınlık, sapıklık ile kişisel bozukluk -“personality disorder” da denilen- arasındaki nüans ne, sınır ne? Yani bir kişisel bozukluk mu “personality disorder” mı -bir günlük bir psikiyatri asistanlığım vardı da oradan kalmış belki- borderline kişilik bozukluğu mu? Yani oradaki nüans veya hastalıkla bozukluk arasındaki... Hastalık mı? Hâlâ anlayamadım onu. Anlatması da zor, anlaşılması da zor gibi ama kabullenmesi de zor herhâlde.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Doktorum, bitti mi?

ALİ FAZİL KASAP (Kütahya) – Evet.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Teşekkür ediyoruz.

Başka soru yok.

TÜRKİYE PSİKİYATRİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ İREM YILDIZ – İlk sorudan o zaman başlayalım.

Yatılı okullarla ilgili...

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Kısa kısa lütfen.

TÜRKİYE PSİKİYATRİ DERNEĞİ TEMSİLCİSİ İREM YILDIZ – Evet.

Denetlenemeyen her kurum aslında zararın olabileceği kurumlar. Eğer başka faydalarının çok olduğunu düşünüyor isek oraları iyi denetlemeye çalışmak, bütün yatılı okullardan... Yani çok iyi denetlenebilen yatılı okullar da var ama erken yaşta, hakikaten daha henüz ergenliğe girmemiş çocukların yatılı okullarda kalması, evet, sakıncalı çünkü temel bakım verenlerin yanında değil ama temel bakım verenleri olmayan çocuklar için yine de denetlenebilir bir kurumda kalmanın birtakım faydaları var elbette. Kendi annesi, babası olmayan, çok yoksul olan ve okula gidemeyecek çocukların çok iyi denetlenebilen okullarda okuması gereklidir ama hiçbir şekilde denetim yeterli değil, hiçbir kurulda değil. Bazı okullar var çok iyi denetlenen, onları biliyorum onların adını anmaya da gerek yok ama denetlenemeyenlerin de adını anmayalım, her yeri eşit şekilde, standart bir şekilde denetleyelim bir yandan da. Çünkü bazı çocukların kaldıkları köylerde, kasabalarda iyi bir eğitim alamadığı için mecburen başka yerlere taşınmak zorunda olduğunu biliyoruz ama buraların iyi denetlenebilmesini sağlamamız lazım. Zorunlu eğitim dışındaki konulardaki eğitim için asla bir kuruma yerleştirilmemesi gerekiyor çocuğun, geçici bir süre için bile bakım verenlerinden, koruyanıdan kollayanından uzak kalmaması gerekiyor. Biz zorunlu eğitimin ne kadar süre olduğunu biliyoruz ve bu zorunlu eğitimin en iyi şekilde, en güvenli koşullarda gerekiyorsa da evet, yatılı bir okulda ama çok iyi denetlenen bir yerde olması lazım ama başka hiçbir şey öğrenmek için başka bir kuruma bir çocuğun emanet edilmemesi onun hakları ve özgürlükleri bakımından çok gereklidir diye düşünüyorum. Denetleyebiliriz, aslında bütün kurumlarımızı denetleyebiliriz ama o kurumların yararlılıklarını da bir gözden geçirmemiz lazım her kurum da eşit şekilde de yararlı ve gerekli de olmayabilir, o yaşa uygun olmayabilir. Başka bir yaşta ve gelişmişlik düzeyinde yararlı olabilecek bir eğitim o yaşta gerekli değilse o çocuğu risk altına atmamamız lazım ailesinden uzaklaştırarak. Onu söylemek isterim.

Teşekkürler.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Teşekkür ediyoruz.

Hocam, buyurun.

TÜRKİYE PSİKİYATRİ DERNEĞİ MERKEZ ETİK KURUL ÜYESİ KORAY BAŞAR – Ben de çok hızlıca bu “sapkınlık” “hastalık” “hastalık değil” meselesiyle ilgili söyleyeyim.

Şimdi, biz kişilik bozukluğu değil de aslında “parafilik bozukluk” diyoruz çocuklar ve benzer birçok şekilde rızası söz konusu olmayacak ya da rıza veremeyecek kişilerle cinsel birleşmeler üzerine ilgisi çok yoğun olan kişilerde koyduğumuz teşhis bu. Ama bizim kişiye bu teşhisi koymamız için kişinin cinsel olarak ilgisinin, fantezilerinin, davranışlarının ağırlıklı olarak o grupla ilişkili olduğun, çocuklardan bahsediyorsak çocukla ilişkili olması gerekiyor ve bunun sıkıntıya neden olacak kadar yoğun olması gerekiyor ve bu sıkıntının da sadece “Yakalanırsam başıma ne iş gelecek?”le sınırlı olmaması gerekiyor. Bu şu demek: Yani bir kişinin sıklıkla bizim bozukluk diye saptadığımız ve “Tedavisini veriyorum.” dediğim kişilerde sıklıkla gördüğümüz şey, ergenlikten başlayan bütün cinsel ilgilerinin, fantezilerinin, davranışlarının, dürtülerinin bu davranış yönünde olması. Ama işte cezaevlerinde, çocuğa cinsel istismarda bulunmak veya herhangi bir şekilde cinsellikle ilişkili suç nedeniyle yatan

kişilere baktığımızda gördüğümüz tablo bu değil. O kişiler herhangi bir suç işleyebilecekken bu, cinsellik üzerinden olduğunda en kırılgan gördükleri, en savunmasız gördükleri kişi o sırada bir çocuksa çocuk, kadınsa kadın, mülteci bir erkekse mülteci bir erkek oluyor. Dolayısıyla o kişilerin cinsel yaşantıları veya cinsel ilgileriyle ilgili böyle bir odaklanma veya sapma diyelim olduğu için değil, o sırada şiddet uygulayacakken oraya kanalize etmek belki de cezasızlığa güvendikleri için daha kolay olduğundan oluyor. Dolayısıyla bu kişilerin cinsel ilgisini değiştirmek o şiddet davranışlarıyla ilgili bir değişikliğe sebep olmaz. Pedofilik olanlarda da yani mesela örneğin, sadece cinsel isteği ortadan kaldırmaya yönelik girişimlerin işe yaramadığını biliyoruz -kimyasal kastrasyon çok konuşulmuştu, Mecliste de konuşuldu zamanında- mesela şunu biliyoruz: Bunun bozukluk olsun; olmasın kişiler de uygulandığında suçun tekrarlamasını azaltan bir yönü olmadığını biliyoruz yani bir miktar azaltıyor ama böyle bizde, medyada çok konuşulduğu gibi sanki “Bu yapılıncı bu kişiler toplum içerisine girebilirler ve özgürce davranabilirler.” bu bir yanılsama. O yüzden, cinsel istismarı sadece kişiyle ilgili ve sanki ruhsal bir hastalıkla ilişkili gibi gördüğümüzde gerçekten tedavi etmekten, cezalandırmaktan ve önlemekten uzaklaşmış oluyoruz.

BAŞKAN CENGİZ AYDOĞDU – Evet, Hocam çok teşekkür ediyoruz, ayaklarınıza sağlık. Bizler çok istifade ettik, sağ olun.

Kıymetli arkadaşlar, burada toplantımızı sonlandırıyoruz.

Toplantının kapanışında, bir romandan hatırladığım bir diyalog, hep o diyalogun eşliğinde dinledim, Tolstoy’du galiba “Çocukluğun nasıl geçti?” diye soruyor. Soru sorulan kişi cevap veriyor: “Benim hiç çocukluğum olmadı çünkü büyüğüm yoktu.” diyor. Ne kadar önemli.

Çok teşekkür ediyoruz.

Kapanma Saati: 18.30

